

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
Σ.Δ.Ο.
ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΥΚΛΑΔΩΝ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:
ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ Α.

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ:
ΚΡΟΝΤΗΡΑ ΕΛΕΝΗ

ΠΑΤΡΑ 2003

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	2
1.2 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΣ.....	4
1.3 ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΙΟΝΤΟΣ ΣΤΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ.....	8

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Ο ΝΟΜΟΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ (εισαγωγή).....	9
2.2 ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ-ΥΔΡΟΓΡΑΦΙΑ-ΚΛΙΜΑ	10
2.3 ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ.....	12

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΝΗΣΙΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

3.1 ΒΟΡΕΙΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ (Άνδρος-Τήνος-Σύρος-Μύκονος-Δήλος).....	18
3.2 ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ (Νάξος-Πάρος-Αμοργός-Αντίπαρος-Μικρές Ανατολικές Κυκλαδες).....	47
3.3 ΔΥΤΙΚΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ (Μήλος-Κέα-Κύθνος-Σέριφος-Σίφνος-Κίμωλος).....	79
3.4 ΝΟΤΙΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ (Ιος-Σαντορίνη-Σίκινος-Ανάφη-Φολέγανδρος-Θηραστά).....	104

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ – ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ.....	125
4.2	ΣΤΟΧΟΙ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	130
4.3	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	133

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

5.1	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ 2002.....	134
5.2	ΣΧΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΠΕΠ Ν.ΑΙΓΑΙΟΥ 2000-2006.....	142
ΕΠΛΟΓΟΣ.....		163
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ.....		164

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τουρισμός είναι η πρόσκαιρη διακίνηση ατόμων από το γεωγραφικό περιβάλλον της μόνιμης διαμονής τους σε άλλο, με σκοπό την ψυχική ευχαρίστηση. Για να έχουμε τουρισμό είναι απαραίτητο να υπάρχουν δύο τουλάχιστον τόποι, αυτός της διαμόνης και εκείνος του προορισμού. Ο προορισμός πρέπει να είναι γνωστός από υπάρχουσες πληροφορίες διότι σε αντίθετη περίπτωση δεν έχουμε το φαινόμενο του τουρισμού αλλά της εξερέυνησης.

Η Ελλάδα παρά τη μικρή γεωγραφική της έκταση, είναι πλούσια σε τουριστικούς προορισμούς και καλύπτει όλες τις προτιμήσεις των τουριστών. Είναι βέβαια γνωστή για την θάλασσα, τον ήλιο, τα νησιά και την φυλοξενία των κατοίκων της αλλά υπάρχουν πάρα πολλές ανεξερέυνητες περιοχές που μπορούν να καλύψουν και την παραμικρή απαίτηση του επισκέπτη της. Ανταποκρίνεται σε όλες σχεδόν τις μορφές τουρισμού που υπάρχουν.

Παρακάτω θα δούμε την ήδη υπάρχουσα ανάπτυξη του τουρισμού στην Ελλάδα και ειδικότερα στον νομό Κυκλαδων αν και κατά πόσον είναι ικανοποιητική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η λέξη τουρισμός (προερχόμενη από το αγγλικό και το γαλλικό ("tour")) κάνει την εμφάνισή της το 19ο αι. και θεωρείται ως ένα αυτοδύναμο φαινόμενο συνώνυμο της καταξίωσης και του ελεύθερου χρόνου. Στην αρχαία Ελλάδα και στην αρχαία Ρώμη ο ελεύθερος χρόνος δήλωνε την προέλευση και την τάξη των πολιτών οι οποίοι απαλλαγμένοι από την καταναγκαστική εργασία ένιωθαν την υποχρέωση να ασχοληθούν με το κοινωνικό, ηθικό και πολιτικό « γίγνεσθαι » της πολιτείας.

Οι Ολυμπιακοί αγώνες (770 π.Χ.) οι οποίοι πραγματοποιούνταν κάθε τέσσερα χρόνια στην Ολυμπία, αποτελούσαν μία αθλητικοθρησκευτική εκδήλωση στα πλαίσια μίας χρονικά οριοθετημένης μετακίνησης. Η αναψυχή και οι πολιτιστικές δραστηριότητες συμπλήρωναν τον κύριο κορμό των δραστηριοτήτων. Οι αρχαίοι Έλληνες επισκέπτονταν συχνά τις ιαματικές πηγές και υποβάλλονταν σε θεραπείες 20 ημερών. Τα θεραπευτικά αποτελέσματα της κάθε πηγής αλλά και ο συρμός της εποχής, εφάμιλλα του σημερινού, συνέβαλαν ουσιαστικά στη διαφοροποίηση των προτιμήσεων. Οι ιαματικές πηγές Χιμάρας προτιμούνταν από τον Πίνδαρο και της Κασταλίας από τον Ηρόδοτο, ενώ οι πηγές της Σκοτούσας (Θεσσαλία) και της Αιδηψού ήταν πασίγνωστες. Στην αρχαία Ελλάδα η έννοια της φιλοξενίας υπήρξε αναπόσπαστο τμήμα της τουριστικής μετακίνησης και ο Ξένιος Δίας αντιπροσώπευε τον προστάτη οικοδεσποτών και φιλοξενούμενών. Η φιλοξενία είχε ισχύ νόμου και οι κάτοικοι των πόλεων όπου διεξάγονταν μεγάλα θρησκευτικά ή αθλητικά γεγονότα δέχονταν αφιλοκερδώς τους επισκέπτες στα σπίτια. Οι πρακτικές της υποδοχής και της φιλοξενίας, επιβαλλόμενες κατά κάποιο τρόπο στα πλαίσια της διεξαγωγής των προαναφερθέντων εκδηλώσεων, συνέβαλαν στην εμφάνιση των πρώτων πανδοχείων κατά μήκος των οδικών αρτηριών. Τον 5ο π.Χ. αι. χρονολογείται το πρώτο ελληνικό πανδοχείο, που ανακαλύφθηκε από τους αρχαιολόγους στις Πλαταιές της Βοιωτίας, πλησίον του ναού της Ήρας. Η χωροθέτησή του καθώς και δυναμικότητά του, η οποία ανερχόταν σε 150 δωμάτια κατανεμημένα σε δύο επίπεδα, φανερώνει σημαντικές μετακινήσεις ατόμων.

Κατά την διάρκεια του Μεσαίωνα, εκτός των μετακινήσεων για θρησκευτικούς λόγους, διαδραματίζονται στην Ευρώπη μία σειρά από σημαντικά γεγονότα, τα οποία θα βοηθήσουν στην επαφή της με τις νέες ηπείρους. Στη Μεσόγειο και στη Βαλτική οι έμποροι αντιπροσωπεύουν μία κατηγορία τουριστών των οποίων η επαγγελματική ιδιότητα συνυπάρχει με την πνευματική καλλιέργεια και τα πολιτιστικά τους ενδιαφέροντα.

Η αναγεννησιακή περίοδος εμπλουτίζει τις μορφές του τουρισμού και πολλαπλασιάζει τα κίνητρα της τουριστικής μετακίνησης. Τον 18ο αι. χρησιμοποιείται για πρώτη φορά στην Αγγλία η λέξη «tourist» για να υποδηλώσει αυτούς που συμμετείχαν στο «grand tour». Το 1811 η λέξη «tourism» σήμαινε τη θεωριτική σύλληψη, την υπόσταση και την πραγματοποίηση του ταξιδιού για λόγους αναψυχής. Η αναψυχή αποτελούσε το κατεξοχήν κίνητρο.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου 1905-1935 βαθύτατες μεταβολές συντελούνται στη δόμη και τη φιλοσοφία του τουριστικού φαινομένου. Ο τουρισμός αρχίζει να εκδημοκρατίζεται. Τρία σημαντικά γεγονότα συνέβαλαν σ' αυτό: α) η ταραγμένη περίοδος 1905-1914, β) ο πόλεμος του 1914-1918, ο οποίος εξαφάνισε την ευρωπαϊκή αριστοκρατία και γ) η οικονομική κρίση του 1929. Φαίνεται ότι το τουριστικό φαινόμενο αρχίζει να διαφοροποιείται. Ανακαλύπτει τη διπλή εποχικότητα προσαρομσμένη περισσότερο στα σημερινά δεδομένα ενώ παράλληλα διευρύνεται η συμμετοχή νέων κοινωνικοοικονομικών κατηγοριών.

1.2 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο τουρισμός στην Ελλάδα αποτελεί μια σημαντική οικονομική δραστηριότητα που κατέχει κυρίαρχη θέση στον τριτογενή τομέα. Η Ελλάδα αποδείχτηκε από την πρώτη στιγμή που εμφανίστηκε στην αγορά, μια αξιόλογη περιοχή υποδοχής του τουριστικού ρεύματος και γρήγορα καθιερώθηκε σαν παραδοσιακός προορισμός του οργανωμένου μαζικού τουρισμού.

Ο τουρισμός με μαζικό χαρακτήρα εμφανίζεται στην Ελλάδα στις αρχές της δεκαετίας του 60'. Οι εισερχόμενοι τουρίστες είναι κάτοικοι αστικών κέντρων, μεσαίου εισοδηματικού επιπέδου, από χώρες της βόρειας, δυτικής Ευρώπης και βόρειας Αμερικής. Ο ελληνικός τουρισμός είναι τουρισμός παραθεριστικής περιήγησης κατά την διάρκεια διακοπών.

Τα βασικά τουριστικά μεγέθη, δηλαδή οι αφίξεις, οι διανυκτερεύσεις και οι συναλλαγματικές εισπράξεις εξελίσσονται ανοδικά. Η Ελλάδα με τα 10.000.000 αφίξεων ανά έτος καλύπτει περίπου το 2,2% του παγκόσμιου τουρισμού και το 6,6% του τουρισμού της Μεσογείου. Ο Ελλαδικός χώρος φαίνεται να παίζει σημαντικό ρόλο στο τουρισμό της βορειοανατολικής Μεσογείου. Έτσι ανάμεσα στα κράτη της περιοχής αυτής η Ελλάδα κατέχει ένα σημαντικό μερίδιο, περίπου το 35% του τουρισμού. Σχετικά με το μέλλον το 2025 οι προβλέψεις ανεβάζουν τον αριθμό των τουριστών που θα μετακινούνται προς τις μεσογειακές χώρες σε 760.000.000 περίπου και 350.000.000 περίπου προς τις μεσογειακές ακτές. Παρά το ότι συνεχώς η τουριστική αγορά της Μεσογείου εμπλουτίζεται με νέες αγορές, οι προβλέψεις για το 2025 θέλουν την Γαλλία, την Ιταλία και την Ισπανία να εξακολουθούν να κατέχουν την πρώτη θέση στο τουρισμό της Μεσογείου.

Απαραίτητο είναι να αναφερθεί ότι οι κύριες χώρες πηγές τουρισμού για την Ελλαδα είναι η Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιταλία, η Γαλλία, η Ολλανδία και οι ΗΠΑ. Με την σταδιακή μείωση της τουριστικής κίνησης από τις ΗΠΑ η Ελλάδα γίνεται σχεδόν αποκλειστικά προορισμός για Ευρωπαίους. Οι έξη αυτές χώρες μαζί με την Ιαπωνία και τον Καναδά, αποτελούν τους οκτώ πρώτους του παγκόσμιου τουρισμού.

Παρακάτω αναφέρουμε ενδεικτικά στοιχεία σχετικά με την εξέλιξη των διανυκτερεύσεων στα πάσης φύσεως ξενοδοχειακά καταλύματα της Ελλάδας για την περίοδο Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 1999-2000.

Γεωγραφική Περιφέρεια και Νομός	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ¹								CAMPINGS								
	1999				2000				1999				2000				
	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΚΑΙΝΕΣ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΚΑΙΝΕΣ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	14.459.542	45.803.360	60.256.902	3.165.233	14.666.610	46.636.293	61.302.903	3.145.354	385.840	526.750	912.590	500.146	759.888	1.260.034			
1. ΑΝΤ. ΜΑΚΕΔ. & ΘΡΑΚΗΣ	1.013.089	450.026	1.463.115	110.300	1.040.682	480.280	1.520.962	105.407	58.109	33.920	92.029	75.856	38.454	114.310			
Νομός Εβρου	321.103	20.428	341.531	26.151	353.896	25.559	379.455	25.670	17.980	4.533	22.513	19.457	6.840	26.197			
Νομός Ροδόπης	153.927	21.756	175.683	11.188	125.840	22.610	148.450	11.749	11.705	735	12.460	16.730	1.042	17.772			
Νομός Έβρους	98.254	10.275	108.529	11.582	125.614	14.421	140.035	10.172	0	0	0	0	0	0			
Νομός Δράμας	55.507	5.214	60.721	4.874	53.232	7.663	60.895	4.897	0	0	0	0	0	0			
Νομός Καρδίτσας	384.298	392.353	776.651	56.305	382.100	410.027	792.127	52.919	28.424	28.632	57.056	39.669	30.572	70.241			
2. ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.813.591	2.827.047	4.640.638	263.923	2.007.001	3.140.095	5.147.096	286.000	103.997	39.270	143.367	198.575	79.623	278.198			
Νομός Σερρών	104.470	13.242	117.712	10.831	121.185	11.023	132.208	10.937	5.784	1.021	6.805	0	0	0			
Νομός Θεσσαλίας	944.305	441.487	1.385.792	94.808	1.060.864	550.568	1.611.432	105.390	10.250	3.574	13.824	18.776	3.986	22.762			
Νομός Χαλκιδικής	463.201	2.095.617	2.558.818	107.586	502.804	2.215.739	2.718.543	113.777	20.814	6.023	26.837	99.267	12.633	126.920			
Νομός Κιλκίς	14.751	4.368	19.119	3.134	14.087	5.268	19.355	3.162	0	0	0	0	0	0			
Νομός Πέλλας	52.326	5.769	58.095	7.330	55.612	5.177	60.789	7.969	0	0	0	0	0	0			
Νομός Ημαθίας	85.515	11.230	96.745	7.417	74.448	14.085	88.533	7.223	0	0	0	0	0	0			
Νομός Πιερίας	149.023	255.334	404.357	32.757	178.001	338.233	516.236	37.542	67.149	28.632	93.801	80.532	47.984	128.316			
3. ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	345.704	47.859	393.563	35.819	350.640	52.302	402.942	37.985	-	-	-	-	-	-			
Νομός Φλώρινας	74.464	5.571	80.035	6.815	77.745	7.008	84.753	7.661	0	0	0	0	0	0			
Νομός Κοζάνης	136.697	16.001	152.698	14.847	125.685	20.444	146.129	14.033	0	0	0	0	0	0			
Νομός Καστοριάς	108.224	25.326	133.550	10.611	115.698	22.845	138.543	11.719	0	0	0	0	0	0			
Νομός Γρεβενών	26.319	961	27.280	3.546	31.512	2.005	33.517	4.352	0	0	0	0	0	0			
4. ΉΠΕΙΡΟΥ	630.699	259.646	890.345	67.757	784.281	255.978	960.259	69.355	16.329	29.766	46.095	19.715	63.194	92.909			
Νομός Ιωαννίνων	396.403	52.429	448.832	35.066	423.843	53.931	477.774	35.031	322	4.518	4.840	1.117	1.902	10.019			
Νομός Άρτας	61.991	3.190	65.181	4.070	61.088	4.205	65.293	3.338	0	0	0	0	0	0			
Νομός Θεσπρωτίας	54.318	51.271	105.589	7.072	84.838	57.949	142.787	8.991	5.189	10.774	15.963	9.290	22.244	31.534			
Νομός Πρέβεζας	117.987	152.756	270.743	21.549	134.512	139.893	274.405	21.995	10.818	14.474	25.292	19.308	32.048	51.356			
5. ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1.117.061	598.455	1.715.516	135.945	1.083.601	641.385	1.724.886	126.946	19.640	34.993	54.633	12.014	32.711	41.735			
Νομός Λάρισας	248.313	34.601	282.914	24.034	222.048	48.064	270.112	23.988	2.486	266	2.752	8.911	279	9.190			
Νομός Μαγνησίας	612.517	449.194	1.061.711	76.642	582.698	476.322	1.059.020	70.025	12.208	21.762	33.970	2.025	11.935	14.030			
Νομός Τρικάλων	141.063	110.946	252.009	26.884	155.757	113.075	268.832	25.138	4.946	12.985	17.911	1.028	20.487	21.315			
Νομός Καρδίτσας	115.168	3.714	118.882	8.385	123.098	3.824	126.922	7.795	0	0	0	0	0	0			
6. ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	951.355	5.409.134	6.360.489	271.413	858.465	5.772.924	6.631.389	262.283	13.051	71.629	95.680	28.976	101.836	130.812			

Νομός Κερίνας	477.353	3.232.988	3.710.341	159.016	417.340	3.283.061	3.700.401	148.513	6.551	45.031	51.582	6.635	59.450	66.105
ΚΕΡΚΥΡΑ	473.365	3.221.778	3.695.143	158.302	412.774	3.276.733	3.689.507	148.143	4.538	20.143	24.681	4.784	32.139	36.923
Νομός Λευκάδας	102.925	108.257	211.182	11.273	94.918	127.355	222.273	11.183	7.590	7.835	15.425	12.381	13.069	25.450
Νομός Κεφαλληνίας	147.919	354.982	502.901	29.903	146.594	397.792	544.386	28.753	8.910	19.763	28.673	9.940	29.317	39.257
Νομός Ζακύνθου	223.158	1.712.907	1.936.065	77.221	199.613	1.964.716	2.164.329	73.834	0	0	0	0	0	0

ΠΕΡΙΟΔΟΣ: ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

(κροσωρινά στοιχεία)

Γεωγραφική Περιφέρεια και Νομός	ΣΕΝΤΟΔΟΧΕΙΑ								CAMPINGS								
	1999				2000				1999				2000				
	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΚΑΙΝΕΣ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΚΑΙΝΕΣ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
7. ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΣΣ	741.844	527.345	1.269.089	95.180	791.111	650.388	1.441.499	103.157	26.649	43.332	69.981	28.408	153.775	182.183			
Νομός Αιτωλίας	268.506	16.253	284.759	26.099	253.887	30.617	284.504	27.945	6.723	3.537	10.260	7.262	2.040	9.302			
Νομός Αχαΐας	329.346	212.550	541.896	34.687	364.823	294.809	659.632	39.122	5.345	13.784	19.129	8.249	115.037	123.286			
Νομός Ηλείας	143.992	298.442	442.434	34.394	172.401	324.962	497.363	36.090	14.581	26.011	40.592	12.897	36.698	49.595			
8. ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΣΣ	871.435	541.440	1.412.875	136.380	919.565	579.463	1.499.028	129.700	30.459	22.589	53.048	20.182	29.514	49.696			
Νομός Φωκίδας	227.429	25.764	253.193	32.463	231.602	25.185	256.787	29.149	17.745	1.738	19.483	10.337	2.808	13.145			
Νομός Ευρυτανίας	108.433	1.362	109.795	11.200	122.485	2.302	124.987	11.490	591	245	836	0	0	0			
Νομός Φωκίδας	102.019	142.378	244.397	23.080	106.679	149.795	236.474	21.573	1.043	17.746	18.789	1.197	22.423	23.620			
Νομός Βοιωτίας	57.350	22.444	79.794	8.792	47.815	24.025	71.840	7.757	0	0	0	85	329	414			
Νομός Ευβοίας	376.204	349.492	725.696	60.845	410.984	377.956	788.940	59.731	11.080	2.860	13.940	8.563	1.954	12.517			
9. ΑΤΤΙΚΗΣ	2.867.814	4.401.598	7.269.412	506.001	2.844.532	5.147.693	7.992.225	495.699	6.922	22.386	19.308	4.325	23.847	28.172			
Νομός Αττικής	2.867.814	4.401.598	7.269.412	506.001	2.844.532	5.147.693	7.992.225	495.699	6.922	22.386	19.308	4.325	23.847	28.172			
ΑΘΗΝΑ	1.723.093	3.012.273	4.735.366	291.401	1.639.285	3.243.311	4.862.596	286.742	0	0	0	0	0	0			
10. ΠΕΔΑΙΟΠΟΝΗΣΟΥ	3.158.273	874.609	2.032.882	180.315	1.166.033	929.199	2.095.332	179.025	51.894	140.725	192.619	65.438	180.192	245.630			
Νομός Κορινθίας	294.129	295.841	589.970	60.344	288.151	350.048	638.199	59.008	11.763	19.162	30.925	11.092	31.296	52.388			
Νομός Αργολίδας	235.447	342.958	578.405	40.237	248.379	348.035	596.414	41.858	9.184	18.758	27.942	13.974	24.678	38.657			
Νομός Αρκαδίας	136.184	19.480	155.664	16.867	145.125	18.175	163.300	16.130	709	344	1.053	460	502	962			
Νομός Μεσσηνίας	275.276	154.659	429.935	37.995	295.033	146.970	442.003	36.672	19.443	59.934	79.377	16.693	61.645	78.338			
Νομός Λακωνίας	217.237	61.671	278.908	24.982	189.345	66.071	255.416	25.357	10.795	42.527	53.322	13.219	62.071	75.290			
11. ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	560.812	1.426.546	1.987.358	107.888	566.588	1.366.412	1.933.000	108.322	4.765	4.988	9.753	7.021	2.790	9.811			
Νομός Αλεσβου	276.363	408.787	685.150	46.532	279.919	521.556	801.475	47.029	4.765	4.988	9.753	7.021	2.790	9.811			
Νομός Χίου	98.036	115.212	213.248	12.733	97.798	95.445	193.153	11.830	0	0	0	0	0	0			
Νομός Σάμου	186.413	902.547	1.088.960	48.623	188.961	749.411	938.372	49.463	0	0	0	0	0	0			
12. ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.515.816	16.189.378	17.705.094	716.879	1.518.445	15.978.473	17.496.918	721.006	39.797	64.105	103.902	24.886	39.388	64.174			
Νομός Κυκλαδίου	648.730	944.981	1.593.711	97.083	598.351	906.851	1.505.202	92.353	34.554	60.811	95.165	18.450	36.077	54.527			
Νομός Δωδεκανήσου	867.086	15.244.297	16.111.343	619.796	920.094	15.071.622	15.991.716	629.653	5.243	3.294	8.537	6.436	3.311	9.747			

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

Με βάση τον παραπάνω πίνακα συμπεραίνουμε ότι κατά το έτος 2000 παρουσιάζεται αύξηση στο σύνολο των διανυκτερεύσεων στα ξενοδοχεία (61.302.903) αλλά και στα camping (1.260.034) της χώρας σε σχέση με το έτος 1999 (60.256.902 ξενοδ., 912.590 camping). Παρ'όλα αυτά η περιφέρεια του νοτίου Αιγαίου και συγκεκριμένα ο νομός Κυκλαδών, που θα εξετάσουμε παρακάτω αναλυτικότερα, παρουσιάζει μείωση στο σύνολο των διανυκτερεύσεων στα ξενοδοχεία (1.505.202) αλλά και στα camping (54.527) για το έτος 2000 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος 1999 (1.593.711 ξενοδ., 95365 camping).

Περισσότερα στατιστικά στοιχεία της χώρας στο παράρτημα της εργασίας, σελ. 134.

1.3 ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΙΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Έδρα της περιφέρειας είναι η Σύρος (Ερμούπολη). Αποτελείται από 79 νησιά, από τα οποία κατοικούνται τα 42 και χωρίζεται σε δύο νομούς, τις Κυκλαδες και τα Δωδεκάνησα.

Η περιφέρεια νοτίου Αιγαίου εκτείνεται σε μια τεράστια θαλάσσια ζώνη από τις ακτές της Αττικής (Μακρόνησος) εώς τα νότια παράλια της Τουρκίας (Καστελόριζο). Η συνολική της έκταση είναι 5.286τ.χλμ (ποσοστό 4% της επιφάνειας της Ελλάδας) και ο πληθυσμός της ανέρχεται σε 302.716 κατοίκους (βάση της απογραφής 2001) ποσοστό 2,5% του συνολικού πληθυσμού της χώρας).

Το 28% των εδαφών της είναι ορεινό, το 43% ημιορεινό και το 29% πεδινό. Διαθέτει σημαντικές ορυκτές πρώτες ύλες και αξιόλογα γεωθερμικά πεδία. Η γεωργική γη καλύπτει το 16,3% της συνολικής έκτασής της, οι βοσκότοποι το 52,4%, τα δάση το 13,1% και το 18,1% οι λοιπές χρήσεις γης.

Στη διάρκεια της δεκαετίας 1981-1991 ο πληθυσμός της αυξήθηκε κατά 12,4% που αποτελεί τη μεγαλύτερη αύξηση μεταξύ όλων των περιφερειών της χώρας και μπορεί να αποδοθεί κατά κύριο λόγο στην αλματώδη τουριστική ανάπτυξη, η δε πληθυσμιακή πυκνότητα είναι ίση σχεδόν με τον εθνικό μέσο όρο (49,4 κατ./χλμ.).

Το 8% του εργατικού δυναμικού απασχολείται στον πρωτογενή τομέα, το 25% στο δευτερογενή και το 67% στο τριτογενή. Η συμβολή κάθε τομέα στη διαμόρφωση του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προιόντος είναι αντίστοιχα : 9%, 21% και 70%. Στην περίοδο 1981-1991 το Α.Π.Π. αυξήθηκε με ρυθμό υπερδιπλάσιο του εθνικού μέσου όρου (4,2% έναντι 2,04%) με αποτέλεσμα το κατά κεφαλήν Α.Π.Π. να φτάσει στο 114,8% του μέσου κατά κεφαλήν Ακαθάριστου Εγχώριου Προιόντος της χώρας.

Κυρίαρχη και δυναμική δραστηριότητα αποτελεί ο τουρισμός (παράγει το 70% του Α.Π.Π.). Σταυροδρόμι πολιτισμών, με πανάρχαια ιστορία και μνημείων όλων των εποχών, με μοναδικές αρχαιότητες και εκπληκτικές φυσικές ομορφιές, τα νησιά της περιφέρειας συνθέτουν ένα ανεπανάληπτο και αρμονικά πολύμορφο μωσαϊκό που τουριστικά καλύπτει το φάσμα από την χλιδή του διεθνούς κοσμοπολίτικου κέντρου μέχρι την πρωτογενή ομορφιά της άγονης γράμμης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Ο ΝΟΜΟΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ (εισαγωγή)

Νησιωτικό σύμπλεγμα που αποτελείται από 45 μικρά και μεγάλα νησιά εκ των οποίων κατοικούνται τα 25. Ονομάστηκαν Κυκλαδες από τους αρχαίους Έλληνες επειδή σχηματίζουν ένα νοητό κύκλο με επίκεντρο το ιερό νησί της Δήλου που ήταν το μεγάλο θρησκευτικό ιερό του Αιγαίου. Ο κύκλος αρχίζει έξω από το Σούνιο όπου είναι το Μακρονήσι και η Κέα (Τζιά) και κλείνει ύστερα από μία κυκλική σειρά νησιών στην Άνδρο απέναντι από το Κάβο Ντόρο της Εύβοιας. Στην πραγματικότητα όμως μόνο μερικές από τις σημερινές Κυκλαδες δικαιολογούν αυτήν την ονομασία γιατί μόνο αυτές σχηματίζουν κύκλο γύρω από τη Δήλο. Αυτές είναι η Σύρος, η Πάρος, η Νάξος, η Μύκονος και η Τήνος.

Οι Κυκλαδες απλώνονται στο κεντρικό και νότιο Αιγαίο ανάμεσα στο Κρητικό, το Ικαριο και το Μυρτώο πέλαγος και καλύπτουν μία θαλάσσια έκταση 8.000τ.χλμ. Τα θέλγητρά τους τράβηξαν ανθρώπους από τα πανάρχαια χρόνια, όταν η προσπέλαση σ' αυτές δεν ήταν ιδιαίτερα εύκολη. Εδώ γεννήθηκε ένας από τους σημαντικότερους αρχαίους πολιτισμούς που πήρε άλλωστε το όνομά τους: «Κυκλαδικός» (3000-1000π.Χ.). Οι γεωλόγοι αποδίδουν τη σημερινή ιδιότυπη μορφή τους σε αλλεπάλληλες γεωλογικές μεταβολές - σεισμούς, εκρήξεις, ηφαιστείων, μετακινήσεις του φλοιού της γης - που καταβύθισαν πόλλα κομμάτια. Πολλοί ακόμη πιστεύουν πως ένα από αυτά ήταν και η χαμένη ήπειρος Ατλαντίδα.

Οι πολύμορφες σιλουέτες των νησιών καθώς ξεπροβάλλουν από τα γαλανά νερά του Αιγαίου, λουσμένες από άπλετο φως και στολισμένες με κάτασπρα σπιτάκια μοιάζουν σαν “Ιπποι πέτρινοι με τη χαίτη ορθή”, όπως λέει ο νομπελίστας ποιητής Ελύτης. Πάνω απ’ όλα οι άνθρωποι που τα κατοικούν με μία ιδιαίτερη αντίληψη για τη ζωή, ζωηρεύουν τα στενά δρομάκια των χωριών και τα μονοπάτια των εξοχών τους, τα αμέτρητα ξωκλήσια, ανεμόμυλους, περιστεριώνες αποτελώντας θεμελιώδες στοιχείο της γοητείας τους.

Όμως παρά τα κοινά σε γενικές γραμμές χαρακτηριστικά τους - λαμπερή θάλασσα, ήλιος, τοπίο και λιτή αρχιτεκτονική - κάθε νήσο διατηρεί τις ιδιαιτερότητές του.

2.2 ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ-ΥΔΡΟΓΡΑΦΙΑ-ΚΛΙΜΑ

Οι Κυκλαδες, νησιά όμορφα με ιδιαίτερη γοητεία και χάρη το καθένα, χαρίζουν στους ξένους αλλά και στους Έλληνες τουρίστες μοναδικές ώρες απόλαυσης και ξεγνοιασιάς. Κάθε καλοκαίρι γνωρίζουν, αν όχι όλα, τα περισσότερα έντονη κίνηση καθώς οι επισκέπτες τους μπορούν να βρουν κάθε είδος τουρισμού, από τις πιο πολυσύχναστες κοσμοπολίτικες τουριστικές εγκαταστάσεις ως τις πιο ήρεμες και μοναχικές ακρογιαλιές.

Το έδαφος των Κυκλαδων είναι γενικά άγονο, άδεντρο, ξηρό και πετρώδες. Σε λίγα νησιά η γη είναι κατάφυτη και αυτό γιατί εκεί υπάρχει νερό. Κανόνας πλέον για τα νησιά η έλλειψη νερού. Μόνο ο απεριόριστος μόχθος των κατοίκων κατορθώνει να γονιμοποιεί το έδαφος και να μεταβάλλει τις λιγοστές κοιλάδες σε πραγματικούς κήπους.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό των Κυκλαδων είναι οι «ξερολιθιές». Πρόκειται για τοίχους που είναι κατασκευασμένοι μόνο από πέτρα και οι κάτοικοι τους χρησιμοποιούν σαν φράχτες γύρω από τα χωράφια τους αλλά και για να τα προστατεύουν από τα ζώα. Ακόμη χρησιμοποιούνται σε περιοχές κατηφορικές με σκοπό να συγκρατούν το λιγοστό χώμα στα χωράφια.

Τα νησιά έχουν λίγα ψηλά βουνά. Τα ψηλότερα από αυτά είναι ο Δρυός της Νάξου (1004μ.), το Πέταλον της Άνδρου (904μ.) και ο Κρίκελος της Αμοργού (821μ.).

Στις Κυκλαδες υπάρχει η ομάδα των ηφαιστιακών νησιών της Μήλου (Κίμωλος, Αντικίμωλος, Αντίμηλος) και η ομάδα της Σαντορίνης (Θήρα, Θηρασία, Καμένη, Παλιά Καμένη). Σε αυτά τα νησιά υπάρχουν θερμές ηφαιστιογενείς πηγές παρόμοιες με τις ιαματικές πηγές της Ικαρίας. Επίσης σε πολλά νησιά υπάρχουν πετρώματα όπως ο γρανίτης της Τήνου (μονόπετροι κίονες της Σπάρτης), το πράσινο μάρμαρο της Τήνου, οι ηφαιστίτες της Μήλου, ζαχαρόπετρα Μήλου, ο οψιδιανός (Μήλο, Θήρα), η κίσσηρις ή ελαφρόπετρα (Μήλο, Θήρα). Ηφαιστιακοί τόφροι στη Κίμωλο, δηλαδή το πουρί της Κιμώλου (γωνιόλιθοι που εξάγονται σε μεγάλες ποσότητες) και η ηφαιστιακή γη στη Θήρα (είναι δομικό υλικό το οποίο εξάγεται και αυτό). Ενδιαφέρον πέτρωμα είναι και ο καολίνης που βρίσκεται μόνο στη Μήλο και στη Κίμωλο (εξάγεται στο εξωτερικό). Άλλα πετρώματα είναι: ο γεύσιος (σαν το γρανίτη), ο μαρμαρυγιακός σχιστόλιθος, οι πλάκες Τήνου, Άνδρου, Σίφνου και Του. Πασίγνωστο το μάρμαρο της Πάρου δηλαδή ο λυχνίτης των αρχαίων κατοίκων απ'όπου φτιάχτηκε ο Ερμής του

Πραξιτέλους, ο ναός των Δελφών, το μέγαρο Πτί Παλαί (Petit Palais) του Παρισιού κ.α. Το λευκό μάρμαρο της Νάξου χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή της Γεναδείου Βιβλιοθήκης. Γνωστό είναι και το μάρμαρο της Άνδρου με τις κίτρινες κυλίδες.

Αξιόλογα μεταλλεύματα βασικά για την Ελληνική μεταλλευτική βιομηχανία είναι: η αργυρούχος βαρυτίνη της Μήλου και της Σερίφου, η σμυρίς της Νάξου, τα κοιτάσματα σιδήρου στη Σέριφο, Σίφνο και Κέα. Το θείον στη Μήλο, Σαντορίνη και Σέριφο καθώς και ο τάλκης και ο αμίαντος στη Τήνο και στη Σύρο.

Το κλίμα στις Κυκλαδες είναι μεσογειακό με ετήσια θερμοκρασία 18-19°C, με ήπιους χειμώνες και δροσερά - για τα ελληνικά δεδομένα - καλοκαίρια. Παγετώνες δεν υπάρχουν αλλά οι Κυκλαδες είναι από τις ξηρότερες περιοχές της Ελλάδας. Το ύψος των ετήσιων βροχοπτώσεων είναι μικρό. Η θερινή ξηρασία διαρκεί πολλές φορές από τον Απρίλιο ως το Σεπτέμβριο. Οι Κυκλαδες είναι από τις πιο ανεμώδεις περιοχές της Ελλάδας. Πολλές φορές το χειμώνα αλλά και το καλοκαίρι οι άνεμοι φθάνουν το βαθμό της θύελλας, ενώ ο αριθμός των νηνεμιών είναι μικρός. Γενικά επικρατούν ΒΑ-ΒΔ άνεμοι και μετά οι Ν και ΝΔ. Κύριο χαρακτηριστικό των Κυκλαδων είναι τα «μελτέμια» τα οποία είναι ΒΑ ως ΒΔ ανάλογα με τις επικρατούσες ισοβαρικές καταστάσεις, τη γεωγραφική θέση του κάθε νησιού και την τοπογραφική του διαμόρφωση. Τα μελτέμια αρχίζουν το πρώτο δεκαήμερο του Μάη και συνεχίζουν με μικρή ένταση ως τις αρχές του Ιουλίου και μετά, ως τα μέσα του Σεπτέμβρη έχουν τη μέγιστη ένταση και συχνότητά τους. Στα μέσα του Οκτώβρη μειώνονται και σταματούν.

Υπάρχουν πολλά υπόγεια ρεύματα καθώς και θυελλώδεις άνεμοι σε μερικά «περάσματα» θαλάσσια όπως στον Καφηρέα (Κάβο Ντόρο), στον Τσικνιά (ανάμεσα στη Τήνο και στη Μύκονο), στο δίαυλο Πάρου-Νάξου κ.α. όπου το χειμώνα και το καλοκαίρι προκαλούν μεγάλες ταραχές (φουρτούνες).

2.3 ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Πίνακας 1: Απογραφές 1971-1981-1991-2001

ΝΗΣΙ	ΕΚΤΑΣΗ	1971	1981	1991	2001
ΝΑΞΟΣ	428.125	14.201	14.037	14.816	18.188
ΑΝΔΡΟΣ	379.668	10.457	9.020	8.820	10.009
ΠΑΡΟΣ	194.516	6.776	7.881	9.458	12.853
ΤΗΝΟΣ	194.206	8.232	7.730	7.535	8.574
ΜΗΛΟΣ	150.602	4.499	4.554	4.318	4.771
ΚΕΑ (ΤΖΙΑ)	130.578	1.666	1.648	1.783	2.447
ΑΜΟΡΓΟΣ	120.665	1.361	1.718	1.640	1.859
ΙΟΣ	107.804	1.270	1.451	1.659	1.838
ΚΥΘΝΟΣ	99.262	1.586	1.502	1.638	1.608
ΜΥΚΟΝΟΣ	85.481	3.823	5.503	6.189	9.320
ΣΥΡΟΣ	83.630	18.648	19.668	21.547	19.782
ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ	75.790	6.657	7.083	9.182	13.402
ΣΕΡΙΦΟΣ	73.232	1.083	1.133	1.132	1.414
ΣΙΦΝΟΣ	73.182	2.043	2.087	1.951	2.442
ΣΙΚΙΝΟΣ	41.032	333	290	259	238
ΑΝΑΦΗ	38.345	353	292	262	273
ΚΙΜΩΛΟΣ	35.712	1.086	786	724	769
ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ	34.827	538	635	811	1.037
ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ	32.068	46	567	572	667
ΜΑΚΡΟΝΗΣΟΣ	18.321	12	4	-	-
ΗΡΑΚΛΕΙΑ	17.595	129	95	117	151
ΓΥΑΡΟΣ	17.275	-	-	-	-
ΠΟΛΥΑΓΓΟΣ	17.194	4	1	-	-
ΚΕΡΟΣ	15.200	6	-	-	-
ΡΗΝΕΙΑ	13.746	24	11	-	-
ΔΟΝΟΥΣΑ	13.475	149	116	107	163
ΘΗΡΑΣΙΑ	9.299	291	245	234	268
ΣΧΟΙΝΟΥΣΑ	7.775	197	140	121	206
ΔΕΣΠΟΤΙΚΟ	7.000	-	-	-	-

Κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά

ΝΗΣΙ	ΕΚΤΑΣΗ	1971	1981	1991	2001
ΚΑΤΩ ΚΟΥΦΟΝΗΣΙ	4.450	7	5	-	-
ΠΑΝΩ ΚΟΥΦΟΝΗΣΙ	5.700	238	232	283	366
ΔΗΛΟΣ	3.425	16	16	9	-
ΣΕΡΙΦΟΠΟΥΛΑ	1.750	-	-	-	-
ΚΑΤΩ ΑΝΤΙΚΕΡΙ	0,800	-	4	-	-
ΚΙΤΡΙΑΝΗ	0,750	-	-	-	-
ΓΡΑΜΒΟΥΣΑ	0,675	-	-	-	-
ΔΙΔΥΜΗ	0,475	-	1	-	-
ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ	0,100	-	-	-	-
ΑΓ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ	0,100	-	-	-	-
ΑΚΡΑΘΙΟΝ	0,075	4	2	-	-
ΜΠΑΟΣ	0,075	-	-	-	-
ΡΕΥΜΑΤΟΝΗΣΙ	0,050	-	-	-	-
ΔΥΣΒΑΤΟ	0,025	4	1	-	-
ΑΓ. ΣΠΥΡΙΔΩΝ	0,020	-	-	-	-
ΑΓ. ΚΑΛΗ	0,015	-	-	-	-
ΣΥΝΟΛΑ	2.534,09	86.337	88.458	95.167	112.645

* Η απογραφή του έτους 2001 περιλαμβάνει προσωρινά στοιχεία τα οποία και παρουσιάζονται μέχρι την ημερομηνία: 12.06.2002 (ΦΕΚ 715/Β).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ:

Παρατηρώντας τον πίνακα 1 συμπεραίνουμε ότι από το έτος 1971 και έπειτα παρουσιάζεται άνοδος του πληθυσμού στα περισσότερα νησιά.

Τον περισσότερο πληθυσμό συγκεντρώνει η Σύρος η οποία είναι και η πρωτεύουσα των Κυκλαδών. Ακολουθεί η Νάξος, το μεγαλύτερο σε έκταση νησί, το οποίο παρουσιάζει αύξηση του πληθυσμού του από το 1981 και μετά. Το ίδιο ισχύει και για την Πάρο, το τρίτο σε έκταση νησί. Η Άνδρος, η Τήνος, η Μήλος και η Κέα παρουσιάζουν αύξηση του πληθυσμού τους από το 1991 και μετά. Η Αμοργός εμφανίζει κάποια μείωση στον πληθυσμό της το 1991 αλλά όμως το 2001 εμφανίζει αύξηση. Η Ίος από το 1971 και μετά παρουσιάζει αύξηση του πληθυσμού της. Η Κύθνος παρουσιάζει κάποια πτώση το 2001 σε σχέση με το 1991 ενώ αντίθετα η Μύκονος παρουσιάζει σταδιακή αύξηση του πληθυσμού της από το 1971 ως το 2001 και ο οποίος κατά το έτος αυτό έχει σχεδόν τριπλασιαστεί. Η Σαντορίνη από το 1981 και μετά εμφανίζει σημαντική αύξηση. Η Σέριφος παρουσιάζει ελάχιστη αύξηση στον πληθυσμό της το 1981 σε σχέση με το 1971 που όμως σταθεροποιείται το 2001. Στη Σίφνο παρατηρείται πολύ μικρή αύξηση του πληθυσμού της το 1981 που όμως δεν διατηρείται για το 1991 αλλά σταθεροποιείται το 2001. Η Σίκινος και η Ανάφη παρουσιάζουν πτώση στον πληθυσμό τους από το 1971 ως το 1991 ενώ μόνο η Ανάφη για το 2001 παρουσιάζει αύξηση. Η Κίμωλος εμφανίζεται έχοντας χάσει ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού της από το 1971 ως το 2001. Η Αντίπαρος εμφανίζει κάποια αύξηση από το 1971 και έπειτα. Η Φολέγανδρος από το 1971 ως το 1981 παρουσιάζει μείωση του πληθυσμού της, ενώ από το 1981 και έπειτα σταθεροποιείται. Η Μακρόνησος, η Πολύαιγος, η Κέρος, η Ρηνεία, το Κάτω Κουφονήσι, το Κάτω Αντικέρι, το Ακράθιον, η Διδύμη, η Δήλος και το Δύσβατο με την πάροδο των ετών χάνουν τους λιγοστούς κατοίκους τους με αποτέλεσμα το 2001 τα νησιά αυτά να είναι εντελώς ακατοίκητα. Η Ήρακλειά παρουσιάζει μικρή αύξηση από το 1981 και μετά. Η Σχοινούσα από το 1971 και μετά παρουσιάζει κάποια πτώση στον πληθυσμό της ενώ αυξάνεται το 2001. Το Πάνω Κουφονήσι παρουσιάζει σημαντική αύξηση από το 1981 και μετά.

Πίνακας 2: Πληθυσμός περιφέρειας Ν.Αιγαίου

ΕΤΟΣ	1951	1961	1971	1981	1991	2001
ΠΕΡΙΦ.Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	247.439	222.980	207.354	233.529	257.522	302.716
ΔΩΔΕΚΑ- ΝΗΣΑ	121.480	123.021	121.017	145.071	162.439	190.071
ΚΥΚΛΑ- ΔΕΣ	125.959	99.959	86.337	88.458	95.167	112.645
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	7.632.801	8.388.553	8.768.641	9.470.417	10.264.156	10.961.758

Πίνακας 3: Δείκτες οικονομικών δραστηριοτήτων

	ΔΩΔΕΚΑ- ΝΗΣΑ	ΚΥΚΛΑΔΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ
Γεωργική γη (στρ.) ανά 100 κατοίκους 1981	294,3	501,9	406,0
Αρδευθείσες καλ/γειες ανά 100 κατ. 1982	29,0	56,5	94,4
Απασχολούμενοι στη μεταποίηση ανά 100 κατ. 1982	33,2	32,8	71,4
Κλίνες ξενοδοχειακού δυναμικού ανά 1000 κατ. 1981	263,2	129,2	31,9
Κλίνες ξενοδοχειακού δυναμικού ανά 1000 κατ. 1991		252,6	44,7

Πίνακας 4: Ποσοστιαία διάρθρωση της απασχόλησης ανά τομείς

1991

ΤΟΜΕΙΣ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	13,9	27,3	58,8	100,0
ΚΥΚΛΑΔΕΣ	32,2	31,3	36,5	100,0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	29,1	30,5	40,4	100,0

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

Μεταπολεμικά, τα νησιά της περιφέρειας Ν.Αιγαίου είχαν υποστεί μία δημογραφική κάμψη, ως προς το σύνολο της χώρας (πίνακας 2) αλλά μετά την δεκαετία του 1970 παρουσιάζεται μία σταθεροποίηση του πληθυσμού ή και αύξηση σε πόλλα νησιά. Το φαινόμενο αυτό συνδέεται με την αντικατάσταση των παραδοσιακών (αγροτικών) δραστηριοτήτων με την τουριστικές. Πράγματι παρατηρείται ότι τα τουριστικά νησιά εμφανίζουν αύξηση του πληθυσμού. Από τα υπόλοιπα, τα σχετικά μεγαλύτερα νησιά (με εξαίρεση την Άνδρο) παρουσιάζουν στασιμότητα, ενώ τα μικρότερα παρουσιάζουν αισθητή μείωση, εκτός από ορισμένα (π.χ. Σέριφος) που κατόρθωσαν να πετύχουν κάποια μικρή τουριστική ανάπτυξη.

Είσι οι παραγωγικές δραστηριότητες συγκεντρώνονται κυρίως στον τριτογενή τομέα (τουρισμός) πράγμα που συνδέεται με τον αυξημένο αριθμό κλινών (πίνακας 3) και του όγκου των νέων οικοδομών. Αντίθετα ο δευτερογενής τομέας λόγω της διάσπασης του χώρου και των συγκοινωνιακών δυσκολιών δεν δείχνει τάσεις ανάπτυξης (πίνακας 4) και αφορά κυρίως μεταποίηση προϊόντων στον πρωτογενή (αγροτικά προιόντα και ορυκτά). Το γεγονός αυτό σε συνδιασμό με τον επεκτατικό χαρακτήρα των τουριστικών δραστηριοτήτων και τη μη ανάπτυξη μεγάλων κέντρων υπηρεσιών του τριτογενούς (λόγω της διάσπασης του νησιωτικού χώρου) οδήγησε και σε καθυστέρηση της διαδικασίας αστικοποίησης. Τις ίδιες τάσεις παρουσιάζει και ο πρωτογενής τομέας (γεωργικές και κτηνοτροφικές δραστηριότητες) όπου εκτός από τον ανταγωνισμό από τους άλλους τομείς, τον τουρισμό στην προκειμένη περίπτωση, προστίθεται και η δυσκολία εξεύρεσης νερού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΝΗΣΙΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

3.1 ΒΟΡΕΙΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ

Άνδρος-Τήνος-Σύρος
Μύκονος-Δήλος

ΑΝΔΡΟΣ

Η Άνδρος είναι το βορειότερο νησί των Κυκλαδών και δεύτερο σε έκταση μέτα τη Νάξο. Δοιηκητικά αποτελεί επαρχία με τρεις δήμους: της Άνδρου, του Κορθίου και της Υδρούσας. Η Άνδρος έχει έκταση 379,6 τ.χλμ. και σχήμα επιμήκες. Απέχει 7ν.μ. από την Εύβοια, 1ν.μ. από την Τήνο, 89ν.μ. από τον Πειραιά και 36ν.μ. από την Ραφήνα. Όλο το νησί έχει ορείνη τοπογραφία με μία κεντρική οροσειρά που κορυφώνεται στο Πέταλο (ψηλότερη κορυφή είναι ο προφήτης Ηλίας στα 997μ.)

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Στην αρχαιότητα το νησί λεγόταν Υδρούσα, Γάβρος ή Λασία. Πρώτοι κάτοικοι οι Κάρες, οι Φοίνικες και οι Κρήτες. Υπήρξε μέλος της Αθηναϊκής Συμμαχίας. Το όνομα του νησιού προέρχεται κατά πάσα πιθανότητα από τον στρατηγό Άνδρο από την Κρήτη, μυθικό οικιστή της

μινωικής περιόδου. Οι αρχαιολογικές ανασκαφές αποδεικνύουν την ύπαρξη ανεπτυγμένων οικισμών από τους μυκηναϊκούς χρόνους ή και παλαιότερα. Το νησί έρχεται στο παρασκήνιο της ιστορίας κατά τη Γεωμετρική περίοδο (9ος-7ος αι. π.Χ.), όπως μαρτυρούν ίχνη οικισμού που σώζονται στη Ζαγορά, στη Ν.Δ. ακτή του νησιού κοντά στο Ζαγανιάρι. Πρωτεύουσα της Άνδρου κατά τη διάρκεια της κλασικής εποχής ήταν η Παλαιόπολη. Η ευημερία της περιόδου αυτής φαίνεται από την πλούσια νομισματοκοπία. Σχετικά ευρήματα μαζί με τον Ερμή της Άνδρου φιλοξενούνται στο αρχαιολογικό μουσείο στη χώρα. Τον 7ο αι. π.Χ. η Άνδρος συμμετείχε μαζί με τους Χαλκιδείς στον αποικισμό της Χαλκιδικής και των παραλιακών περιοχών της Θράκης.

Η Άνδρος ακολουθώντας μαζί με τα άλλα νησιά του Αιγαίου τη μοίρα της ηπειρωτικής χώρας, βρέθηκε διαδοχικά υπό την κατοχή των Ρωμαίων, των Φράγκων και των Οθωμανών. Από τον 11ο αι. μ.Χ. χρονολογούνται οι βυζαντινού ρυθμού εκκλησίες όπως ο Ταξιάρχης στο Υψηλού, στη Μελίδα και στη Μεσσαριά και η Κοίμηση της Θεοτόκου στο Μεσσαθούρι. Το 14ο αι. ιδρύθηκε το μοναστήρι της Αγιάς (Ζωοδόχος Πηγή) ενώ η μονή Αγ. Νικολάου θεμελιώθηκε το 1560 και ανακατασκευάστηκε το 18ο αι. Η μόνη Παναγιάραντου ιδρύθηκε στα μέσα του 17ου αι. ενώ στην Αγ. Τριάδα στο Κόρθι στεγαζόταν από το 1813 το πρώτο προεπαναστατικό σχολείο της Άνδρου. Στις 10 Μαΐου του 1821 ο Θεόφιλος Καίρης ύψωσε το λάβαρο της επανάστασης και έτσι σηματοδοτείται η νεότερη ιστορία του νησιού, κατά την οποία η Άνδρος βρέθηκε στον κολοφώνα της οικονομικής της ευημερίας χάρη στην ισχυρή ναυτιλία της.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Άνδρος (χώρα)

Στο ανατολικό μέρος του νησιού βρίσκεται η χώρα, η πρωτεύουσα του νησιού. Όμορφη και ηλιόλουστη είναι χτισμένη πάνω σε ένα λόφο και ανάμεσα σε δύο αμμουδιές. Η χώρα έχει επιβλητικά κτίρια, σπίτια με κυκλαδίτικη αρχιτεκτονική, στενά δρομάκια με καμάρες και μνημειακά κατάλοιπα του ιστορικού παρελθόντος. Ένας μαρμαροστρωμένος πεζόδρομος, με δύο πλατείες, βρίσκεται στο κέντρο της όπου είναι και το κτίριο του ταχυδρομείου με ένα ενδιαφέροντα χάρτη του νησιού. Η καρδιά της χώρας, που έχει περίπου 1600 κατοίκους, χτυπά στη ρομαντική πλατεία του Θεόφιλου Καίρη, με τα δύο καφενεία που από τις

ταράτσες τους μπορεί κανείς να απολαύσει την όμορφη θέα προς την παραλία. Ένα από τα σημαντικότερα μνημεία της χώρας είναι το Κάστρο, ερειπωμένο σήμερα. Από το μέσα Κάστρο, όπου βρισκόταν το ανάκτορο του εκάστοτε Βενετού διοικητή, υπάρχουν μόνο λίγα ερείπια ενώ

διατηρείται η πέτρινη αψιδωτή γέφυρα που ένωνε το φρούριο με τη μικρή χερσόνησο στην οποία και είχε χτιστεί η μεσαιωνική πολιτεία (Κάτω Κάστρο), που εξελίχθηκε στο νεότερο οικισμό. Μέσα στο Κάστρο βρίσκεται η εκκλησία της Παναγίας της Παλατιανής που είχε χτιστεί πριν από την κατοχή των Βενετών και έχει αξιόλογο ξυλόγλυπτο τέμπλο.

Η χώρα επίσης διαθέτει ένα αρχαιολογικό μουσείο ένα μοντέρνας τέχνης και ένα ναυτικό.

Αποίκια

Καταπράσινο χωριό, με άφθονα νερά, απέχει 4χλμ. δυτικά από τη χώρα. Εδώ βρίσκονται οι πηγές της Σάριζας και το εργοστάσιο εκμετάλλευσης του νερού. Το νερό εμφιαλώνεται στο χωριό και διοχετεύεται σε δλη την Ελλάδα.

Αξιόλογο για επίσκεψη είναι το ανδρικό μοναστήρι του Αγ.Νικολάου που ιδρύθηκε στα μέσα του 18ου αι. Στο θησαυροφυλάκιό του διατηρούνται σημαντικά λειτουργικά βιβλία, χρυσοκέντητα ἀμφια και δεσποτικές μίτρες. Σπουδαίο ακόμα θεωρείται το ξυλόγλυπτο τέμπλο του ναού καθώς και ο δεσποτικός θρόνος.

Γαύριο

Βρίσκεται στα δυτικά της χώρας (31χλμ.) και αποτελεί το κύριο λιμάνι του νησιού καθώς είναι χτισμένο σε απάνεμη περιοχή, προστατευμένο από τους ανέμους. Στην τοποθεσία Άγ.Πέτρος 2,5χλμ. βορειοανατολικά του Γαυρίου σώζεται ο εντυπωσιακός πύργος του Αγ.Πέτρου, κυκλικός πενταώροφος, με θολωτή οροφή και ύψος 20μ. περίπου. Στο αρχικό κτίσμα έχουν γίνει βυζαντινές και μεσαιωνικές προσθήκες. Στα βόρεια του Γαυρίου, στον Κάτω Φελλό, γινόταν στην αρχαιότητα εξόρυξη μαρμάρου.

Μπατσί

Το μοναδικό ίσως χωριό της Άνδρου που έχει χάσει τη γραφικότητά του εξαιτίας του τουρισμού. Απέχει 27χλμ. από τη χώρα και το καλοκαίρι κατακλύζεται κυριολεκτικά από Έλλήνες και ξένους τουρίστες. Εδώ βρίσκεται το μοναστήρι της Ζωοδόχου Πηγής ή Αγιάς, 14ου αι., χτισμένο σε ύψος 320μ. με εξαιρετική θέα. Στο μοναστήρι φυλάσσονται πολλά σημαντικά χειρόγραφα καθώς και κώδικες και κειμήλια των αγωνιστών της επανάστασης.

Όρμος Κορθίου

Γραφικό παραλιακό χωριό με όμορφα σπίτια, απέχει 24 χλμ. από τη χώρα και είναι φημισμένο για τα πανηγύρια του. Αξίζει να επισκεφτεί κανείς την έκθεση λαογραφικού υλικού.

Στα νότια σε μικρή απόσταση από το χωριό Κορθί βρίσκεται ένα βυζαντινό μοναστήρι αφιερωμένο στον Αγ. Παντελεήμονα καθώς επίσης η εκκλησία του Αγ.Αντωνίου και τα ερείπια του Παλαιόκαστρου, που θεωρείται κτίσμα του Μαρίνου Δάνδολου.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η Άνδρος έχει πολύ καλή τουριστική υποδομή και ανταποκρίνεται άνετα στον αυξανόμενο αριθμό επισκεπτών που την επιλέγουν για την ξεχωριστή φύση της, τα πανέμορφα χωριά της, τα ιστορικά μνημεία της, τις μαγευτικές ακρογιαλιές και τις ιαματικές πηγές της.

Ως οργανωμένες μορφές τουρισμού μπορεί κανείς να επιλέξει ανάμεσα στη μορφή του θαλάσσιου, του πολιτιστικού- εκπαιδευτικού, του περιηγητικού και του τουρισμού υγείας (ιαματικού). Όσον αφορά τον θαλάσσιο τουρισμό δίνεται η δυνατότητα για ενοικίαση ιστιοσανίδων, τζετ-σκι, κανό καθώς και μικρών ιστιοπλοικών σκαφών με την παροχή πληροφοριών και οδηγιών από εξειδικευμένους εκπαιδευτές σε πολλές παραλίες της Άνδρου (Χρυσή Άμμος, Αγ. Φανούριος κ.α.).

Σχετικές με τον πολιτιστικό-εκπαιδευτικό τουρισμό είναι οι μουσικές συναυλίες και τα πανηγύρια που διοργανώνει κάθε καλοκαίρι ο δήμος της Άνδρου, οι εκθέσεις ζωγραφικής και γλυπτικής αλλά και οι θεατρικές παραστάσεις που φιλοξενούνται στο νησί.

Όσον αφορά τον περιηγητικό τουρισμό παρέχεται η δυνατότητα στον τουρίστα για οργανωμένη περιήγηση με λεωφορείο στα πιο ενδιαφέροντα μέρη του νησιού με την συνοδεία ξεναγού.

Τέλος όσον αφορά τον τουρισμό υγείας ενδείκνυται η ιαματική πηγή στο καταπράσινο χωριό Μεσαριά.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Υπάρχουν ξενοδοχεία Α, Β, Γ και Δ κατηγορίας, τα οποία βρίσκονται στη χώρα, στο Μπατσί, στο Γαύριο, στο Κορθί, στα Αποίκια και στο Απρόβατο. Υπάρχουν αρκετά ενοικιαζόμενα δωμάτια στους μεγαλύτερους οικισμούς του νησιού που διαθέτουν περίπου 3.000 κλίνες ενώ επιπλωμένα διαμερίσματα υπάρχουν στο Μπατσί, στον όρμο Κορθίου και στη χώρα της Άνδρου. Λειτουργεί επίσης ένα camping στο Γαύριο.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Οι λάτρεις της θάλασσας μπορούν να απολαύσουν όμαρφες και οργανωμένες παραλίες στη χώρα, στο Νημπόριο, στο Παραπόρτι καθώς και στα λιμανάκια Γιαλια και πίσω Γιάλια. Προχωρώντας παραλιακά, συναντάει κανείς το Μπατσί, το μεγαλύτερο τουριστικό θέρετρο ρου νησιού που απέχει 8χλμ. από το Γαύριο και βρίσκεται μέσα σ'έναν όρμο με χρυσή αμμουδιά και αρκετό πράσινο γύρω του. Κοντά στο Γαύριο υπάρχουν οι παραλίες: Αγ.Πέτρος, Κύπρι και Χρυσή Άμμος ενώ στο Κόρθι η παραλία του Αγ.Φανούριου και της Αγ. Αικατερίνης.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Πανηγύρια γίνονται στο Φελλό στις 26 Ιουλίου, στο μοναστήρι της Αγιάς στις 27 Ιουλίου, στη Βαρσαμιά στις 6 Αυγούστου, του Αγ.Φανουρίου στις 27 Αυγούστου καθώς επίσης γνωστά είναι τα πανηγύρια της γέννησης και της κοίμησης της Θεοτόκου στις 8 Σεπτεμβρίου και στις 15 Αυγούστου αντίστοιχα. Στη χώρα διοργανώνεται μεγάλη γιορτή κάθε χρόνο, στους τελευταίους Χαιρετισμούς της πολιούχου Αγ. Θεοσκέπαστης, με χορό και λαμπαδηδρομίες μετά την περιφορά της εικόνας. Επίσης γνωστά είναι τα « Γαυριώτικα » και τα « Κορθιανά », πολιτιστικές εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται στο νησί κάθε καλοκαίρι.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Καθώς το νησί της Άνδρου προσελκύει όλο και περισσότερους επισκέπτες οι δυνατότητες διασκέδασης είναι πόλλες. Η χώρα διαθέτει κινηματογράφο, μεγάλο αριθμό εστιατορίων και μπαρ καθώς και κέντρα με μπουζούκια.

Επίσης πόλλες δυνατότητες βραδινής διασκέδασης μπορεί να βρει κανείς σε όλους τους τουριστικούς προορισμούς του νησιού.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η πρόσβαση του τουριστικού κοινού στην Άνδρο γίνεται με την χρήση πλοίων ή ταχύπλοων προς το μοναδικό λιμάνι του νησιού, το Γαύριο. Υπάρχουν τακτικά δρομολόγια από τη Ραφήνα, η απόσταση είναι 37ν.μ. και το ταξίδι διαρκεί 2-3 ώρες. Με ταχύπλοο το ταξίδι διαρκεί περίπου 1 ώρα.

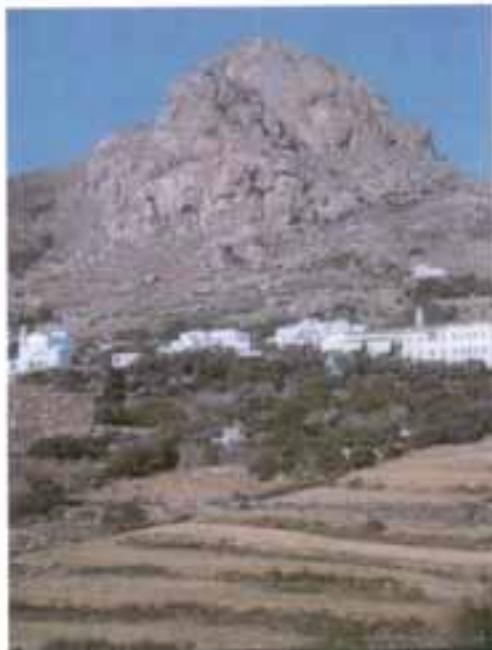
Από τη Θεσσαλονίκη υπάρχουν επίσης τακτικά δρομολόγια για το λιμάνι του Γαυρίου, η απόσταση είναι 200ν.μ. και το ταξίδι διαρκεί 6-7 ώρες. Επίσης η Άνδρος συνδέεται με την Τήνο, τη Μύκονο, τη Σύρο, τη Πάρο και τη Νάξο.

Άνδρος-Στενιές

ΤΗΝΟΣ

Η Τήνος είναι το τέταρτο σε μέγεθος νησί των Κυκλαδών μετά την Άνδρο, τη Νάξο και τη Πάρο. Βρίσκεται ΒΑ της Σύρου, ΒΔ της Μυκόνου και ΝΑ της Άνδρου. Έχει έκταση 194.206τ.χλμ. και σχήμα μακρόστενο με αποτέλεσμα να σχηματίζονται πολλοί κόλποι και όρμοι. Διασχίζεται από μία μακριά οροσειρά με κυριότερη κορυφή τον Τσικνιά (713μ.).

Τήνος – Εξώμβουργο

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Σύμφωνα με την μυθολογία η Τήνος ήταν το νησί του θεού των ανέμων Αιόλου, ενώ το αρχαίο όνομά της ήταν Υδρούσα ή Οφιούσα εξαιτίας των πολλών νερών και των πολλών φιδιών αντίστοιχα, που υπήρχαν στο νησί. Για τους πρώτους κατοίκους της δεν υπάρχουν αρκετές πληροφορίες. Αποικίστικε από Ίωνες που έχτισαν γύρω στα 1000π.Χ. πόλη στη θέση Εξωμβούργο.

Σύμφωνα με τον Στράβωνα τον 8ο αι. π.Χ. η Τήνος βρισκόταν στην κυριαρχία της Ερέτριας και δεν ανέκτησε την ανεξαρτησία της παρά στα μέσα περίπου του 7ου αι. π.Χ. Λίγο αργότερα πέρασε στην κυριαρχία της Αθήνας, στο πλευρό της οποίας πολέμησε κατά τη διάρκεια των Περσικών πολέμων. Μετά το τέλος τους έγινε μέλος της Αθηναϊκής Συμμαχίας.

Τη Βυζαντινή εποχή βρίσκονταν σε αφάνεια και γνώρισε επανειλημμένες πειρατικές επιδρομές με μεγαλύτερες αυτή του 653 από τους Αραβες πειρατές και του 1084 από τον Ροβέρδο Γισκάρδο. Το 1207 περιήλθε στους αδελφούς Γκύζη που κυβέρνησαν το νησί μέχρι το 1390,

επηρεάζοντας την πολιτιστική φυσιογνωμία του. Τότε πολλοί κάτοικοι ασπάστηκαν το καθολικό δόγμα. Μετά το τέλος της δυναστείας των Γκύζη το νησί έγινε κτήση της Βενετίας, την προστασία της οποίας επιδίωξαν οι Τήνιοι για να προστατευθούν από τους πειρατές. Οι Βενετοί οχύρωσαν ξανά το Εξώμβουργο, που έμεινε απόρθητο στις περισσότερες πειρατικές επιδρομές. Στα 1715 οι Τούρκοι κατόρθωσαν να καταλάβουν το νησί, στο οποίο και παρέμειναν, με εξαίρεση το μικρό διάστημα της Ρωσικής κατοχής (1770-1774), μέχρι την επανάσταση του 1821, στην οποία το νησί πήρε ενεργό μέρος και αποτέλεσε καταφύγιο πολλών προσφύγων. Τον Ιανουάριο του 1823 η εύρεση της θαυματουργής εικόνας της Μεγαλόχαρης, ύστερα από το θείο δράμα της Αγ.Πελαγίας, κατέστησε το νησί ως το μεγαλύτερο σύγχρονο προσκύνημα της πατρίδας μας και της Ορθοδοξίας. Αργότερα το 1940 (15 Αυγούστου) οι Ιταλοί τορπιλίζουν το «Ελλη» στο λιμάνι της Τήνου ανήμερα του πανηγυρισμού. Η «πληγωμένη» Παναγία θα είναι εκείνη που θα οδηγήσει τα ελλήνικα όπλα στη νίκη της Αλβανίας. Το Ιερό Ίδρυμα Ευαγγελιστρίας Τήνου προσέφερε στον αγώνα το σύνολο των αφιερωμάτων του.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Τήνος (χώρα)

Η σημερινή πρωτεύουσα του νησιού συγκεντρώνει τα $\frac{1}{4}$ του πληθυσμού του. Κοιτώντας την από την θάλασσα στο κέντρο δεσπόζει ο Ιερός Ναός της Παναγίας. Παρόλο που η πρώτη εντύπωση του λιμανιού, όσον αφορά την αρχιτεκτονική των κτιρίων, ίσως είναι αρνητική για τον επισκέπτη, ο περίπατος στο εσωτερικό της θα τον αποζημιώσει αφού θα συναντήσει καθαρά πλακόστρωτα δρομάκια, κυκλαδίτικα σπιτάκια και παλιά Αρχοντικά. Τα τελευταία χρόνια γίνονται προσπάθειες για την βελτίωση της εικόνας του λιμνιού, (ανακαίνηση Πολυμερίου Μεγάρου, νεοκλασσικών κτιρίων, διακριτικός φωτισμός) σε συνδιασμό με διάφορα έργα (κατασκ. περιφ. δρόμου, μερική πεζοδρόμηση, αποσυμφόρηση στο λιμάνι), που αναμένεται να δώσουν στην πόλη την παλαιά αρχοντική της όψη.

Από το λιμάνι της Τήνου ένας πλακόστρωτος, ανηφορικός δρόμος οδηγεί στην εκκλησία της Παναγίας. Ο ναός εντυπωσιακά επιβλητικός φτιάχτηκε ολόκληρος από λευκό μάρμαρο. Κάτω από το ναό βρίσκεται η εκκλήσια της Εύρεσης και δίπλα στην είσοδό της είναι το μαυσολείο των θυμάτων από τη βύθιση της «Ελλη». Κοντά στην εκκλησία της

Παναγίας βρίσκεται η πινακοθήκη Τηνίων καλλιτεχνών και νεοελλήνων ζωγράφων. Διαθέτει συλλογή με έργα του Δ. Φιλιππότη, Νικηφόρου και Νικολάου Λύτρα, Γεωργίου Ιακωβίδη, Νικολάου Γύζη κ.α. Στην πινακοθήκη υπάρχει επίσης μεγάλη συλλογή με αντίγραφα έργων μεγάλων ζωγράφων της Αναγέννησης (Τίτσιάνο, Βελάσκεθ, Βερονέζε).

Το Ιερό Ίδρυμα διαθέτει σκευοφυλάκιο με εκκλησιαστικά κειμήλια, έκθεση με αντίγραφα εικόνων της Παναγίας, όλων εποχών και τεχνοτροπών, βιβλιοθήκη με σπάνια βιβλία καθώς και αίθουσα με εκκλησιαστικά σκεύη και άμφια. Ακόμη κοντά στο ναό βρίσκεται το αρχαιολογικό μουσείο. Σε αυτό εκτίθενται ευρήματα από διάφορες περιοχές του νησιού (Κιόνια, Εξώμβουργο). Εδώ μπορεί κανείς να δει γλυπτά από το ναό του Ποσειδώνα και της Αμφιτρήτης, αγγεία διάφορων εποχών, ανάμεσα στα οποία ξεχωρίζουν οι αμφορείς Γεωμετρικής και Αρχαικής Εποχής, ένα ηλιακό ρολόι, επιγραφές, μωσαϊκά δάπεδα και ανδριάντες Ρωμαϊκής εποχής.

Η Τήνος φημίζεται για τα όμορφα και παραδοσιακά χωριά της (40 περίπου) μερικά από τα οποία θα δούμε παρακάτω.

Ιστέρνια

Σκαρφαλωμένα σε πλαγιά λόφου, με καταπράσινη φύση και εξαιρετική θέα, απέχουν από τη χώρα 24χλμ. Είναι ένα από τα γοητευτικότερα χωριά του νησιού, με μαρμάρινα δρομάκια και γραφικά σπίτια, άλλα κάτασπρα και άλλα στο χρώμα της πέτρας και του πηλού. Τα περισσότερα έχουν στην πρόσοψή τους εντοιχισμένη μαρμάρινη πλάκα με το όνομα του ιδιοκτήτη και τη χρονιά που χτίστηκαν. Από τη μαρμαροστρωμένη πλατεία η θέα είναι καταπληκτική στο πέλαγος ως τη Σύρο. Εκτός από τα όμορφα σπίτια και τους καταπράσινους κήπους, στα Ιστέρνια θα δει κανείς και αξιόλογες εκκλησίες όπως η Αγ. Παρασκευή, η Αγ. Τριάδα καθώς και μία από τις παλαιότερες εκκλησίες του νησιού το ξωκκλήσι του Αγ. Αθανασίου.

Κάμπος

Βρίσκεται 10χλμ. ΒΔ της χώρας. Είναι κατεξοχήν πεδινή περιοχή με ήρεμη φύση. Εδώ ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει τους περισσότερους από τους 200 και πλέον περιστεριώνες που υπάρχουν στην Τήνο. Πρόκειται για πρωτότυπες κατασκευές που φτάνουν σε ύψος 7-8μ. και χρησιμοποιήθηκαν από την εποχή της Βενετοκρατίας για κατοικίες των περιστεριών. Με τριγωνικές ή πολυγωνικές κόχες, έχουν

εξωτερικά πλούσια διακόσμηση, που προσφέρει τη δυνατότητα στα περιστέρια να φωλιάζουν εύκολα και να προστατεύονται από τις εναλλαγές του καιρού.

Κιόνια

Βρίσκεται 3χλμ. ΒΔ της χώρας. Η επίσκεψη στα Κιόνια είναι ένας ωραίος περίπατος. Στην αρχαιότητα εδώ βρισκόταν το ιερό του Ποσειδώνα και της Αμφιτρήτης. Από το λαμπρό αυτό ιερό οι ανασκαφές αποκάλυψαν μόνο τμήματα των θεμελίων δύο ναών, του λουτρού, του ζενώνα και μίας εξέδρας, που χρονολογείται στα Ελληνιστικά χρόνια, καθώς και γλυπτικά κομμάτια και διακοσμητικά μέλη που δείχνουν την λαμπρότητα της κατασκευής του.

Πύργος-Πάνορμος

Πρόκειται για το πιο εντυπωσιακό χωριό της Τήνου και ένα από τα ωραιότερα των Κυκλαδών, χτισμένο σε καταπράσινο περιβάλλον με δέντρα, αμπέλια, περιβόλια και πολλά νερά. Απέχει 30χλμ. από τη χώρα. Εδώ γεννήθηκαν πολλοί και σημαντικοί καλλιτέχνες, όπως είναι ο Γιαννούλης Χαλεπάς, το απίτι του οποίου έχει μετατραπεί σε μουσείο. Υπάρχουν ακόμη, το μουσείο γλυπτικής των τοπικών καλλιτεχνών, τα εργαστήρια γλυπτικής που συλεχίζουν να κατασκευάζουν μαρμάρινα διακοσμητικά για τα σπίτια, η εντυπωσιακή βρύση του 1778 στη μαρμαροστρωμένη πλατεία και η βρύση στην είσοδο του χωριού.

Στα Δ του χωριού, 4χλμ., απλώνεται ο γραφικός όρμος Πανόρμου, ενώ στα ΒΔ 5χλμ. από τον Πύργο, είναι εγκαταλελειμμένο σήμερα το μοναστήρι της Αγ. Ξένης σε εντυπωσιακό περιβάλλον.

Στενή

Βρίσκεται 15 χλμ. ΒΑ της Τήνου. Κοντά στο χωριό, χτισμένο σε απότομη πλαγιά, είναι ένα από τα μεγαλύτερα και ωραιότερα μοναστήρια της Ελλάδας. Όλο το συγκρότημα δίνει την εντύπωση κυκλαδίτικου χωριού, με κυβόσχημα σπίτια, στα οποία κατοικούν οι καλόγριες, στενούς δρόμους και μαρμάρινες βρύσες.

Μετά την επίσκεψη του μοναστηριού μπορεί κανείς να επισκεφτεί τα γειτονικά χωριά Καρυά, Κέχρος, Μέση και Φαλατάδος στα ανατολικά του οποίου υψώνεται το Βουνό Τσικνιάς.

Τριαντάρος-Μπερδεμιάρος

Φημισμένα χωριά με τους εξαιρετικούς τεχνίτες της πέτρας. Η παραδοσιακή αρχιτεκτονική, η ομορφιά της περιοχής και του τοπίου που προσφέρει προσέλκυσαν πολλούς αλλοδαπούς να εποικίσουν σ' αυτά.

Τριαντάρος - Μπερδεμιάρος

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η οικονομία του νησιού στηρίζεται βασικά στον τουρισμό που κατά τους θερινούς μήνες βρίσκεται σε υψηλό επίπεδο. Οι μορφές τουρισμού που μπορεί να συναντήσει κανείς στην Τήνο είναι ο θρησκευτικός, ο θαλάσσιος, ο περιηγητικός, ο συνεδριακός και ο αγροτοτουρισμός.

Ως γνωστόν κύρια οικονομική πηγή του νησιού είναι το Πανελλήνιο Ιερό Ίδρυμα Ευαγγελιστρίας του οποίου η ακτινοβολία δεν θα μπορούσε παρά να διατηρεί αναλλοίωτα στην πρώτη θέση τον θρησκευτικό τουρισμό. Είναι χιλιάδες οι προσκυνητές που συρρέουν

Κάθε χρόνο από όλα τα μέρη, της Ελλάδας κυρίως, για να επισκευθούν τη Μεγαλόχαρη και να περάσουν μερικές ημέρες στο νησί της.

Όσον αφορά τον θαλάσσιο τουρισμό, αυτός εμφανίζεται με την μορφή μικρών οργανωμένων κρουαζιέρων με τοπικά πλοία στα γύρω νησιά ενώ για τον περιηγητικό τουρισμό εκτελούνται δρομολόγια με λεωφορεία που μεταφέρουν ομάδες τουριστών (groups) σε τουριστικές

περιοχές του νησιού, πάντα με τη συνοδεία έμπειρου ξεναγού.

Οι δύο τελευταίες μορφές τουρισμού έκαναν τα πρώτα τους βήματα με επιτυχία τα τελευταία δύο χρόνια. Όσον αφορά τον συνεδριακό τουρισμό σ' αυτόν συνέβαλλε η κατασκευή συνεδριακού κέντρου. Το κέντρο αυτό διαθέτει χωρητικότητα 1000 ατόμων και σύγχρονες οπτικοακουστικές εγκαταστάσεις. Βρίσκεται στο λιμάνι του νησιού σε ένα πλήρως αναπλαιωμένο αρχοντικό κτίριο («Πολυμέριο») στο οποίο φιλοξενήθηκε κατά τους θερινούς μήνες το συνέδριο του Πανεπιστημίου Αιγαίου καθώς και αξιόλογες πολιτιστικές εκδηλώσεις. Η περαιτέρω προώθηση και διαφήμιση του συνεδριακού κέντρου θα αποτελέσει σημαντική προσπάθεια για την μεγαλύτερη ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού.

Τέλος όσον αφορά τον αγροτοτουρισμό οι προσπάθειες που έγιναν από τους Δήμους για την αξιοποίηση της υποδομής και των φυσικών τοπίων σε ορισμένα χωριά της Τήνου απέδωσαν θετικά αποτελέσματα. Έτσι η Νομαρχία Κυκλαδών σε συνεργασία με τους Δήμους του νησιού στηρίζει με προγράμματα, σεμινάρια και επιχορηγήσεις τους κατοίκους των χωριών αυτών που συμβάλλουν στη λειτουργία του αγροτοτουρισμού παρέχοντας διαμονή και σίτιση σε ξεχωριστό οίκημα άλλα κοντά στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις τους.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Ξενοδοχεία υπάρχουν αρκετά στη χώρα της Τήνου. Ανήκουν στην Β, Γ, Δ και Ε κατηγορία. Στην περιοχή Κιόνια και στην περιοχή Πόρτο υπάρχουν δύο ξενοδοχειακές μονάδες Α κατηγορίας οι οποίες διαθέτουν και bungalows.

Ο επισκέπτης ακόμα θα βρει άφθονα επιπλωμένα διαμερίσματα όπως και ενοικιαζόμενα δωμάτια καθώς και ένα camping στη χώρα δυναμικότητας 200 ατόμων.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Μικρές, μεγάλες, αμμουδερές ή με γυαλιστερά βότσαλα, κοντά ή μακριά οι παραλίες της Τήνου είναι όλες τα ακατέργαστα διαμάντια του νησιού. Το νησί προσφέρει παραλίες αναγνωρισμένες από την Ε.Ε. και τον Ε.Ο.Τ. σαν τις πιο καθαρές και όμορφες του Αιγαίου. Αυτές είναι: ο Αγ. Μάρκος, τα Κιόνια, ο Όρμος Γιαννάκι, ο Πάνορμος, η Κολυμπήθρα, η Αγκάλη, ο Άγ. Σώστης και το Μαλί.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Στις 30 Ιανουαρίου γιορτάζεται η εύρεση της Αγ. Εικόνας ενώ στις 25 Μαρτίου ο Ευαγγελισμός. Στις 23 Ιουλίου γιορτάζεται το όραμα της Οσίας Πελαγίας στο οποίο βρέθηκε η εικόνα της Παναγίας ενώ στις 15 Αυγούστου η Κοίμωση της Θεοτόκου και παράλληλα τιμώνται οι ήρωες του αντιτορπιλικού «Ελλη». Πανηγύρια γίνονται σχεδόν σε όλα τα χωριά της Τήνου ενώ ποικίλες είναι και οι υπόλοιπες πολιτιστικές εκδηλώσεις κάθε καλοκαίρι και ειδικότερα κατά τη διάρκεια της «Ναυτικής Εβδομάδας».

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Στα χωριά του νησιού μπορεί κανείς να βρει πολλές ταβέρνες με παραδοσιακούς μεζέδες και τοπικό κρασί ενώ στις παραλίες του νησιού υπάρχουν πολλές ψαροταβέρνες. Επίσης, αν και νησί της Παναγίας, η Τήνος έχει πολλές καφετέριες και μπαρ τόσο στη χώρα όσο και στα χωριά όπου μπορεί ο επισκέπτης να επιλέξει ξένη ή ελληνική μουσική. Τέλος υπάρχουν περίφημα κουτούκια με ζωντανή μουσική.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Υπάρχουν καθημερινά δρομολόγια με πλοίο από τον Πειραιά, χειμώνα-καλοκαίρι, η απόσταση είναι 86ν.μ. και το ταξίδι διαρκεί 5 ώρες. Καθημέρινα δρομολόγια υπάρχουν και από την Ραφήνα 64ν.μ. και το ταξίδι διαρκεί 3-4 ώρες. Με ταχύπλοο υπάρχουν καθημερινά δρομολόγια, από τον Μάρτιο-Οκτώβριο, από Πειραιά (3 ώρες) και από Ραφήνα (1,30 ώρες).

Επίσης καθημερινά δρομολόγια εκτελούνται για τη Σύρο, Άνδρο και Μύκονο ενώ το καλοκαίρι 2 φορές την εβδομάδα υπάρχει δρομολόγιο για Νάξο, Σαντορίνη και Κρήτη.

ΣΥΡΟΣ

Στο κέντρο του νησιωτικού συμπλέγματος των Κυκλαδών δεσπόζει η Σύρος με έντονη πάνω της την παρουσία όλων εκείνων των σημείων που μαρτυρούν ότι το νησί έζησε μέρες δόξας οικονομικής ακμής και υπήρξε κέντρο πολιτισμού για ολόκληρη την Ευρώπη.

Σύρος - Λιμάνι

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Η Σύρος κατοικήθηκε από τη Νεολιθική εποχή και υπήρξε ένα από τα κέντρα του Κυκλαδικού πολιτισμού. Οι Φοίνικες ζούσαν στο νοτιοδυτικό λιμάνι του νησιού και τους ακολούθησαν οι Ίωνες το 1000 π.Χ. Ο μεγάλος φιλόσοφος Φερεκύδης, μαθητής του Πιτοκού και δάσκαλος του πυθαγόρα έζησε εκεί τον 6ο αι. π.Χ. Κατά τη διάρκεια των Περσικών πολέμων η Σύρος υποστήριξε την Αθήνα και αργότερα έγινε μέλος της Αθηναϊκής Συμμαχίας. Το νησί κατέλαβαν διαδοχικά οι Μακεδόνες, ο Πτολεμαίος της Αιγύπτου και οι Ρωμαίοι, ενώ τον 13ο αι. η Σύρος καταλήφθηκε από τους Βενετούς που έχτισαν τη Μεσαιωνική πόλη της Άνω Σύρου και προστέλυτισαν τους κατοίκους στον Καθολικισμό. Πολλοί κάτοικοι του νησιού είναι ακόμη καθολικοί. Το 1537 το νησί κατακτήθηκε από τους Τούρκους που του παραχώρησαν ειδικά προνόμια. Το 1821 η Σύρος ήταν υπό την προστασία των Γάλλων ενώ το 1822 το νησί κατέκλυσαν πρόσφυγες από τα ψαρά και τη Χίο μετά τις σφαγές των Τούρκων οι οποίοι έχτισαν την Ερμούπολη, το σημερινό λιμάνι, που ανακυρήχθηκε πρωτεύουσα της νομαρχίας Κυκλαδών μετά την άφιξη του Όθωνα το 1833. Στη συνέχεια και για 50 χρόνια το νησί γνώρισε μεγάλη εμπορική και πολιτιστική ανάπτυξη που

υποχώρησε μόνο με την επικράτηση του ατμόπλοιου και την παράλληλη ανάπτυξη του Πειραιά. Στην καταστροφή του 1922 εγκαταστάθηκαν νέοι πρόσφυγες που αναζήτησαν καταφύγιο.

Σήμερα οι κάτοικοι εξακολουθούν να ασχολούνται με το εμπόριο, τη ναυτιλία ενώ έχει αναπτυχθεί λίγο και η βιομηχανία.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Άνω Σύρος

Χτισμένη αμφιθεατρικά από τους Βενετούς στο λόφο του Σαν Τζώρτζη, η Άνω Σύρος διατηρεί όλη τη μεσαιωνική της γοητευτική ατμόσφαιρα. Από τη ρίζα του λόφου αμέτρητα σκαλοπάτια φτάνουν μέχρι την κορυφή, ανάμεσα από στενά δρομάκια με κάτασπρα σπίτια που έχουν ξύλινες πόρτες χαρούμενα χρωματισμένες και συνθέτουν μία άλλη εικόνα πολιτείας. Στο λόφο δεσπόζει η καθολική εκκλησία του Αγ. Γεωργίου, που χτίστηκε τη μεσαιωνική εποχή στη θέση προηγούμενης βυζαντινής εκκλησίας και επισκευάστηκε το 1834. Από αυτό το σημείο ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει μία πραγματικά μαγευτική θέα στο πέλαγος από όπου ξεπροβάλλουν η Τήνος, η Δήλος, η Πάρος και η Νάξος. Ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζουν τα δύο μοναστήρια, των Καπουτσίνων με την παλιά εκκλησία του Αγ. Ιωάννη και των Ιησουιτών με την εκκλησία της Παναγίας της Καρμήλου

Βάρη

Βρίσκεται στη ΝΑ άκρη του νησιού (9χλμ. από την Ερμούπολη), στον ομώνυμο κόλπο. Συγκεντρώνει πολλούς παραθεριστές και έχει καθαρή θάλασσα, όμορφη αμμουδιά και καλή τουριστική υποδομή. Η Σύρος είναι φημισμένη για τις εξοχές της με την καταπράσινη φύση και τις όμορφες βίλες, πολλές από τις οποίες σήμερα νοικιάζονται σε παραθεριστές.

Στα Β της Βάρης βρίσκεται η περιοχή Μάννα με όμορφες νεοκλασικές βίλες και το μοναστήρι της Φανερωμένης. Στα ΒΑ υπάρχει ένα ακόμη χωριό, το Τάλαντα, όπου βρίσκεται και η εκκλησία του Αγ. Ιωάννη.

Γαλησσάς

Ένα από τα ωραιότερα θέρετρα του νησιού, με καταπράσινη φύση, πολλά νερά και γλυκό κλίμα όλο το χρόνο, 6,5χλμ. ΝΔ της Ερμούπολης,

ο Γαλησσάς συγκεντρώνει τη μεγαλύτερη νυχτερινή ζωή της Σύρου τους καλοκαιρινούς μήνες. Διαθέτει πολύ καλή τουριστική υποδομή.

Με καίκι ή πεζοπορώντας μπορεί κανείς να επισκεφτεί το γραφικό εκκλησάκι μέσα στο σπήλαιο του Αγ. Στεφάνου.

Kíni

Πρόκειται για ένα παραθαλάσσιο χωριό με νερά και κήπους. Απέχει 9χλμ. από την Ερμούπολη και βρίσκεται στα δυτικά της. Στο δρόμο που οδηγεί από την Ερμούπολη στο Kíni βρίσκεται το γυναικείο μοναστήρι της Αγ.Βαρβάρας, με θέα στον όμορφο κόλπο.

Ποσειδωνία (Ντελαγκράτσια)

Παραθαλάσσια περιοχή ίσως η ωραιότερη του νησιού, 13χλμ. ΝΔ από την Ερμούπολη. Υπήρξε πάντοτε το αγαπημένο θέρετρο των Συριανών, γι' αυτό και έχει θαυμάσιες νεοκλασικές βίλες, με εξαιρετική αρχιτεκτονική και μεγάλους κήπους. Έχει καθαρή θάλασσα με όμορφη αμμουδιά. Πήρε το όνομά της από τη μικρή εκκλησία της Παναγίας (Madonna Della Grazia) και έδω υποτίθεται πως βρισκόνταν η δεύτερη μεγάλη αρχαία πόλη του νησιού. Σ' αυτό συνηγορούν σποραδικά ευρήματα διαφόρων εποχών που εντοπίστηκαν στην περιοχή.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η Σύρος ως πρωτεύουσα των Κυκλαδών έχει μεγάλη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια στον τουρισμό. Κάθε χρόνο μεγαλώνει ολοένα και περισσότερο ο αριθμός των ξενοδοχείων και των ενοικιαζόμενων δωματίων.

Οργανωμένες μορφές τουρισμού για την Σύρο θεωρούνται ο θαλάσσιος, ο πολιτιστικός-εκπαιδευτικός και ο αθλητικός τουρισμός. Όσον αφορά τον θαλάσσιο τουρισμό δίνεται η δυνατότητα στον επισκέπτη για χρήση ιστιοσανίδων σε όλους τους όρμους ενώ για ενοικίαση μόνο στις παραλίες: Μέγας Γιαλός, Αγκαθωπές, Φοίνικας, Γαλησσας. Επίσης στον όρμο του Φοίνικα γίνονται κάθε χρόνο ιστιοπλοικοί αγώνες με σκάφη λέιζερ.

Σχετικές με τον πολιτιστικό-εκπαιδευτικό τουρισμό είναι οι δεκάδες πολιτιστικές εκδηλώσεις που διοργανώνονται κάθε καλοκαίρι στο νησί, μουσικές συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις, εκθέσεις ζωγραφικής. Πολύ γνωστά θεωρούνται τα Επανωσύρια που διοργανώνονται κάθε τέλος Οκτωβρίου στην Άνω Σύρο και διαρκούν μία

εβδομάδα. Σ' αυτά περιλαμβάνονται διαλέξεις, θεατρικές παραστάσεις, μουσικές και χορευτικές βραδιές και ο αριθμός των επισκεπτών τους κάθε χρόνο είναι τεράστιος.

Τέλος ο αθλητικός τουρισμός στη Σύρο θεωρείται ως ο πιο καλά οργανωμένος τουρισμός στις Κυκλαδες. Το νησί διαθέτει άφθονα γήπεδα και γυμναστήρια αλλά το σπουδαιότερο είναι το κλειστό γήπεδο μπάσκετ με τις σύγχρονες εγκαταστάσεις καθώς και το επαγγελματικό γήπεδο ποδοσφαίρου. Σ' αυτά φιλοξενούνται τα τοπικά πρωταθλήματα αλλά και τα πρωταθλήματα όλου του νομού. Ετσι οι επισκέπτες που φθάνουν στη Σύρο για να λάβουν μέρος ή να παρακολουθήσουν αθλητικούς αγώνες κατά περιόδους και για όλο το χρόνο είναι χιλιάδες.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Η Σύρος διαθέτει ξενοδοχεία διάσπαρτα σε όλο το νησί και όλων των κατηγοριών. Ακόμα διαθέτει ενοικιαζόμενα δωμάτια, διαμερίσματα, πανσιόν καθώς και 2 camping στο Γαλησσά.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Οι ωραιότερες και με κίνηση παραλίες είναι το Κίνη, η Βάρη, ο Μέγας Γιαλός, οι Αγκαθωπές, ο Φοίνικας και ο Γαλησσάς. Αξίζει να προσθέσουμε ερημικούς όρμους με αμμουδιά όπως είναι η Λαμέλα, το Κόμιτο, η Αγ. Πακού για γυμνισμό, το Δελφίνι, ο Αετός και τα Γράμματα.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Πανηγύρια γίνονται στη Βάρη τον 15 Αύγουστο, στις 26 Ιουλίου της Αγ. Παρασκευής στην Αληθινή, στις 27 Ιουλίου του Αγ. Παντελεήμονα στον Φοίνικα, στις 29 Αυγούστου του Αγ. Ιωάννη στην Ποσειδωνία, στον Γαλησσά την τελευταία Κυριακή του Αυγούστου το πανηγύρι του Αγ. Στεφάνου στο σπήλαιο (η μετάβαση γίνεται με καίκι) στις 14 Σεπτεμβρίου στην εκκλησία του Σταυρού στο Μάννα κ.α.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Την πιο έντονη νυχτερινή ζωή στη Σύρο θα τη βρει κανείς στην Ερμούπολη που διαθέτει πολλές καφετέριες, μπαρ και νυχτερινά μαγαζιά με ελληνική και ξένη μουσική. Στο νησί υπάρχει κινηματογράφος, άφθονα εστιατόρια, ταβέρνες, ουζερί που μπορούν να ικανοποιήσουν και τον πιο απαιτητικό επισκέπτη. Επίσης στο λιμάνι της Ερμούπολης βρίσκεται και το Καζίνο Αιγαίου.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η ακτοπλοϊκή σύνδεση με τον Πειραιά είναι καθημερινή (4 ώρες με πλοίο) ενώ με την Ραφήνα είναι 3 φορές την εβδομάδα (3,5 ώρες) καθώς επίσης συχνή είναι και η σύνδεση με όλα τα υπόλοιπα Κυκλαδονήσια. Ακόμα υπάρχει σύνδεση με την Θεσσαλονίκη, τα Δωδεκάνησα, την Κρήτη, τη Σάμο, τη Μυτιλήνη κ.α. Η διάρκεια του ταξιδιού μειώνεται χρησιμοποιώντας ταχύπλοο σκάφος αλλά μόνο κατά την εαρινή και θερινή περίοδο που ο καιρός το επιτρέπει.

Η αεροπορική σύνδεση γίνεται βασικά με την Αθήνα, αλλά είναι δυνατή και με τα νησιά με έκτακτες πτήσεις.

Δημαρχείο (κάτω) – Αγ.Γεώργιος (πάνω)

ΜΥΚΟΝΟΣ

Μέσα στο αρχιπέλαγος των Κυκλαδών, στο κέντρο του αιγαίου βρίσκεται η φημισμένη Μύκονος, το νησί όπου οι άνεμοι του Αιόλου σαρώνουν τη γρανιτένια του γη. Είναι τοποθετημένη ανάμεσα στην Τήνο, την Πάρο και τη Νάξο και έχει έκταση 85τ.χλμ. Απέχει από τον Πειραιά 94ν.μ. και από την Ραφήνα 68ν.μ.

Μύκονος – Χώρα

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Σύμφωνα με το μύθο, η Μύκονος πήρε το όνομά της από τον ήρωα Μύκονο, το γιο του Απόλλωνα. Εξαιτίας του πατέρα του, η Μύκονος ανομάστηκε το «νησί του φωτός». Σύμφωνα με άλλο μύθο, ο Ποσειδώνας εκσφενδόνησε εναντίον τους τεράστιους βράχους που έπεσαν στη θάλασσα και σχημάτισαν το νησί με το τραχύ, βραχώδες έδαφος.

Η ιστορία της Μυκόνου αρχίζει με τους πρώτους κατοίκους της, τους Κάρες. Τους ακολούθησαν Αιγύπτιοι, Φοίνικες και Κρήτες, ενώ από το 1000π.Χ. το νησί κατοικήθηκε από τους Ίωνες. Ήταν μέλος της πρώτης Αθηναϊκής Συμμαχίας. Αργότερα το νησί κατακτήθηκε από τους Ρωμαίους ενώ τα βυζαντινά χρόνια ανήκε στη βυζαντινή αυτοκρατορία. Στη συνέχεια εισήλθε στην κυριασχία Φράγκων, Βενετών και Τούρκων, μέχρι την επανάσταση του 1821 στην οποία πήρε μέρος δυναμικά με τη ναυτική της δύναμη υπό τον Ναύαρχο Τομπάζη. Θρυλική φυσιογνωμία του νησιού ήταν η Μαντώ Μαυρογένους που έδωσε όλη την περιουσία της στον αγώνα και αντιστάθηκε στους Τούρκους.

Ως το 1950 η Μύκονος ήταν γνωστή, σε Έλληνες και ξένους, περισσότερο ως ενδιάμεσος σταθμός για το ταξίδι στη Δήλο. Οι λιγοστοί κάτοικοι ζούσαν απλά περιορισμένα, κερδίζοντας το ψωμί τους από τη γεωργία και τη θάλασσα. Στη δεκαετία του '50 σημειώθηκε μια

εκπληκτική αλλαγή, που κατέληξε στο να αποκτήσει η Μύκονος διεθνή φήμη και να γίνει από τα πρώτα παραθεριστικά κέντρα της γης. Μια συντροφιά ξένων καλλιτεχνών «ανακάλυψε» τη γραφικότητα και τη γοητεία της μυκονιάτικης πολιτείας και του μυκονιάτικου τοπίου.

Σήμερα η Μύκονος είναι γνωστή σε εκατομμύρια άτομα όλων των φυλών και των χρωμάτων. Το όνομά της είναι συνδεδεμένο με διασημότητες κάθε χώρου και τόπου. Η διασκέδαση δεν έχει όρια.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Μύκονος (χώρα)

Πρόκειται για μία όμορφη πολιτεία, ξεχωριστή στις Κυκλαδες. Κάτασπρα σπίτια, αμέτρητα στενά δρομάκια περασμένα με ασβέστη, μέσα στα οποία κυριολεκτικά χάνεται κανείς, πολυάριθμες μικρές και μεγάλες εκκλησίες, νωχελικοί ανεμόμυλοι, συνθέτουν το γοητευτικό πρόσωπο της χώρας.

Στη συνοικία Κάστρο βρίσκεται η εκκλησία της Παναγίας Παραπορτιανής, βυζαντινό κτίσμα εξαιρετικής πλαστικότητας. Με αψιδωτό καμπαναριό και ασύμμετρους όγκους αποτελεί πραγματικό θαύμα της λαϊκής αρχιτεκτονικής. Στη χώρα επίσης μπορεί κάνεις να επισκεφτεί τη Μητρόπολη (Πλανάχραντος), την Αγ. Κυριακή και την Αγ. Ελένη.

Αναμφισβήτητα η πιο γοητευτική γωνιά της χώρας είναι η συνοικία Αλευκάντρα, η «Βενετία» της Μυκόνου. Την εικόνα της Μυκόνου συμπληρώνουν οι γραφικοί ανεμόμυλοι στα νότια της συνοικίας του Κάστρου, όπου στην αρχαιότητα βρισκόταν η ακρόπολη της πόλης. Από το Κάστρο που έχτισε το 13αι. ο Ι. Γκίζης δεν σώζεται τίποτα σήμερα. Εντυπωσιακό είναι στη χώρα και το νεοκλασσικό κτίριο του Δημαρχείου (1785) καθώς και η Δημοτική Βιβλιοθήκη, η οποία περιλαμβάνει εκτός από τα βιβλία και πλούσια συλλογή από νομίσματα Ελληνιστικής εποχής, που βρέθηκαν στο νησί, καθώς και σφραγίδες του 18ου και 19ου αι.

Τέλος η χώρα διαθέτει αρχαιολογικό, ναυτικό και λαογραφικό μουσείο.

Μύκονος – Άλευκάντρα ή « Μικρή Βενετία »

Άνω Μερά

Στο εσωτερικό του νησιού, 8,5χλμ. Α από τη χώρα βρίσκεται το μοναστήρι της Παναγίας της Τουρλιανής που το ίδρυσαν το 1542 δύο μοναχοί από την Καταπολιανή της Πάρου. Στην αυλή του υπάρχει μαρμάρινη βρύση με ανάγλυφη διακόσμηση ενώ στο μικρό μουσείο του μοναστηριού ο επισκέπτης θα θαυμάσει αρχιερατικά άμφια και σημαντικά αρχιερατικά κειμήλια.

Στα Β της Άνω Μεράς υπάρχει το ερειπωμένο σήμερα μοναστήρι του Παλαιόκαστρου (17ος αι.) ενώ λίγο βορειότερα είναι ο όρμος Πανόρμου όπου εντοπίστηκαν ευρήματα Αρχαϊκών και Κλασικών χρόνων. Εδώ θα πρέπει να βρίσκονταν η δεύτερη πόλη του νησιού.

Ορνός

Κλειστό λιμανάκι για βάρκες και ψαροκάικα, με καθαρά νερά και ψυλή άμμο. Τα σπίτια είναι καινούργια και χτισμένα σύμφωνα με την παραδοσιακή κυκλαδίτικη αρχιτεκτονική. Στο δυτικό μέρος του νησιού, σε απόσταση 1χλμ. από τον Ορνό, βρίσκεται ο Αγ. Ιωάννης με μια μικρή προβλήτα και το εκκλησάκι του Αγ. Ιωάννη. Απέναντι ακριβώς βρίσκεται η Δήλος.

Πλατός Γιαλός

Παραλιακό χωριό με μεγάλη τουριστική κίνηση, λίγο πράσινο, λευκά σπίτια πάνω στους βράχους και αμμουδιά με κρυστάλινα νερά.

Από το λιμανάκι του ξεκινούν καίκια για τις παραλίες Παράγκα, Σούπερ Πάρανταις, Αγράρι και Ελιά. Σε όλες αυτές τις αμμουδιές υπάρχει πρόσβαση και με αυτοκίνητο, ενώ υπάρχουν πολλά εστιατόρια και ταβέρνες για την εξυπηρέτηση των παραθεριστών.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο τουρισμός στο νησί της Μυκόνου έχει αναπτυχθεί τόσο ραγδαία, τα τελευταία χρόνια, όσο σε κανένα άλλο νησί των Κυκλαδών. Κατά συνέπεια το μεγαλύτερο μέρος των κατοίκων της ασχολείται με τουριστικές επιχειρήσεις και επαγγέλματα.

Οι μορφές του τουρισμού που έχουν αναπτυχθεί περισσότερο στο νησί είναι **ο θαλάσσιος, ο συνεδριακός και ο περιηγητικός τουρισμός**. Όσον αφορά τον θαλάσσιο τουρισμό προσφέρονται οργανωμένες κρουαζιέρες, με πλοία μικρών διαστάσεων, στα γύρω νησιά, Δήλος, Πάρος και Νάξος, ενώ ο επισκέπτης μπορεί να κάνει το γύρω του νησιού και να θαυμάσει τις ομορφότερες παραλίες της Μυκόνου με καίκι. Ακόμα μετά την ολοκλήρωση των έργων κατασκευής του νέου λιμανιού, η Μύκονος είναι πλέον σε θέση να φιλοξενεί θαλαμηγά σκάφη για μεγάλο χρονικό διάστημα και να τους παρέχει όλες τις απαραίτητες υπηρεσίες. Θαλάσσια σπόρ όπως Windsurfing, tzeet ski και ιστιοπλοία μπορεί κανείς να απολαύσει στις παραλίες: Ψαρού, Ορνός, Πλατύς Γιαλός, Μεγάλη Άμμος, Πάρανταις, Αγράρι, Ελιά, Καλαφάτης, Φτελιά και Πάνορμος. Στις παραλίες αυτές εκτός από εγκαταστάσεις υπάρχουν και οργανωμένες σχολές για κάθε είδους θαλάσσια δραστηριότητα.

Ο συνεδριακός τουρισμός αναπτύχθηκε σε μεγάλο βαθμό καθώς πολλές ξενοδοχειακές μονάδες πολυτελείας διαθέτουν συνεδριακές εγκαταστάσεις. Κάθε χρόνο φιλοξενούνται οι διοργανώσεις συνεδρίων μεγάλων εταιρειών της Ελλάδας αλλά και του εξωτερικού όπως η coca-cola company. Έτσι δίνεται η δυνατότητα συνδιασμού της δουλειάς με τις διακοπές κάτι που είναι πολύ διαδεδομένο στις μέρες μας.

Τέλος ο περιηγητικός τουρισμός εκφράζεται με τη μορφή οργανωμένων περιηγήσεων, με λεωφορείο, σε τουριστικές και με πολιτιστικό ενδιαφέρον περιοχές του νησιού όπως είναι η Άνω Μερά, ο Ληνός, ο όρμος Πανόρμου και άλλες. Τις περιηγήσεις αυτές συνοδεύει έμπειρη ξενόγλωσση ξεναγός.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Σε όλες τις περιοχές του νησιού υπάρχουν ξενοδοχεία όλων των κατηγοριών. Ειδικότερα, στη χώρα, στον Ορνό, στην Ψαρού, στον Πλατύ Γιαλό και στην Ελιά ο επισκέπτης μπορεί να βρει ξενοδοχειακές

εγκαταστάσεις πολυτελείας. Ακόμα υπάρχουν ενοικιαζόμενα δωμάτια και επιπλωμένα διαμερίσματα διάσπαρτα σε πολλούς οικισμούς του νησιού.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Ωραίες ακρογιαλιές είναι του Πανόρμου και του Αγ.Σάστη. Οργανωμένες είναι ο Πλατύς Γιαλός, η Ψαρού καθώς και η παραλία super paradise στην νότια πλευρά του νησιού που προσφέρεται για γυμνισμό και προστατεύεται από τα μελτέμια. Γραφική είναι η αμμουδιά της Αγ. Άννας, 12χλμ. ανατολικά της χώρας, και μεγάλη με κρυστάλλινα νερά η παραλία της Ελιάς 13χλμ. ΝΑ της χώρας. Επίσης αξίζει κανείς να επισκεφτεί τις τεράστιες αμμουδιές Καλαμοπόδι, Μεγάλη Άμμος και Παράγκα ΝΑ της χώρας καθώς και την παραλία Φτελιά στα ΒΑ του νησιού.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Τα κυριότερα πανηγύρια γίνονται: στις 30 Ιουνίου των Αγ.Αποστόλων, στις 26 Ιουλίου της Αγ.Παρασκευής, το 15 Αύγουστο της Παναγίας της Τουρλιανής στην Άνω Μερά, στις 29 Αυγούστου του Αγ.Ιωάννου στη χώρα, στις 14 Σεπτεμβρίου του Σταυρού.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Το νησί της Μυκόνου έχει γίνει συνώνυμο της έντονης διασκέδασης. Οι επιλογές για βραδινή έξοδο και φαγητό είναι αμέτρητες και το νησί προσφέρει εκπλήξεις για όλα τα γούστα.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Με αεροπλάνο από Αθήνα και Θεσσαλονίκη γίνονται τακτικές πτήσεις για το αεροδρόμιο της Μυκόνου, ανάλογα με την εποχή. Επίσης μόνο το καλοκαίρι υπάρχουν αεροπορικά δρομολόγια για Χίο, Μυτιλήνη, Σάμο, Σαντορίνη, Ηράκειο Κρήτης και Ρόδο.

Με πλοίο από τον Πειραιά εκτελούνται δύο δρομολόγια καθημερινά το καλοκαίρι και 4-5 εβδομαδιαία δρομολόγια το χειμώνα. Η απόσταση είναι 94ν.μ. και η διάρκεια του ταξιδιού περίπου 6 ώρες. Από την Ραφήνα εκτελούνται 2 δρομολόγια καθημερινά το καλοκαίρι και 7 εβδομαδιαία το χειμώνα. Η απόσταση είναι 68 ν.μ. και το ταξίδι διαρκεί περίπου 5 ώρες. Συχνά δρομολόγια από τη Ραφήνα υπάρχουν και με

ταχύπλοο (Μάρτιος- Οκτώβριος) και το ταξίδι διαρκεί 2-4 ώρες, αναλόγως τη ναυτιλιακή εταιρεία.

Τέλος από τη Μύκονο με πλοίο μπορεί κανείς να επισκεφτεί το καλοκαίρι τη Σύρο, τη Τήνο, την Άνδρο, τη Πάρο, τη Νάξο, την Ίο, τη Σαντορίνη, τις Μικρές Ανατολικές Κυκλαδίς, την Κρήτη και τις Σποράδες ενώ το χειμώνα 4 φορές την εβδομάδα τη Σύρο και 7 φορές την εβδομάδα την Τήνο και την Άνδρο.

Δήλος

Η Δήλος έχει έκταση 5 τ.χλμ. και βρίσκεται ανάμεσα από τη Μύκονο και τη Σύρο. Το μικρό νησί της Δήλου αποτελεί ένα μεγάλο αρχαιολογικό χώρο, από τους σημαντικότερους της Ελλάδας.

Δήλος – Το σπίτι του Ερμή

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Πανελλήνιο ιερό, τόπος γέννησης του Απόλλωνος και της Αρτέμιδος του οποίου τα πρώτα ίχνη κατοίκησης χρονολογούνται στην 3η χιλιετία π.Χ., ενώ σημαντικά λείψανα της μυκηναϊκής εποχής έχουν αποκαλυφθεί στην περιοχή του ιερού. Τον 7ο αι. π.Χ. η Δήλος είναι ήδη ονομαστό κέντρο των Ιόνων εξαιτίας της θρησκευτικής της σημασίας ως τόπος γέννησης του Απόλλωνος.

Ο Πεισίστρατος εγκαινιάζει το 540 π.Χ. με την πρώτη κάθαρση της Δήλου την Αθηναϊκή επίδραση, η οποία εξελίσσεται σε κυριαρχία και διατηρείται ουσιαστικά, με εξαίρεση μικρά μόνο διαστήματα, μέχρι τα τέλη του 4ου αι. π.Χ., οπότε η Δήλος ανακηρύσσεται ελεύθερη και ανεξάρτητη (314 π.Χ.). Η περίοδος της δηλιακής ανεξαρτησίας διαρκεί μέχρι το 166 π.Χ. οπότε οι Ρωμαίοι παραχωρούν εκ νέου τη Δήλο στους Αθηναίους.

Η δεύτερη κυριαρχία τους αρχίζει με την οριστική εκδίωξη των κατοίκων της στην Αχαΐα. Σημαντικό πλέον στοιχείο του πληθυσμού είναι οι ξένοι, συνέπεια της ανακύρηξης της Δήλου σε ελεύθερο λιμάνι από τους Ρωμαίους. Η ατέλεια προσελκύει όλο το εμπόριο μεταξύ Ανατολής και Δύσης, με αποτέλεσμα την αφάνταστη οικονομική ανάπτυξη της Δήλου. Οι στενές όμως σχέσεις με τη Ρώμη υπήρξαν η αιτία της καταστροφής της. Κατά τους πολέμους του Μιθριδάτη εναντίον των Ρωμαίων, η Δήλος δέχεται καταστροφικές επιθέσεις το 88 και 69 π.Χ. Από τότε η ζωή της φθίνει διαρκώς. Κατά το 2ο και 3ο αι. μ.Χ.

εξακολουθεί να υπάρχει μικρός συνοικισμός στην Δήλο και διαδίδεται ο Χριστιανισμός. Από το τέλος του 5ου αι. μ.Χ. τα οδοιπορικά χαρακτηρίζουν πλέον τη Δήλο ως άδηλο.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ

Οι ανασκαφές στην Δήλο άρχισαν το 1873 από τη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή Αθηνών. Από το 1904 εώς το 1914 αποκαλύφθηκαν υπό την διεύθυνση του M.Holleaux και χάρη στην γεναία επιχορήγηση του δούκα De Loubat τα σημαντικότερα τμήματα της αρχαίας Δήλου. Περίοδος έντονης ανασκαφικής δραστηριότητας υπήρξαν επίσης τα έτη 1958 εως 1975. Η ανασκαφή συνεχίζεται ακόμα από τη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή, αλλά το κέντρο του θρησκευτικού, πολιτικού και εμπορικού βίου καθώς και μεγάλο μέρος των ιδιωτικών κατοικιών έχουν ήδη αποκαλυφθεί. Μικρής κλίμακας ανασκαφές διενήργησαν και Έλληνες αρχαιολόγοι, κυρίως στις αρχές του αιώνα.

ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Ολόκληρο το νησί είναι ένας αρχαιολογικός χώρος. Μερικά από τα σημαντικά αξιοθέατα που διαθέτει παρουσιάζονται στη συνέχεια.

Αγορά Ερμαιστών ή Κομπεταλλαστών

Ανοιχτή πλατεία πλάι στο ιερό λιμάνι, μία από τις σημαντικότερες αγορές της ελληνιστικής πόλης, στρωμένη με μεγάλες πλάκες γρανίτη, πολλές από τις οποίες έχουν τρύπες για την στερέωση πασάλων που στήριζαν στέγαστρα. Στην βόρεια πλευρά είναι η Στόα του Φιλίππου και ένας μικρός ιωνικός ναός αφιερωμένος στον Ερμή, ενώ στα ανατολικά και στα νότια οριοθετείται από σειρές καταστημάτων και εργαστηρίων. Στο κέντρο της πλατείας σώζονται τα θεμέλια ενός τετράγωνου και ενός κυκλικού μνημείου, αφιερωμένων επίσης στον Ερμή, το θεό του εμπορίου, και γύρω από αυτά υπάρχουν βάσεις ανθημάτων καπετάνιων και εμπόρων.

Ναός των Δηλίων

Ο ναός των Δηλίων ή Μέγας Ναός είναι ο τελευταίος και μεγαλύτερος από τους τρεις ναούς του Απόλλωνος. Είναι ένας περίπτερος δωρικός ναός με έξι κίονες σε κάθε στενή και 13 κίονες σε κάθε μακρά πλευρά. Η κατασκευή του άρχισε το 478 π.Χ., διακόπηκε γύρω στα μέσα του 5ου αι. π.Χ. όταν το ταμείο της Αθηναϊκή Συμμαχίας μεταφέρθηκε στην Αθήνα και συνεχίστηκε στην σύντομη περίοδο της Δηλιακής ανεξαρτησίας χωρίς ποτέ να ολοκληρωθεί.

Ανδηρο των λεόντων

Τα μαρμάρινα λιοντάρια, αφιέρωμα των Ναξίων γύρω στο τέλος του 7ου αι. π.Χ., είναι τοποθετημένα σε μια σειρά, ατενίζοντας ανατολικά, προς την Ιερή Λίμνη. Υπολογίζεται ότι αρχικά ήταν 16, αλλά μόνο 5 και τμήματα από 3 ακόμη σώζονται στο χώρο, ενώ το ακέφαλο ενός άλλου κοσμεί τον Ναύσταθμο της Βενετίας. Τοποθετημένα στην δυτική πλευρά του δρόμου που οδηγεί από το αρχαιοκό λιμάνι του Σκαρδακά στους ναούς, ήταν οι αιώνιοι φρουροί του Ιερού.

Το θέατρο

Το αρχικό ξύλινο θέατρο αντικαταστήθηκε στις αρχές του 3ου αι. π.Χ. με το σημερινό λίθινο. Το επιθέατρο και το κατώτερο τμήμα του θεάτρου, που δεν είναι ομόκεντρα, χωρίζονται από διάζωμα. Πίσω από την πρώτη σειρά καθισμάτων, που ήταν για τα τιμώμενα πρόσωπα, υπάρχουν 26 σειρές θρανίων στο κάτω τμήμα και άλλες 17 σειρές στο επιθέατρο που χωρίζονται από 8 κλίμακες σε 7 τμήματα (κερκίδες) και οι οποίες μπορούσαν να εξυπηρετήσουν περίπου 5.500 θεατές. Μπροστά από την κυκλική ορχήστρα σώζονται θεμέλια της σκηνής.

Το αρχαιολογικό μουσείο

Το μουσείο της Δήλου χτίσθηκε το 1904 με δαπάνη της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας. Το αρχικό κτίριο περιλάμβανε τις 5 δυτικές αίθουσες, στις οποίες προστέθηκαν αρκετές ακόμη το 1931 και το 1972. Στην ίδια χρονική περίοδο έγιναν μεγάλες, αλλά αυτοχείς αλλαγές στην εξωτερική μορφή του κτιρίου.

Η σημερινή έκθεση περιλαμβάνει 9 αίθουσες, στις 6 από αυτές εκτίθενται τα γλυπτά και τα ανάγλυφα που βρέθηκαν στην Δήλο, μία από τις καλύτερες συλλογές στον κόσμο. Δύο αίθουσες περιλαμβάνουν αγγεία προϊστορικών εώς και υστεροελληνιστικών χρόνων και σε μία άλλη εκτίθενται διάφορα μικροαντικείμενα που βρέθηκαν στις ιδιωτικές κατοικίες της Δήλου. Η έκθεση δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ως αρχαιολογικός χώρος, η Δήλος δεν θα μπορούσε παρά να έχει αναπύξει στο νησί της τη μορφή του πολιτιστικού - εκπαιδευτικού τουρισμού. Παρ'όλο που δεν υπάρχουν κάτοικοι, ούτε εγκαταστάσεις διαμονής, είναι χωλιάδες οι επισκέπτες που έρχονται στην Δήλο καθημερινά από τα γύρω νησιά, κυρίως τος καλοκαιρινούς μήνες. Συχνές είναι και οι οργανωμένες επισκέψεις μαθητών ελληνικών και ξένων σχολείων οι οποίοι με την συνοδεία των καθηγητών τους και ειδικού ξεναγού τελούν εκπαιδευτικές εκδρομές στο νησί, πάντα αυθημερόν. Ξεναγοί υπάρχουν και εργάζονται εκεί. Ο επισκέπτης, προαιρετικά, μπορεί να πληρώσει ένα μικρό ποσό και να ξεναγηθεί στο νησί. Υποχρεωτική όμως είναι η χρέωσή του με ένα εισητήριο ενδεικτικής τιμής για την είσοδό του στον αρχαιολογικό χώρο.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Η διανυκτέρευση στο νησί απαγορεύεται και δεν επιτρέπεται καμία προσέγγιση πέραν του ωραρίου λειτουργίας του αρχαιολογικού χώρου.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Τους καλοκαιρινούς μήνες εκτελούνται δρομολόγια κάθε μέρα από Μύκονο, Τήνο και Νάξο με μικρά πλοία, εκτός Δευτέρας διότι ο αρχαιολογικός χώρος είναι κλειστός.

3.2 ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ

Νάξος-Πάρος-Αμοργός-Αντίπαρος -
Μικρές Ανατολικές Κυκλαδες

ΝΑΞΟΣ

Η Νάξος είναι το μεγαλύτερο νησί των Κυκλαδών. Βρίσκεται σχεδόν στο κέντρο του Αιγαίου, ανάμεσα στην Πάρο και στις Μικρές Ανατολικές Κυκλαδες. Έχει έκταση 428 τ.χλμ., απέχει από την Πάρο 10 ν.μ. και από τον Πειραιά 103 ν.μ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Στη μυθολογία συνδέθηκε με τον Διόνυσο και την Αριάδνη, κόρη του Μίνωα που την «απήγαγε» ο Θησέας από την Κρήτη αλλά την εγκατέλειψε στη Νάξο. Σύμφωνα με άλλο μύθο ο Δίας γεννήθηκε στην Κρήτη αλλά μεγάλωσε στη Νάξο. Εκεί εφωτεύτηκε την Σέμελη, κόρη του βασιλιά των Θηβών Κάδμου, η οποία γέννησε τον Διόνυσο, θεό του κρασιού και της διασκέδασης. Αυτός αγάπησε το νησί και το προίκισε με πλούσια αμπέλια και εύφορο έδαφος.

Ιστορικά η Νάξος κατοικήθηκε στην αρχή από τους Θράκες και τους Πελασγούς και αργότερα από τους Κάρες των οποίων ο αρχηγός Νάξος έδωσε το όνομά του στο νησί. Ακολούθησαν οι Ίωνες που ανέπτυξαν αξιόλογο πολιτισμό. Πήρε μέρος στους Περσικούς Πολέμους στο πλευρό των Ελλήνων και αργότερα έγινε μέλος της Συμμαχίας της Δήλου το 479 π.Χ. απ' όπου αποστάτησε το 466 π.Χ. Μεγάλη άνθηση γνώρισε τον 8ο και τον 7ο αι. π.Χ. Το 1207 καταλήφθηκε από τον Μάρκο

Σανούδο, ο οποίος ίδρυσε το ισχυρό Δουκάτο της Νάξου. Το 1564 έκεσε στα χέρια των Τούρκων ενώ το 1770 την κατέκτησαν οι Ρώσοι για μία τετραετία.

Στην επανάσταση του 1821 οι Ναξιώτες πήραν ενεργό μέρος στο σύνολό τους και απελευθερώθηκαν μαζί με τους άλλους Κυκλαδίτες.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Νάξος (χώρα)

Η χώρα της Νάξου είναι χτισμένη αμφιθεατρικά σε πλαγιά λόφου στη ΒΔ πλευρά του νησιού, φαίνεται αμέσως από τη θάλασσα. Στην πρωτεύουσα χώρα μπορεί κανείς να δει πολλά αξιοθέατα.

Το κάστρο χτισμένο στην κορυφή του λόφου προσφέρει εκπληκτική θέα στο πέλαγος. Περνώντας την «Τρανή Πόρτα» ο επισκέπτης θα θαυμάσει τον πύργο, με τις πολεμίστρες που διατηρούνται στην αρχική τους θέση, στην περιοχή Γκρότα. Μέσα στο κάστρο υπάρχουν ερείπια από το ανάκτορο του Σανούδου, το κτίριο της Σχολής Φρέρηδων, το κτίριο της Σχολής Καλογραιών και η Μητρόπολη των καθολικών. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα σπίτια του κάστρου, πολλά από τα οποία χρονολογούνται το 14ο και 15ο αι. και έχουν στις προσόψεις τους εντοιχισμένα βενετσιάνικα οικόσημα.

Στη χώρα υπάρχουν και αξιόλογες εκκλησίες. Η παλαιότερη είναι η Παναγία η Βλαχερνιώτισσα με ξυλόγλυπτο τέμπλο και πολύτιμες εικόνες ανάμεσα στις οποίες δύο (Παναγία Βλαχερνιώτισσα και Προφήτης Ηλίας) είναι έργα του Κρητικού ζωγράφου Άγγελου, μαθητή του El Greco. Σημαντικές εικόνες και εξαιρετικό μαρμάρινο τέμπλο έχει και η Μητρόπολη (Ζωοδόχος Πηγή), χτισμένη στην περιοχή της αρχαίας αγοράς.

Το αρχαιολογικό μουσείο της χώρας στεγάζεται στην παλιά Εμπορική Σχολή και περιλαμβάνει αξιόλογα εκθέματα του Κυκλαδικού πολιτισμού.

Άγιος Αρσένιος

Στην περιοχή Λιβάδι, 8χλμ. Ν της χώρας βρίσκεται ο παλιός αυτός οικισμός που από τους ντόπιους ανομάζεται Αγιερσανί. Εκεί αξίζει κανείς να επισκεφτεί την εκκλησία του Αγ. Νικολάου, το εκκλησάκι του Αγ.Αρσενίου και το παλιό μοναστήρι του Αγ.Ιωάννη του Προδρόμου. Στα Β του Αγιερσανί βρίσκεται το Γλινάδο όπου υπάρχουν όμορφοι ανεμόμυλοι καθώς και η εκκλησία των Αγίων Σαράντα.

Απόλλωνας

Από τα ωραιότερα παραθαλάσσια χωριά της Νάξου, 48,5χλμ. από τη χώρα, στη ΒΑ πλευρά του νησιού. Τα σπίτια του μίκρα, κυβικά, είναι χτισμένα σε καταπράσινο τοπίο με πολλά τρεχούμενα νερά.Πολύ όμορφη είναι και παραλία του με μεγάλη αμμουδιά. Το καλοκαίρι παρουσιάζει μεγάλη τουριστική κίνηση παρ'όλο που την παραλία την πιάνει το μελτέμι.

Ένα χλμ. πριν τον Απόλλωνα ένας παρακείμενος χωματόδρομος οδηγεί στο κολοσσαίο μαρμάρινο κούρο του Απόλλωνα. Έχει ύψος 10,45 μ.και βρίσκεται ξαπλωμένος στο έδαφος, από το οποίο δεν αποκολλήθηκε ποτέ. Ο κούρος είναι μισοτελειωμένος και είναι άγνωστη η αιτία που σεν ολοκληρώθηκε. Χρονολογείται στις αρχές του 6ου αι. π.Χ.

Εγγαρές

Βρίσκεται 7,5 χλμ. ΒΑ της χώρας σε καταπράσινο περιβάλλον με τρεχούμενα νερά, ποταμάκια, πολλά δέντρα και περιβόλια. Σ'ένα από τα αρχοντικά του χωριού έμεινε για αρκετό διάστημα ο Νίκος Καζαντζάκης. Εδώ μπορεί κανείς να δει και τα αρχοντικά του Θ.Λαζάρου και του Φ.Ραφτόπουλου, στα οποία διατηρείται και το οικόσημό τους. Στο δρόμο Νάξου-Εγγαρών, κοντά στα Απλώματα, διατηρούνται λείψανα Μυκηναϊκών τάφων.

Σαγκρί

Το Σαγκρί 11 χλμ. ΝΑ από τη χώρα, αποτελείται από τρεις οικισμούς: το Άνω Σαγκρί, το Κάτω Σαγκρί και το Κανακάρι. Είναι χτισμένο σε περιοχή με πολλά δέντρα, γραφικούς ανεμόμυλους, επιβλητικούς βενετσιάνικους πύργους και βυζαντινές εκκλησίες.

Μέσα στο χωριό βρίσκεται το μοναστήρι του Αγ. Ελευθερίου, το οποίο δεν γνωρίζουμε πότε ακριβώς χτίστηκε, υπάρχει όμως στο

υπέρυθρό του η χρονολογία της ανακαίνισεώς του (1636). Κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας λειτούργησε σ' αυτό κρυφό σχολειό. Αξιόλογο επίσης είναι το μοναστήρι των Ταξιαρχών καθώς και ο βυζαντινός ναός του Αγ. Ιωάννη (Γύρουλας). Ενδιαφέρουσα είναι και η βυζαντινή εκκλησία του Αγ. Νικολάου (10ος-13ος αι.), καταστόλιστη στο εσωτερικό με θαυμάσιες τοιχογραφίες, καθώς και πολλές άλλες.

Φιλότι

Βρίσκεται χτισμένο στην πλαγιά του βουνού Ζας, που είναι και το ψηλότερο των Κυκλαδών (1004μ.). Τα κάτασπρα σπίτια του με τους πλακόστρωτους δρόμους έρχονται σε αντίθεση με το γκρίζο χρώμα του βουνού και το πράσινο της κοιλάδας, δίνοντας στο χωριό όψη που συναρπάζει.

Αξίζει να δει κανείς το βενετσιάνικο πύργο του Μπαρότση, ενός από τους άρχοντες, το οικόσημο του οποίου διατηρείται πάνω στην είσοδο του πύργου. Κοντά στον πύργο υπάρχει όμορφη μαρμάρινη βρύση. Ακόμη μπορεί κανείς να επισκεφτεί την εκκλησία της Παναγίας της Φιλοτίτισας με κάτασπρο μαρμάρινο τέμπλο, παλιές εικόνες και εντυπωσιακό καμπαναριό.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Παρ' όλο που η Νάξος είναι νησί με άρτια τουριστική υποδομή δεν έχει αναπτύξει σε έντονο βαθμό πολλές μορφές τουρισμού. Ενδεικτικά μπορούμε να αναφέρουμε ότι οι δεκάδες απέραντες παραλίες του νησιού προσφέρονται για την ανάπτυξη κάθε είδους θαλάσσιων σπορ η οποία όμως παραμένει ανύπαρκτη.

Το μεγαλύτερο μέρος της τουριστικής κίνησης επισκέπτεται το νησί κυρίως για **πολιτιστικό-εκπαιδευτικό** και **περιηγητικό** τουρισμό καθώς η Νάξος, με την μεγάλη της έκταση, διαθέτει άφθονες περιοχές σε όλα τα σημεία της, με ανεπτυγμένα πολιτιστικά στοιχεία, αμέτρητα αρχαιολογικά μνημεία, κτίρια σπάνιας αρχιτεκτονικής και υπέροχα τοπία.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Υπάρχει ένα ξενοδοχειακό συγκρότημα Α κατηγορίας στη χώρα ενώ πολλά ξενοδοχεία Β και Γ κατηγορίας υπάρχουν διασκορπισμένα σε όλο το νησί. Όσον αφορά τα ενοικιαζόμενα δωμάτια υπάρχουν περίπου 2.000 απ' τα οποία τα περισσότερα βρίσκονται στη χώρα του νησιού.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Απέραντες παραλίες με πεντακάθαρα νερά καλύπτουν σχεδόν όλο το μήκος των δυτικών ακτών από τη χώρα ως το νότο. Οι παραλίες αυτές είναι ο Αγ.Γεώργιος και το νησάκι Παλάτια, ο Αγ.Προκόπιος, η Αγ.Άννα, η Πλάκα, η Μικρή Βίγλα, το Καστράκι, το Αλυκό, το Πυργάκι και η Αγιασσός. Παραλίες υπάρχουν ακόμη στον Απόλλωνα, στο βόρειο μέρος του νησιού που είναι όμως ανοικτές στο βοριά, καθώς και στο Λιώνα, στη Μουτσούνα και στη Ψιλή Άμμο. Τέλος θα αναφέρουμε τις μικρές αμμουδιές του Αμμώτη και του Αμράμη στις ΒΔ ακτές που εξυπηρετούνται από χωματόδρομο κακής βατότητας και τον όρμο του Κάλαντου και του Πανόρμου για όσους διαθέτουν σκάφος.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Στην χώρα στις 14 Ιουλίου γίνεται το πανηγύρι του Αγ. Νικοδήμου, στις 6 Αυγούστου της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος στη Δαμαριώνα, στο Φιλότι και στην Απείρανθο τον 15 Αύγουστο, στις 8 Σεπτεμβρίου το πανηγύρι της Θεοσκέπαστης στην Κορωνίδα. Την Παρασκευή του Πάσχα γίνεται το πανηγύρι της Παναγίας της Αργοκοιλιώτισσας και του Αγ.Γεωργίου πανηγύρι στην Ποταμιά και τον Κυνίδαρο. Επίσης τον Ιούλιο πραγματοποιούνται τα «Διονύσια». Πρόκειται για δεκαήμερες εκδηλώσεις με θεατρικές παραστάσεις, προβολές και ομιλίες.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Η χώρα παρουσιάζει το καλοκαίρι έντονη νυχτερινή κίνηση. Υπάρχουν ταβέρνες, καφετέριες, μπαρ καθώς και κέντρα με μπουζούκια. Από τα τουριστικά χωριά έντονη νυχτερινή διασκέδαση θα συναντήσει κανείς στην Αγ.Άννα και στον Αγ.προκόπιο.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Με αεροπλάνο το καλοκαίρι υπάρχουν τακτικές πτήσεις διάρκειας 45 λεπτών. Με πλοίο με τον Πειραιά συνδέεται με 6-7 δρομολόγια την εβδομάδα, αναλόγως την εποχή. Η απόσταση είναι 103ν.μ. και η διάρκεια του ταξιδιού 6-8 ώρες. Με την Ραφήνα συνδέεται με 2-3

δρομολόγια την εβδομάδα. Η απόσταση είναι 87ν.μ. και το ταξίδι διαρκεί 7 ώρες.

Με ταχύπλοο από τον Πειραιά για το λιμάνι της Νάξου το ταξίδι διαρκεί 5 ώρες και 25 λεπτά ενώ από τη Ραφήνα το ταξίδι διαρκεί 3 ώρες και 40 λεπτά. Τα δρομολόγια είναι συχνά μόνο τους καλοκαιρινούς μήνες.

Τέλος από τη Νάξο υπάρχει τακτική συγκοινωνία για Πάρο, Ίο και Σαντορίνη ενώ αραιότερα δρομολόγια γίνονται για Σύρο, Ήρακλειά, Σχοινούσα, Κουφονήσια, Αμοργό, Δονούσα, Σίκινο, Φολέγανδρο και Δωδεκάνησα. Το καλοκαίρι υπάρχει σύνδεση και με Μύκονο, Τήνο και Κρήτη.

Νάξος – Κάστρο, « Τρανή Πόρτα » ή « Πορτάρα »

ΠΑΡΟΣ

Η Πάρος είναι ένα από τα μεγαλύτερα νησιά των Κύκλων. Βρίσκεται στην κεντρική ομάδα σε απόσταση 6ν.μ. από τη Νάξο, 23ν.μ. από τη Σύρο, 95ν.μ. από το Πειραιά και έχει έκταση 194τ.χλμ. Η γραφική Πάρος την τελευταία δεκαετία έχει εξελιχθεί σε σημαντικό τουριστικό κέντρο που συγκεντρώνει όλο και περισσότερους τουρίστες κάθε χρόνο.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Η Πάρος κατοικήθηκε από τα προϊστορικά χρόνια. Όπως και οι άλλες Κυκλαδίδες υπήρξε ένα από τα κέντρα του Κυκλαδικού πολιτισμού. Πολύ νωρίς απέκτησε στενές σχέσεις με την Κρήτη, γι' αυτό και ένα από τα ονόματα που της αποδίδεται είναι Μινωίς ή Μίνωα. Άλλα ονόματα που αναφέρονται για το νησί είναι Καρβανίς, Υρία, Παναϊτία κ.α. Το σημερινό της όνομα οφείλεται στον Πάρο, αρχηγό των Αρκάδων που εγκαταστήθηκαν στο νησί. Τον 8ο αι. π.Χ. αποικήθηκε από Ίωνες και γνώρισε περίοδο μεγάλης οικονομικής και καλλιτεχνικής ακμής, που με μικρά ενδιάμεσα διαστήματα ύφεσης κράτησε μέχρι τα Ελληνιστικά χρόνια. Μεγάλο μέρος της ακμής της οφείλεται στα γνωστά και ονομαστά αποθέματα μαρμάρου, από το οποίο φτιάχτηκαν πολλά περίφημα γλυπτά της αρχαιότητας και οι σημαντικότεροι ναοί. Από το νησί κατάγονταν ορισμένοι από τους μεγαλύτερους αρχαίους γλύπτες ανάμεσα στους οποίους ο Σκύπας, ο Θρασυμήδης και ο Αγοράκριτος.

Μετά το τέλος των Περσικών Πολέμων η Πάρος έγινε μέλος της Αθηναϊκής Συμμαχίας ενώ στη διάρκεια του Πελοποννησιακού Πολέμου κατόρθωσε να διατηρήσει την ουδετερότητά της. Από το 378 π.Χ. έγινε μέλος της Β' Αθηναϊκής Συμμαχίας και έκτοτε ακολούθησε την τύχη των άλλων Κυκλαδών. Περιήλθε στους Μακεδόνες, στους Πτολεμαίους και τέλος στους Ρωμαίους. Στη διάρκεια των Βυζαντινών χρόνων έπεσε σε αφάνεια, μαστιζόμενη από πειρατικές επιδρομές. Το 13ο αι. πέρασε στους Βενετούς, ανήκε στο Δουκάτο της Νάξου και κυβερνήθηκε από βενετσιάνικες οικογένειες. Το 1537 λεηλατήθηκε από τον Μπαρμπαρόσα και υπέστη μία από τις μεγαλύτερες καταστροφές στην ιστορία της. Λίγο αργότερα υποτάχθηκε στους Τούρκους. Το 1770 οι Ρώσοι άρχισαν να οχυρώνουν το νησί και να κατασκευάζουν ναύσταθμο με σκοπό να το

χρησιμοποιήσουν στην άμυνα κατά των Τούρκων. Τα έργα δύμως δεν τελείωσαν ποτέ. Στην επανάσταση του 1821 η Πάρος πήρε ενεργό μέρος.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Πάρος (Παροικιά)

Η Παροικιά λιμάνι και πρωτεύουσα του νησιού στη δυτική ακτή είναι κτισμένη στην θέση της αρχαίας πόλης. Γραφικό μισοερειπωμένο ενετικό κάστρο. Στην Παροικιά αξίζει να επισκεφτεί κανείς την εκκλησία της Παναγίας της Εκατονταπλιανής ή Καταπολιανής, η οποία αποτελεί πραγματικό στολίδι αιγαιοπελαγίτικης αρχιτεκτονικής και όχι μόνο. Είναι ένα από τα βυζαντινά μνημεία της Ελλάδας, αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου και το 15Αύγουστο γίνεται μεγάλη γιορτή με πυροτεχνήματα και τραγούδια της θάλασσας. Τίποτα δεν μπορεί να περιγράψει το μεγαλείο του ναού, τις τοιχογραφίες που σώζονται στο Βαπτιστήριο, τα γλυπτά επιστήλια και παραστάδες από τον αρχαίο ναό της Δήμητρας καθώς και τα τρία παρεκκλήσια που βρίσκονται μέσα στην εκκλησία.

Κοντά στην εκκλησία της Καταπολιανής είναι το αρχαιολογικό μουσείο. Κοντά στο μουσείο είναι και το σπίτι της ηρωίδας του 1821 της Μαντώ Μαυρογένους. Ακολουθώντας τον παραλιακό δρόμο μπορεί κανείς να δει το ακρωτήρι του Αγ.Φωκά με το ομώνυμο εκκλησάκι. Εκεί κοντά βρίσκεται και το σπήλαιο του Αρχίλοχου.

Δρυός

Παραθαλάσσιος οικισμός με κατακάθαρα νερά, λιμανάκια και χρυσές αμμουδιές, μεγαλύτερη από τις οποίες είναι η Χρυσή Ακτή. Απέχει από την Παροικιά 26χλμ. και συνδέεται με πυκνά δρομολόγια. Απέναντι είναι το μικρό Δρυονήσι, τόπος κατάλληλος για ψάρεμα.

Στην περιοχή Πυργάκι μπορεί κανείς να δει τα ερείπια πύργου που τοποθετούνται στην εποχή του χαλκού.

Λεύκες

Ορεινό χωριό, 12,5 χλμ. ΝΑ από την Παροικιά, από τα ωραιότερα της Πάρου. Έχει διατηρήσει σχεδόν ανέπαφη την Κυκλαδίτικη αρχιτεκτονική και είναι πολύ γραφικό. Χτισμένο σε ύψος 200μ. έχει πολύ πράσινο, τρεχουμένα νερά και όμορφη θέα.

Στις Λεύκες υπάρχουν πολλές σημαντικές εκκλησίες. Ξεχωρίζει η

εκκλησία της Αγ. Τριάδας χτισμένη από κάτασπρο παριανό μάρμαρο με μνημειακή πρόσωψη και ιδιότυπα καμπαναριά. Αξιόλογο είναι και το μοναστήρι του Αγ.Ιωάννη Καπαρού και του Αγ.Ιωάννη Θεολόγου (17ου αι.). Στην άκρη του χωριού διατηρείται με όλο του τον εξοπλισμό ένας ανεμόμυλος ενώ επίσης λειτουργεί και ένα εργαστήριο αγγειοπλαστικής.

Μαρπήσσα

Χτισμένη σε λόφο στη Ν πλευρά του νησιού, απέχει 19 χλμ. από την Παροικιά. Έχει κάτασπρα σπίτια, αξιόλογες εκκλησίες και γραφικούς ανεμόμυλους. Στα Α του χωριού υψώνεται ο λόφος του Κεφάλου, στη κορυφή του οποίου σώζονται τα ερείπια ενετικού κάστρου, που έχτισε στα 1500 περίπου ο Βενετσιάνος άρχοντας της Πάρου Σομαρίπας. Εδώ βρίσκεται το μοναστήρι του Αγ.Αντωνίου (16ος αι.) με ξυλόγλυπτο τέμπλο και εικόνες μεγάλης αξίας.

Κοντά στην Μαρπήσσα βρίσκονται τα χωριά Μάρμαρα και Δραγουλάς που συγκροτούν την κοινότητα Αρχιλοχου. Εδώ σύμφωνα με την παράδοση γεννήθηκε ο Αρχιλοχος, από τους σημαντικότερους λυρικούς ποιητές της αρχαιότητας.

Νάουσα

Όμορφο παραλιακό χωριό που έχει εξελιχθεί τα τελευταία χρόνια σε σημαντικό τουριστικό κέντρο. Χτισμένη στην άκρη του μεγάλου ομώνυμου κόλπου, η Νάουσα απέχει 10,5 χλμ. Β από την Παροικιά και είναι το ωραιότερο χωριό του νησιού, με πολλές παραλίες και αξιοθέατα.

Στην είσοδο του μικρού λιμανιού διατηρούνται τα λείψανα ενετικού κάστρου, που χτίστηκε το 15 αι. από τον άρχοντα της Πάρου Σομαρίπα. Στην Νάουσα υπάρχουν πολλές αξιόλογες εκκλησίες. Στην είσοδο του χωριού

βρίσκεται η εκκλησία του Αγ.Αθανασίου (17ος αι.) που χρησίμευε στα χρόνια της Τουρκοκρατίας ως κρυφό σχολείο. Επίσης ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει τις εκκλησίες του Αγ.Ιωάννη του Θεολόγου, της Μεταμόρφωσης, του Αγ.Νικολάου του Μοστράτου, όπου σήμερα λειτουργεί το Βυζαντινό μουσείο. Στην ΒΑ άκρη του χωριού θα δει κανείς μερικούς ερειπωμένους ανεμόμυλους.

Με παράκαμψη από το δρόμο Παροικιά-Νάουσα ο επισκέπτης φτάνει στο ιδιόκτητο μοναστήρι του Αγ.Ανδρέα, με επίχρυσο τέμπλο του 17ου αι. και κτητορικούς τάφους του 1718.

Πίσω Λιβάδι-Λογαράς

Παραλιακοί οικισμοί, χωρίς μόνιμους κατοίκους, με όμορφες αμμουδιές. Απέχουν 21χλμ. Α από την Παροικιά.

Πούντα

Μικρός οικισμός 8,5χλμ. ΝΔ από την παροικιά. Εδώ είναι το κοντινότερο πέρασμα για την Αντίπαρο.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η τουριστική κίνηση στην Πάρο αναπτύχθηκε πολύ τα τελευταία χρόνια, έτσι ένα μεγάλο μέρος των κατοίκων της ασχολείται επαγγελματικά με το τουριστικό αντικείμενο.

Οι τρεις μορφές που έχουν αναπτυχθεί περισσότερο στη Πάρο είναι **ο θαλάσσιος, ο περιηγητικός και ο θρησκευτικός τουρισμός**. Σημαντικό παράδειγμα που φανερώνει την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού είναι οι αγώνες Windsurfing και ιστιοπλοίας που διοργανώθηκαν με μεγάλη επιτυχία στο νησί τα τελευταία χρόνια. Οι τουρίστες και οι αθλητές που πέρασαν μερικές ημέρες δικοπών στο νησί με αφορμή τη διεξαγωγή αυτών των αγώνων ήταν χιλιάδες. Αυτό συνέβαλε σε σημαντική διαφήμιση και προώθηση της Πάρου τόσο στο εσωτερικό αλλά κυρίως στο εξωτερικό.

Η Πάρος διαθέτει θαυμάσιες παραλίες, κυρίως στην Παροικιά, όπου μπορεί κανείς να νοικιάσει σανίδες του windsurfing, tset ski, κανό κ.α. ή να χρησιμοποιήσει το ιδιόκτητό του.

Όσον αφορά τον περιηγητικό τουρισμό αυτός ενφανίζεται με τη μορφή οργανωμένων περιηγήσεων, με λεωφορείο, σε τουριστικές περιοχές του νησιού. Μία από τις πιο συχνές διαδρομές είναι Λεύκες-Μάρμαρα-Μαρπήσσα-Πίσω Λιβάδι-Λογαράς-Χρυσή Ακτή-Δρυός. Η

Πάρος είναι ο πιο αγαπημένος προορισμός για μικρές τουριστικές εκδρομές των κατοίκων των υπόλοιπων Κυκλαδονησίων διότι συνδιάζει έντονο πολιτιστικό ενδιαφέρον με έντονη και ανεπτυγμένη τουριστική ζωή.

Τέλος η Πάρος διαθέτει ανεπτυγμένο θρησκευτικό τουρισμό που αυξάνεται κάθε χρόνο χάρη στην εκκλησία της Παναγίας της Εκατονταπολιανής.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Τα ξενοδοχεία της Πάρου είναι συγκεντρωμένα κατά το μεγαλύτερο μέρος, στην Παροικιά και τη Νάουσα και είναι κυρίως Α,Β,Γ κατηγορίας. Επίσης υπάρχουν 2 ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις πολυτελείας, η μία στη Παροικιά και η άλλη στην περιοχή Κολυμπήθρες.

Οσον αφορά τα ενοικιαζόμενα δωμάτια υπάρχουν περίπου 4.000 διάσπαρτα σε όλες σχεδόν τις τουριστικές περιοχές του νησιού καθώς επίσης υπάρχουν και 6 camping.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Μπορεί κανείς να απολαύσει τη θάλασσα στα Λιβάδια, στο Πάνορμο έξω από τη Παροικιά καθώς και στις παραλίες Καμίνια, Κριός και Αγ.Φωκάς που βρίσκονται ΒΔ της Παροικιάς. Η παραλία της Αλυκής είναι από τις ωραιότερες του νησιού. Άλλες όμορφες παραλίες είναι: του Λογαρά, το Πίσω Λιβάδι, η Χρυσή Ακτή και ο Δρυός ενώ οι Κολυμπήθρες που βρίσκονται δυτικά της Νάουσας προσφέρουν ένα σπάνιο θέαμα. Χρυσή αμμουδιά και τεράστιοι βράχοι κατά διαστήματα, που θυμίζουν Μετέωρα

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Το μεγαλύτερο πανηγύρι του νησιού γίνεται το 15 Αύγουστο στη Παροικιά, όπου γιορτάζει η Παναγία η Καταπολιανή. Επίσης η Παροικιά διοργανώνει έκθεση παριανής τέχνης (ζωγραφική, γλυπτική κ.α.) Στη Νάουσα γίνεται το πανηγύρι της Παντάνασσας στις 2 Φεβρουαρίου ενώ στη Μαρπήσσα το πανηγύρι της Μεταμόρφωσης του Σωτήρα, στις 6 Αυγούστου. Πανηγύρια γίνονται και σε όλα σχεδόν τα υπόλοιπα χωριά του νησιού.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Ως ανεπτυγμένο τουριστικό νησί, η Πάρος προσφέρει αναρίθμητες επιλογές για βραδινή διασκέδαση με άφθονα κοσμοπολίτικα μπαρ και κέντρα διασκέδασης με ελληνική και ξένη μουσική, ταβέρνες, ουζερί καθώς και δύο θερινούς κινηματογράφους στην Παροικιά και στην Νάουσα.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Με αεροπλάνο γίνονται τακτικές πτήσεις από το αεροδρόμιο της Αθήνας καθώς και της Θεσσαλονίκης. Από τη Πάρο εκτελούνται 3 πτήσεις την εβδομάδα για Ρόδο και 3 για Ηράκλειο Κρήτης.

Με πλοίο από τον Πειραιά εκτελούνται 5-8 δρομολόγια την εβδομάδα το καλοκαίρι και 1-3 το χειμώνα. Από τη Ραφήνα εκτελούνται 4 δρομολόγια χειμώνα-καλοκαίρι. Τακτικά δρομολόγια επίσης γίνονται από το λιμάνι της Θεσσαλονίκης. Με τα πλοία της γραμμής από Πειραιά η Πάρος συνδέεται καθημερινά το καλοκαίρι με Νάξο, Ίο, Σαντορίνη, Σύρο, Ανατολικές Κυκλαδίς, Αμοργό, Σίκινο, Φολέγανδρο και Αστυπάλαια ενώ πιο αραιά με Ανάφη, Κάλυμνο, Κω, Νίσυρο, Τήλο, Ρόδο, Καστελόριζο, Ικαρία, Σάμο και Ηράκλειο. Με τα πλοία της γραμμής από Ραφήνα συνδέεται με Σύρο, Νάξο και μόνο το καλοκαίρι μία φορά την εβδομάδα με Τήνο.

Με ταχύπλοο υπάρχουν συχνά δρομολόγια από Πειραιά και Ραφήνα τους καλοκαιρινούς μήνες.

ΑΜΟΡΓΟΣ

Η Αμοργός, το νησί του «απέραντου γαλάζιου» βρίσκεται στο ΝΑ άκρο των Κυκλαδών ανάμεσα στη Νάξο, τις Μικρές Ανατολικές Κυκλαδίδες και την Αστυπάλαια. Έχει έκταση 120τ.χλμ. και είναι μακρόστενο νησί με απότομη ορεινή μορφολογία εδάφους. Διαθέτει δύο φυσικά λιμάνια, τα Κατάπολα στο κέντρο και την Αιγιάλη στα βόρεια. Απέχει 136ν.μ. από τον Πειραιά.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Όπως προκύπτει από τα ευρήματα των ανασκαφών η Αμοργός ήταν ένα από τα σημαντικότερα κέντρα του Κυκλαδικού πολιτισμού. Ανάμεσα στα πολυάριθμα ειδώλια που ήρθαν στο φως ξεχωρίζει ένα γυναικείο, το μεγαλύτερο σε μέγεθος που βρέθηκε στις Κυκλαδίδες, το οποίο σήμερα βρίσκεται στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας.

Ακολουθώντας την τύχη των υπολοίπων Κυκλαδών βρέθηκε στην κυριαρχία της Κρήτης, όπως φαίνεται και από το όνομα της μιας από τις τρεις ανεξάρτητες πόλεις του νησιού, της Μινώας. Οι άλλες δύο πόλεις ήταν η Αιγιάλη και η Αρκεσίνη, που ιδρύθηκαν από Ναξιώτες αποίκους. Στη διάρκεια του 7ου αι. π.Χ. Σαμιώτες άποικοι εγκαταστάθηκαν στη Μινώα, με επικεφαλή το λυρικό ποιητή Σιμωνίδη, έναν από τους σημαντικότερους αρχαίους ιαμβογράφους. Στη διάσκεια του 5ου αι. π.Χ. η Αμοργός έγινε μέλος της Αθηναϊκής Συμμαχίας. Οι πόλεις της συνέχισαν να ασχολούνται με το εμπόριο και τα πολύτιμα πορφυρά αμοργινά υφάσματα διακινούνταν σε όλες σχεδόν τις τότε γνωστές αγορές.

Στους Ελληνιστικούς χρόνους περιήλθε στο βασίλειο των Πτολεμαίων της Αιγύπτου, για να περάσει λίγο αργότερα στους Ρωμαίους οπότε και ανήκε στην επαρχία της Ασίας και χρησίμευε ως τόπος εξορίας. Κατά τον 9ο αι μ.Χ. ιδρύθηκε το μοναστήρι της Χοζοβιώτισσας. Το 1207 περιήλθε στους Βενετούς και ανήκε στο Δουκάτο της Νάξου, οπότε και κυβερνήθηκε από διάφορες οικογένειες. Το 1537 λεηλατήθηκε από τον Χαιρεντίν Μπαρμπαρόσα και γενικά το νησί υπέφερε από τις πειρατικές επιδρομές τόσο που πολλοί από τους κατοίκους του αναζήτησαν ασφαλή καταφύγια στη Νάξο και την Κρήτη. Στη διάρκεια της Επανάστασης του 1821 πήρε ενεργό μέρος και απελευθερώθηκε (1830) με τη Συνθήκη του Λονδίνου.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Αμοργός (χώρα)

Χτισμένη σε υψόμετρο 350μ., βρίσκεται στο κέντρο σχεδόν του νησιού, κοντά στο λιμάνι των Καταπόλων, σε ιαμβικό σημείο που συνδέει οδικά τα χωριά της Αιγιάλης και της Αρκεσίνης. Το Κάστρο, ο υψηλός φυσικός βράχος με το ολόλευκο εκκλησάκι του Άη Γιώργη, που δεσπόζει πάνω από την κωμόπολη είναι το λαλούν σύμβολο της χώρας, που άλλοτε την αποκαλούσαν και Κάστρο.

Το 1207 δημιουργούνται οι εσωτερικές πλακόστρωτες πλατείες που φέρουν ακόμα το λατινογενές όνομα «Λόζα», καθώς και ο κεντρικός δρόμος, η σημερινή «μέση» (οδός), που διατρέχει όλο τον οικισμό. Από την πλακόστρωτη «μέση» ξεκινούν και καταλήγουν στο Κάστρο όλα τα δρομάκια του οικισμού. Στα ελάχιστα αρχιτεκτονικά λείψανα της Ενετοκρατίας συγκαταλέγονται ο «Πύργος του Γαβρά» και ο «Κάτω Λάκκος», η καμαροσκέπαστη υδατοδεξαμενή του 15ου αι., στα Βορεινά.

Από τα σημαντικότερα μνημεία της χώρας θεωρείται το μοναστήρι της Παναγίας της Χοζοβιώτισσας το οποίο είναι χτισμένο σε βράχο 300μ. πάνω από τη θάλασσα. Πρόκειται για ένα απρόσβλητο από κάθε μεριά κτίσμα που ονομάστηκε μοναστήρι του ενός τοίχου.

Αμοργός-Μοναστήρι Παναγίας
Χοζοβιώτισσας

Αιγιάλη

Βρίσκεται στη ΒΑ πλευρά του νησιού και αποτελείται από τρία κατάλευκα χωριουδάκια (Λαγκαδά, Θαλάρια, Ποταμό) και ένα μικρό λιμάνι.

Πάνω στο ύψωμα Βίγλα, κοντά στα Θολάρια, υπάρχουν κατάλοιπα από την αρχαία ακρόπολη της Αιγιάλης (λείψανα τείχους, βάσεις αγαλμάτων). Αξίζει να επισκεφτεί κανείς τις εκκλησίες της Αγ.Τριάδας και της Παναγίας της Επανωχωριανής, στη Λαγκαδά. Επίσης την εκκλησία των Αγ.Αναργύρων, στα Θολάρια, αλλά και τους πλακόστρωτους δρόμους στους οποίους οι νοικοκυρές ζωγραφίζουν με τον ασβέστη όμορφα φυσικά κοσμήματα και μαργαρίτες. Ενδιαφέρουσα είναι και η εκκλησία της Ανάληψης, στον Ποταμό.

Αρκεσίνη

Ένα από τα πιο όμορφα χωριά του νησιού, που βρίσκεται στο νότιο τμήμα του, όπου απλώνονται τα χωριά της Κάτω Μεριάς (Λεύκες, Βρούτσης, Καλοφάνα). Έχει παραδοσιακά σπίτια και στενά δρομάκια. Τριγύρω καλλιεργούνται αμπέλια και οπωροφόρα δέντρα.

Στην τοποθεσία Καστρί υπάρχουν ερείπια της αρχαίας Αρκεσίνης (τμήματα τείχους, τάφοι, κατάλοιπα σπιτιών).

Κατάπολα

Είναι το πρώτο λιμάνι του νησιού, που εξυπηρετεί κυρίως τη χώρα. Απέχει 5χλμ. ΝΔ από τη χώρα και αποτελείται από τρεις συνοικισμούς (Κατάπολα, Ραχίδι, Ξυλοκερατίδι). Στο μικρό σχολείο των Καταπόλων, υπάρχει μία μικρή αρχαιολογική συλλογή, αρκετά ενδιαφέρουσα (γλυπτά, αγγεία, επιγραφές).

Ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει την εκκλησία της Παναγίας Καταπολιανής, που χτίστηκε στα ερείπια πρωτοχριστιανικής βασιλικής, η οποία βρισκόταν στο χώρο του ναού του Απόλλωνα.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οργανωμένες μορφές τουρισμού προς το παρών δεν υπάρχουν στο νησί. Οι κάτοικοι του αχολούνται με την αλιεία, τη γεωργία, τη σποργαλιεία ενώ ο τουρισμός είναι στα πρώτα του στάδια.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Υπάρχουν λίγα ξενοδοχεία Β και Γ κατηγορίας κυρίως στην περιοχή Κατάπολα και Αιγιάλη καθώς και περίπου 400 ενοικιαζόμενα δωμάτια.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Η παραλία της Αγ.Αννας βρίσκεται σε μικρή απόσταση από τη χώρα, γραφική από βοτσαλάκια και ψιλή άμμο. Η παραλία Κατάπολα είναι μεγάλη παραλία 5χλμ. ΝΔ της χώρας. Αμμουδερές και όμορφες παραλίες είναι επίσης της Αιγιάλης, του Λεβρωτού, της Μουρούς και της Καλοταρίτισσας

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Το πανηγύρι των Αγ.Αναργύρων την 1η Ιουλίου στα Θολάρια. Στις 26 Ιουλίου το πανηγύρι της Αγ.Παρασκευής στην Κάτω Μεριά. Στις 15 Αυγούστου της Παναγίας της Πανωχωριανής. Στις 14 Σεπτεμβρίου του Σταυρού και στις 21 Νοεμβρίου το μεγάλο πανηγύρι στο μοναστήρι της Χοζωβιώτισσας.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Κυρίως στα Κατάπολα και στην Αιγιάλη υπάρχουν ταβέρνες, καφετέριες και μπαρ για όλα τα γούστα. Υπάρχουν γήπεδα μπάσκετ και ποδοσφαίρου. Επίσης το νησί αποτελεί πόλο έλξης για φανατικούς της κατάδυσης και του ερασιτεχνικού ψαρέματος, λόγω της πανέμορφης θάλασσας και της αφθονίας ψαριών.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Με πλοίο από τον Πειραιά εκτελούνται 3-4 δρομολόγια την εβδομάδα για Κατάπολα και Αιγιάλη. Η διάρκεια του ταξιδιού είναι 11-18 ώρες. Επίσης σε εβδομαδιαία βάση υπάρχουν δρομολόγια από την Ραφήνα για την Κατάπολα.

Γίνονται και δρομολόγια με ταχύπλοο από τον Πειραιά και το ταξίδι διαρκεί 8-9 ώρες, από τη Ραφήνα αραιότερα.

Από την Αμοργό ακόμα, υπάρχουν δρομολόγια για τη Δονούσα, την Αστυπάλαια, τη Κάλυμνο, τη Κάρπαθο, τη Κάσο, το Καστελόριζο, τη Κω, τη Νίσυρο, τη Ρόδο, τη Σύμη, τη Τήλο, τη Χάλκη, τον Άγ.Νικόλαο και τη Σητεία Κρήτης. Το χειμώνα αυτές οι συνδέσεις διατηρούνται αλλά πιο αραιές.

ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ

Το νησί της Αντιπάρου βρίσκεται νοτιοδυτικά της Πάρου με την οποία χωρίζεται από ένα ρηχό στενό. Είναι μικρό νησί 35 τ.χλμ. με καθαρά καταγάλανα νερά και χρυσές αμμουδιές. Λόγω του μακρόστενου σχήματός της έχει 57χλμ. ακτών.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Στους προϊστορικούς χρόνους η Αντίπαρος ήταν ενωμένη με τη γειτονική Πάρο. Άλλωστε αυτό αποδεικνύεται και από τις ανασκαφές που έγιναν στο μικρό νησάκι Σάλιαγκος, μεταξύ Πάρου και Αντιπάρου, όπου το 1964 ανακαλύφθηκε νεολιθικός οικισμός του τέλους της 5ης χιλιετίας.

Με την κατάληψη των Κυκλαδών από τους Ενετούς το νησί όπως και η Πάρος, έγιναν τμήμα του Δουκάτου της Νάξου. Οι Ενετοί έχτισαν εδώ και το κάστρο, ερείπια του οποίου διακρίνονται μέχρι σήμερα στο λιμάνι του νησιού. Στα μέσα του 16ου αι. τους Ενετούς διαδέχθηκαν οι Τούρκοι και για ένα μικρό χρονικό διάστημα οι Ρώσοι (1770-1774). Η Αντίπαρος πήρε μέρος στην Επανάσταση του 1821 και αργότερα ενώθηκε με την Ελλάδα.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Αντίπαρος (Κάστρο)

Το Κάστρο έδωσε την ονομασία του στον οικισμό, ο οποίος εκτείνεται από την παραλία προς το εσωτερικό. Εξαιτίας των προσθηκών και των επεκτάσεων η αρχική φυσιογνωμία του Κάστρου έχει αλλοιωθεί, διατηρεί όμως τη μεσαιωνική του ατμόσφαιρα και τον ιδιαίτερο οικιστικό του χαρακτήρα.

Αξιοθέατα:

Στα ανατολικά του νησιού, πάνω στο λόφο του Άη Γιάννη βρίσκεται το περίφημο σπήλαιο της Αντιπάρου. Γνωστό από τους αρχαίους χρόνους, έχει δεχθεί πολυάριθμους επισκέπτες. Εκείνα τα χρόνια οι περιηγητές έρχονταν με καίκια στο Απάντημα και από εκεί ανέβαιναν στο σπήλαιο με γαιδουράκια. Ο δρόμος σήμερα είναι ασφαλτοστρωμένος και τα γαιδουράκια χρησιμοποιούνται από το πάρκινγκ εώς την είσοδο. Στην αψιδωτή είσοδο του σπηλαίου δεσπόζει το εκκλησάκι του Αγ.Ιωάννη του Σπηλιωτή του 18ου αι.

Η κάθοδος παλιότερα γίνονταν με σχοινιά και δαύλους, στην θέση των οποίων υπάρχει σκάλα και ηλεκτρικές λάμπες. Έχει παραμείνει όμως το ίδιο συγκλονιστική όπως τότε, μέσα από τους φαντασμαγορικούς σχηματισμούς σταλακτίτων και σταλαγμίτων. Στην κεντρική αίθουσα εντυπωσιάζει η Αγ.Τράπεζα, ένας σταλαγμίτης μεγέθους 8 μέτρων σε σχήμα κόλουρου κώνου. Ονομάζεται έτσι από το 1673 όταν επάνω του τελέστηκε η λειτουργία των Χριστουγέννων από τον ιερέα που συνόδευε τον μαρκήσιο Ντε Νουαντέλ, πρεσβευτή της Γαλλίας στην Κωνσταντινούπολη. Πάνω στον σταλαγμίτη υπάρχει χαραγμένη στα λατινικά επιγραφή που λέει: «Εδώ ο ίδιος ο Χριστός γιόρτασε τη μέρα των γενεθλίων του καταμεσής της νύχτας το 1673».

Ανάμεσα στις πολυάριθμες επιγραφές που συναντώνται στο σπήλαιο, ξεχωρίζει και μία του μεγάλου λυρικού ποιητή Αρχιλοχου του 7ου αι. π.Χ., και μέχρι τον περασμένο αιώνα, σώζονταν μία επιγραφή αξιωματικών του Μεγάλου Αλεξάνδρου οι οποίοι είχαν κρυφτεί στο σπήλαιο για να σωθούν μετά από μία αποτυχημένη συνωμοσία που είχαν κάνει εναντίον του. Επιγραφή έχει χαράξει και ο Θωνας ο οποίος επισκέφθηκε το σπήλαιο το 1840 μαζί με την Αμαλία και την ακολουθία τους. Δυστυχώς κατά τη διάρκεια της ρωσικής κατοχής Ρώσοι αξιωματικοί έκοψαν πολλούς σταλακτίτες οι οποίοι μεταφέρθηκαν στο μουσείο Ερμιτάζα της Αγίας Πετρούπολης. Κατά τη διάρκεια του 2ου παγκοσμίου πολέμου προκλήθηκαν καταστροφές από τους Ιταλούς στρατιώτες.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Είδη τουρισμού με οργανωμένη μορφή δεν έχουν αναπτυχθεί ακόμη στο μικρό νησί της Αντιπάρου. Οι χίλιοι περίπου κάτοικοι του ασχολούνται με την καλλιέργεια της γης, την κτηνοτροφία και την αλιεία που είναι ο σημαντικότερος οικονομικός κλάδος του νησιού.

Οι τουρίστες που επισκέπτονται την Αντίπαρο κάθε χρόνο επιζητούν την ησυχία και την γαλήνη που τους προσφέρει το νησί. Παρ' όλα αυτά έχουν τη δυνατότητα να θαυμάσουν τα πολλά αξιόλογα αξιοθέατα του νησιού και τις πανέμορφες παραλίες του.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Η Αντίπαρος διαθέτει ξενοδοχεία Γ, Δ και Ε κατηγορίας καθώς και ενοικιαζόμενα δωμάτια και διαμερίσματα. Ακόμη υπάρχει ένα camping στη παραλία Αγ.Ιωάννης Θεολόγος.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Όμορφες παραλίες είναι ο Μώλος και τα Καλούδια όπου τα νερά είναι ξέβαθα. Εύκολη πρόσβαση έχουν οι παραλίες: Μαυραλύκη, Κάτω ψαραλύκη που θεωρείται η καλύτερη του νησιού, Αγ.Σπυρίδωνας, Σιφνέικος Γιαλός, Διαπόρι, Θεολόγος και ο Αγ.Γιώργης με ψηλή άμμο και διάφανα νερά.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Γίνονται τοπικά πανηγύρια στις 17 Ιουλίου της Αγ.Μαρίνας, στις 27 Ιουλίου του Αγ.Παντελεήμονα, στις 8 Σεπτεμβρίου της Παναγίας της Φανερωμένης και στις 6 Δεκεμβρίου του Αγ.Νικολάου.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Οι παραδοσιακές ταβέρνες και ψαροταβέρνες είναι βασικός τρόπος διασκέδασης των ντόπιων και των ξένων στο νησί. Υπάρχουν όμως και μερικές καφετέριες και μπαρ καθώς και ένας κινηματογράφος.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Εκτελούνται 7 δρομολόγια καθημερινά, αλλά μόνο το καλοκαίρι, με καίκι από την Παροικιά της Πάρου για Αντίπαρο. Η απόσταση είναι 3 ν.μ. Από τη Πούντα της Πάρου εκτελούνται 10 δρομολόγια καθημερινά το καλοκαίρι και 5 το χειμώνα (διάρκεια 10 λεπτά).

Από την Αντίπαρο, μέσω Πάρου, μπορεί κανείς να ταξιδεύσει σε όλα τα Κυκλαδονήσια, τη Σάμο και την Ικαρία.

ΜΙΚΡΕΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ

Πρόκειται για μικρά νησιά ανάμεσα στην Αμοργό και τη Νάξο, από τα οποία λίγα μόνο κατοικούνται. Απομονωμένα τα περισσότερα και μακριά από τους τουριστικούς δρόμους, διατηρούν μία απείραχτη φυσική ομορφιά, πρόκληση για όποιον αναζητά την άγνωστη Ελλάδα.

ΗΡΑΚΛΕΙΑ

Βρίσκεται ανάμεσα στην Ίο και τη Νάξο, έχει έκταση 18τ.χλμ. και 151 κατοίκους. Οι δύο οικισμοί της, Άγιος Γεώργιος (λιμάνι) και Ηρακλειά ή Παναγιά, αποτελούν και τη μοναδική κοινότητα του νησιού.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Μεμονωμένες ανασκαφές που έγιναν στο νησί έφεραν στο φως ευρήματα του Κυκλαδικού πολιτισμού (αντικ.καθημερινής χρήσης) στις θέσεις Άγ.Μάρμας και στον κάμπο του Αγ.Αθανασίου. Σημαντική ανασκαφική έρευνα στο νησί δεν έχει γίνει.

Στη διάρκεια των Μεσαιωνικών χρόνων αποτελούσε καταφύγιο των πειρατών, ενώ στη περίοδο της Βενετοκρατίας πρέπει να κατοικούνταν, όπως προκύπτει από τα ερείπια του Βενετσιάνικου κάστρου, στη ΒΑ πλευρά. Για ένα διάστημα ανήκε στο μοναστήρι της Χοζοβιώτισσας της Αμοργού και Αμοργιανοί εγκαταστάθηκαν τον 19ο αι. στο νησί, ιδρύοντας τρεις οικισμούς: τον Αγ.Αθανάσιο, που έχει σήμερα σχεδόν εγκαταληφθεί την Παναγιά και τον Άγ.Γεώργιο που εξακολουθούν να κατοικούνται. Ορισμένοι κατοίκησαν στα σπίτια του κάστρου τα οποία σήμερα έχουν εντελώς γκρεμιστεί.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Από την Παναγιά ή τον Αγ.Αθανάσιο μπορεί κανείς να επισκεφτεί το σπήλαιο του Αγ.Ιωάννη που διαθέτει ωραίο σταλακτικό στολισμό. Αξίζει ακόμη η επίσκεψη στον ονειρικό κόλπο του Λιβαδιού με την όμορφη αμμουδιά και το νησάκι Βενετικό, αναμνηση από την εποχή

που οι Βενετσιάνοι είχαν εδώ το κάστρο τους. Η περιοχή προσφέρει εκπληκτική θέα στα γύρω νησιά.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Δεν υπάρχει ανεπτυγμένος τουρισμός στο νησί. Οι λιγοστοί κάτοικοι του (151) ασχολούνται κυρίως με την κτηνοτροφία και την αλιεία.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Στο λιμάνι λειτουργεί όλο το χρόνο ξενώνας του συνδέσμου Ηρακλειωτών που διαθέτει 10 κλίνες. Επίσης υπάρχουν ενοικιαζόμενα δωμάτια που διαθέτουν 30 κλίνες.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Βρίσκονται γύρω από τον Αγ.Γεώργιο και στο Λιβάδι. Καλές παραλίες διαθέτει και η πίσω μεριά του νησιού, Αλυμιά και Καρβουνόλακος, στις οποίες φτάνει κανείς με βάρκα.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Πανηγύρια γίνονται το 15 Αύγουστο, της Παναγίας, στις 28 Απριλίου του Αγ.Γεωργίου και στις 29 Αυγούστου στο σπήλαιο του Αγ.Ιωάννη.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Νυχτερινή ζωή δεν διαθέτει το νησί. Προσφέρεται όμως για κυνήγι και ψάρεμα.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Με τον Πειραιά συνδέεται 2 φορές την εβδομάδα, με δρομολόγια της άγονης γραμμής, καθώς και με τα νησιά: Νάξο, Αμοργό, Αστυπάλαια και τα άλλα Δωδεκάνησα.

ΔΟΝΟΥΣΑ

Είναι το βορειότερο νησί των Μικρών Ανατολικών Κυκλαδών και από τα πιο απομονωμένα. Βρίσκεται στα ανατολικά της Νάξου, από την οποία απέχει 9ν.μ. και βόρεια της Αμοργού, από την οποία απέχει 14ν.μ. Έχει έκταση 13τ.χλμ. και 163 μόνιμους κατοίκους.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Σύμφωνα με τη μυθολογία, στη Δονούσα έκρυψε ο Διόνυσος την Αριάδνη, δταν την εγκατέλειψε ο Θησέας στην Νάξο. Το νησί έχει κατοικηθεί από τη Γεωμετρική εποχή. Στις περιοχές Μύτη, Αχτιά και Βαθύ Λινάρι βρέθηκαν γεωμετρικοί οικισμοί με καταποντισμένα κτιριακά κατάλοιπα. Κατά το Μεσαίωνα η Δονούσα ήταν καταφύγιο και ορμητήριο πειρατών. Στο βυθό της παραλίας Κέδρος διακρίνεται το ναυάγιο ενός γερμανικού πλοίου που βυθίστηκε κατά το τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Στο νησί υπάρχουν 5 οικισμοί: ο Σταυρός ή Κάμπος, που είναι το λιμάνι, η Μεσσαριά, η Μερσίνη, η Καλοταρίτισσα και ο Τρούλος. Από τη Δονούσα δρόμοι οδηγούν στους υπόλοιπους οικισμούς και παραλίες, με αυτοκίνητο ή μοτοσικλέτα.

Στη Δονούσα μπορεί κανείς να δει την εκκλησία του Τιμίου Σταυρού. Σύμφωνα με την ιστορία οι άποικοι ήρθαν εδώ από την Αμοργό, έχτισαν τη πρώτη εκκλησία τον περασμένο αιώνα και την ονόμασαν Τίμιο Σταυρό. Ένας ορμητικός χείμαρρος την παρέσυρε από τη θέση της και η εικόνα της βρέθηκε στην Αμοργό σε κάποιο ακρογιάλι.

Το ψηλότερο σημείο της Δονούσας είναι ο Πάλας απ' όπου ξετυλίγεται μια εκπληκτική θέα του νησιού. Τέλος στην τοποθεσία Βαθύ Λιμενάρι αποκαλύφθηκαν ερείπια οικισμού και βρέθηκαν αγγεία της μέσης Κυκλαδικής Γεωμετρικής εποχής.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ανεπτυγμένες μορφές τουρισμού δεν υπάρχουν ούτε στο νησί της Δονούσας. Οι κάτοικοι ασχολούνται με την αλιεία την καλλιέργεια της γης και το κυνήγι.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Στο λιμάνι του νησιού υπάρχουν διαθέσιμες 50 κλίνες περίπου για τους καλοκαιρινούς μήνες.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Όμορφη αμμουδιά υπάρχει δίπλα στο λιμάνι, στο Βαθύ Λιμενάρι, στη Φικιόλιμνη, στην παραλία του Σταυρού, του Κέδρου, στην Καλοταρίτισσα, στη Μερσίνη και στο Λιβάδι.

Δονούσα - Σταυρός

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Γίνονται δύο πανηγύρια, της Παναγίας τον 15 Αύγουστο και του Σταυρού στις 14 Σεπτεμβρίου.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Υπάρχουν ταβέρνες και σουζερί με φρέσκο ψάρι και άλλα θαλασσινά.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Με τον Πειραιά συνδέεται 3 φορές την εβδομάδα με δρομολόγια της άγονης γραμμής που έχουν διαφορετικές προσεγγίσεις. Έτσι το ταξίδι διαρκεί 11 ώρες δταν η Δονούσα βρίσκεται στο τέλος του κύκλου που κάνει το πλοίο. Η απόσταση από τον Πειραιά είναι 1200ν.μ. και τους καλοκαιρινούς μήνες εκτελούνται δρομολόγια και με ταχύπλοα.

ΣΧΟΙΝΟΥΣΑ

Βρίσκεται νότια της Νάξου και ΝΑ της Ηρακλειάς. Η Σχοινούσα έχει έκταση 8t.χλμ. και 206 κατοίκους που μένουν στους τρεις οικισμούς του νησιού την Παναγιά ή χώρα, τη Μεσαριά και τη Μερσίνη που είναι και το λιμάνι.

Σχοινούσα – Παναγιά ή χώρα

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Για το απότερο ιστορικό παρελθόν του νησιού σχεδόν δεν είναι γνωστό τίποτα. Ένα μαρμάρινο νεολιθικό ειδώλιο που βρέθηκε αποτελεί ένδειξη πως το νησί κατοικούνταν στη προϊστορική εποχή. Η Σχοινούσα αναφέρεται από τον Πλίνιο και κατοικούνταν τη περίοδο της Βενετοκρατίας, όπως προκύπτει από τα μεσαιωνικά λείψανα, στη ΝΔ πλευρά. Οι πειρατές τη χρησιμοποιούσαν ως ορμητήριο και καταφύγιο, γεγονός που συντέλεσε στην ερήμωσή της. Όπως και η Ηρακλειά έτσι και η Σχοινούσα ανήκε στο μοναστήρι της Χοζοβιώτισσας και οι Αμοργιανοί εγκαταστάθηκαν στο νησί στα μέσα του 19ου αι.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Στην Παναγιά υπάρχουν πολύ όμορφα μικρά σπίτια και η εκκλησία της Παναγιάς Ακαθής που οφείλει την ονομασία της στη σπάνια παράσταση της εικόνας της Παναγιάς από τον Ακάθιστο ύμνο. Η εκκλησία είναι αφιερωμένη στη εισόδια της Θεοτόκου και το 15Αύγουστο έρχονται προσκυνητές και από τα γύρω νησιά. Στη Σχοινούσα επικράτει η συνήθεια πολλά κορίτσια να παίρνουν το όνομα της Παναγιάς (Ακαθής).

Βόρεια από την Παναγιά (15 λεπτά) βρίσκεται η Μεσαριά με την εκκλησία του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου. Το μονοπάτι οδηγεί στη συνέχεια στη ΒΑ ακτή, όπου είναι και η πολύ όμορφη αμμουδιά της Ψιλής Άμμου.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο τουρισμός δεν έχει αναπτυχθεί ακόμη με κάποια οργανωμένη του μορφή στο νησί της Σχοινούσας. Οι λιγοστοί κάτοικοι της ασχολούνται με την αλιεία, τη γεωργία και τη κτηνοτροφία. Η μικρή τουριστική κίνηση του νησιού δημιουργείται κυρίως από την αυθημερόν επίσκεψη ατόμων που κάνουν τις διακοπές τους στα γύρω νησιά. Το σίγουρο πάντως είναι πως η ολιγόωρη παραμονή τους στη Σχοινούσα δεν θα τους απογοητεύσει.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Το νησί διαθέτει περίπου 100 κλίνες σε ενοικιαζόμενα δωμάτια στη χώρα και λίγα στο λιμάνι.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Ανατολικά βρίσκονται οι παραλίες Αλμυρός και Αγ.Βασίλειος, βόρεια βρίσκεται η Ψιλή Άμμος και ο Λιώλος νότια η παραλία της Αλιγαριάς ενώ δυτικά η παραλία Τσιγούρη.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Μεγάλο πανηγύρι γίνεται στις 15 Αυγούστου, της Παναγίας. Το γλέντι αρχίζει από τη παραμονή.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Υπάρχουν λίγες ταβέρνες στη χώρα όπου τους καλοκαιρινούς μήνες οργανώνονται χοροί.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Με πλοίο της άγονης γραμμής από τον Πειραιά συνδέεται 3 φορές την εβδομάδα. Επίσης υπάρχουν τακτικά δρομολόγια και με ταχύπλοο. Από τη Σχοινούσα γίνονται δρομολόγια για την Αμοργό και τη Νάξο, την Αστυπάλαια και τα άλλα Δωδεκάνησα.

ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΑ

Κουφονήσια ονομάζεται το σύμπλεγμα δύο νησίδων ΝΑ της Νάξου και δυτικά της Αμοργού. Ένας πορθμός πλάτους 200μ. χωρίζει το κατοικημένο Πάνω από το Κάτω Κουφονήσι.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Τα ευρήματα μαρτυρούν την ύπαρξη κατοίκων από την προϊστορική εποχή στα Κουφονήσια. Ανασκαφές που έγιναν στην περιοχή Επάνω Μύλοι, έφεραν στο φως σημαντικά ευρήματα των πρώιμων φάσεων του Κυκλαδικού πολιτισμού. Κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας οι πειρατές τα χρησιμοποιούσαν ως ορμητήρια.

ΠΑΝΩ ΚΟΥΦΟΝΗΣΙ

Το Πάνω Κουφονήσι είναι το μικρότερο νησί των Κυκλαδών (5t.χλμ.) που διατηρεί ακόμη λιγοστούς κατοίκους (366). Ο μικρός οικισμός του είναι χτισμένος στην ΝΑ πλευρά.

Ο λευκός ανεμόμυλος στα αριστερά της προκυμαίας του λιμανιού μοιάζει να καλοσωρίζει τον επισκέπτη, ενώ πιο πάνω απλώνεται η χώρα, με τα τοπικά κυκλαδίτικα ασβεστωμένα σπίτια.

Σε όλο το μήκος της νότιας ακτής του νησιού οι παραλίες είναι μαγευτικές. Ένα μονοκάτι παράλληλο με τη νότια ακτογραμμή του οδηγεί στις παραλίες.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο τουρισμός ανακάλυψε τα Κουφονήσια μόλις την τελευταία δεκαετία και ο τόπος διατηρεί ακόμα αρκετή από την παρθενική του γοητεία. Παρ' όλο που τα τελευταία χρόνια γίνεται ολοένα και πιο δύσκολο να εξασφαλίσει κανείς μια παραλία ολότελα δική του - οι πρωτοπόροι της άγονης γραμμής βρίσκουν ευκαιρία να παραπονεθούν πως το νησί «ανακαλύφθηκε» - η χρυσαφένια άμμος και η προκλητικά αστραφτερή θάλασσα είναι περισσότερο από αρκετή αποζημίωση.

Ο οργανωμένος τουρισμός δεν έχει ακόμη αλλοτριώσει το νησί και τους κατοίκους του και από την πρώτη στιγμή ο επισκέπτης νιώθει την απλότητα και τη ζεστασιά της αυθεντικής νησιώτικης φιλοξενίας.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Το νησί έχει ένα μικρό ξενοδοχείο και λίγα δωμάτια των οποίων ο αριθμός δεν ξεπερνάει τις 200 κλίνες. Στην περιοχή Φοίνικας υπάρχει μία μονάδα camping δυναμικότητας 477 ατόμων.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Στο Πάνω Κουφονήσι υπάρχουν 5 ωραίες αμμουδιές στη σειρά. Η πρώτη είναι μέσα στο λιμάνι. Από εκεί και πέρα προχωρώντας ΒΑ συναντάει κανείς ανά 5 λεπτά και μία απάνεμη παραλία. Μετά από 25 λεπτά ο επισκέπτης φθάνει στο Πορί, όπου στην βόρεια πλευρά του υπάρχει μία περίφημη θαλάσσια σπηλιά, που είναι όμως ανοιχτή στο μελτέμι.

Πάνω Κουφονήσι – Πορί

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Πανηγύρι γίνεται την ημέρα της γιορτής του Αγ. Γεωργίου που είναι ο προστάτης του νησιού, το τελευταίο Σάββατο του Ιουνίου που είναι η γιορτή του ψαρά και στις 20 Ιουλίου στη γιορτή του Προφήτη Ηλία.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Το Πάνω Κουφονήσι που δέχεται και τους περισσότερους επισκέπτες από όλα τα νησάκια εκεί γύρω παρουσιάζει κάποια νυχτερινή κίνηση το καλοκαίρι. Υπάρχουν μερικές ταβέρνες, καφετέριες και μπαρ

ΚΑΤΩ ΚΟΥΦΟΝΗΣΙ

Ανάμεσα στο Πάνω Κουφονήσι, τη Σχοινούσα και τη Κέρο, το Κάτω Κουφονήσι είναι σχεδόν έρημο, με λίγα σπίτια, θερινές κατοικίες Αμοργιανών ψαράδων. Έχει έκταση 4 τ.χλμ. και στο μικρό μέρος του δένουν μόνο καίκια και άλλα μικρά σκάφη, εκεί βρίσκεται και το εκκλησάκι της Παναγιάς που είναι χτισμένο πάνω σε αρχαία ερείπια.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Το 15Αύγουστο οι Πάνω Κουφονησιώτες έρχονται εδώ και λειτουργούν το εκκλησάκι της Παναγιάς.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Με τον Πειραιά τα Κουφονήσια συνδέονται με 2 ως 3 δρομολόγια την εβδομάδα. Το καλοκαίρι όμως υπάρχει τοπικό πλοίο που κάνει καθημερινά το δρομολόγιο Νάξου-Αμοργού περνώντας από αυτά τα νησάκια. Ακόμη από τα Κουφονήσια μπορεί κανείς να μεταβεί στη Δονούσα, την Αστυπάλαια και τα άλλα Δωδεκάνησα με τα πλοία της γραμμής ανεξάρτητα από την εποχή.

3.3 ΔΥΤΙΚΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ

Μήλος - Κέα (Τζιά) - Κύθνος
Σέριφος - Σίφνος - Κίμωλος

ΜΗΛΟΣ

Βρίσκεται σε απόσταση 86ν.μ. από το Πειραιά, στο ΝΔ χώρο των Κυκλαδών και γειτονεύει με τη Κίμωλο και τη Φολέγανδρο. Είναι το μεγαλύτερο νησί των δυτικών Κυκλαδών με 151τ.χλμ. και 4.771 κατοίκους που ζουν σε οκτώ οικισμούς: την Πλάκα, τις Πλάκες, τον Τριοβάσαλο, τον Πέρα Τριοβάσαλο, την Τρυπητή, τα Πολλώνια, τη Ζεφυρία και τον Αδάμαντα.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Σύμφωνα με το μύθο η Μήλος πήρε το όνομά της από τον πρώτο άποικο της τον Μήλο, που τον έστειλε η θεά Αφροδίτη από την Κύπρο. Η Φυλακωπή, η αρχαιότερη πόλη της Μήλου, ήταν ένα από τα κέντρα του Κυκλαδικού πολιτισμού. Οι Μήλιοι πήραν μέρος στους Περσικούς πολέμους στο πλευρό των Ελλήνων και αργότερα διατήρησαν την ουδετερότητά τους στη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου, που είχε ως αποτέλεσμα να δεχτούν δύο φορές επίθεση από τους Αθηναίους. Το νησί κατέλαβαν διαδοχικά οι Μακεδόνες, οι Πτολεμαίοι και οι Ρωμαίοι ενώ στους Βυζαντινούς χρόνους ανήκε στο θέμα του αιγαίου και δέχτηκε όπως και τα άλλα Κυκλαδονήσια καταστροφικές πειρατικές επιδρομές. Αργότερα εισήλθε διαδοχικά υπό την κυριαρχία Βενετών και

Τούρκων, ενώ έλαβε ενεργό μέρος στην Ελληνική Επανάσταση του 1821. Το 1833 Κρητικοί Επαναστάτες από τα Σφακιά εγκαταστάθηκαν στο νησί και ίδρυσαν την πόλη του Αδάμαντα.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Μήλος (Πλάκα)

Είναι η πρωτεύουσα του νησιού, που ονομάζεται και Πλάκα, χτισμένη σε πλάτωμα 220μ. πάνω από τη θάλασσα, στους πρόποδες του κάστρου. Κυριολεκτικά μοιάζει με ένα «παράθυρο» ανοικτό στο Αιγαίο ενώ εντυπωσιάζει η Κυκλαδίτικη αρχιτεκτονική της.

Στην Πλάκα αξίζει κανείς να επισκεφτεί την εκκλησία της Παναγίας της Κορφιάτισσας (19ος αι.), που είναι και η μητρόπολή της, με ξυλόγλυπτο επιχρυσωμένο τέμπλο και εικόνες κρητόβυζαντινής τέχνης. Στην εκκλησία φυλάσσεται και ένας επιχρυσωμένος Επιτάφιος του 1600 περίπου, φερμένος από τη Σμύρνη. Μέσα στο κάστρο, βρίσκεται η εκκλησία της Παναγίας της Σχοινιώτισσας ή Μέσα Παναγιά, όπως ονομάζεται γιατί είναι χτισμένη μέσα στο τείχος του κάστρου. Από το κάστρο, που έχτισαν οι Βενετοί τον 13ο αι., δεν διατηρούνται παρά ερείπια ενώ σε ορισμένα σημεία του διακρίνονται εντοιχισμένα βενετσιάνικα οικόσημα.

Στο αρχαιολογικό μουσείο της Μήλου εκτίθονται ευρήματα διαφόρων εποχών. Αντικείμενα από οψιδιανό, κεραμική, επιγραφές, γλυπτά Ελληνιστικών και Ρωμαϊκών χρόνων και επίσης το αντίγραφο του περίφημου αγάλματος της Αφροδίτης (το πρωτότυπο βρίσκεται στο μουσείο του Λούβρου στο Παρίσι).

Στο ιστορικό και λαογραφικό μουσείο που στεγάζεται σε κτίριο του 19ου αι. εκτίθονται αντικείμενα λαϊκής τέχνης. Αργαλειοί, υφαντά, πήλινα οικιακά σκεύη, τοπικές φορεσιές, ομοιώματα πολεμικών πλοίων, εργαλεία, μία συλλογή με ορυκτά του νησιού καθώς επίσης φωτογραφικό υλικό και ιστορικά έγγραφα. Στο μουσείο στεγάζεται και αξιόλογη βιβλιοθήκη.

Αδάμαντας

Στο εσωτερικό του τεράστιου φυσικού λιμανιού είναι χτισμένος ο Αδάμαντας. Το χωριό αυτό απέχει από την Πλάκα 4,5 χλμ. και χτίστηκε από Κρητικούς πρόσφυγες. Στο βάθος του λιμανιού βρίσκεται ο κρατήρας του σβησμένου σήμερα ηφαιστείου.

Στον Αδάμαντα θα δει κανείς την εκκλησία της Κοίμησης και του Αγ. Χαραλάμπους. Η σημαντικότερη όμως εκκλησία όχι μόνο του Αδάμαντα αλλά και όλου του νησιού είναι η Αγ. Τριάδα (17ος αι.), με σπάνιες εικόνες κρητο-βυζαντινής τέχνης. Ο αρχιτεκτονικός της τύπος (τρουλοκάμαρος) είναι σπάνιος στις Κυκλαδίδες και συναντάται μόνο σε ναούς της ηπειρωτικής Ελλάδας. Στην αυλή υπάρχει μωσαϊκό δάπεδο, έργο ντόπιου καλλιτέχνη με αλληγορικά θέματα.

Απολλωνία ή Πολλωνία

Είναι χτισμένη στο ΒΑ άκρο του νησιού και έχει αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια σε παραθεριστικό κέντρο. Εδώ μπορεί κανείς να δει τις ανασκαφές της Φυλακωτής, που έφεραν στο φως τρεις διαδοχικές πόλεις που χρονολογούνται ανάμεσα στο 2300 και το 1100 π.Χ. Δίπλα από τον αρχαιολογικό χώρο βρίσκεται η σπηλιά του Παπαφράγκα. Πρόκειται για τρία συνεχόμενα σπήλαια διανοιγμένα μέσα σε βράχο. Η επίσκεψη σε αυτά γίνεται με βάρκα και παρουσιάζουν μία μοναδική σε πρωτοτυπία και ομορφιά εικόνα. Η μαγευτική εικόνα ενισχύεται από τους φαντασμαγορικούς όγκους των Γλαρονήσων, που υψώνονται ακριβώς απέναντι από τα σπήλαια.

Ζεφυρία

Στα ΝΑ του Αδάμαντα (5,5 χλμ. περίπου) βρίσκεται η μεσαιωνική πρωτεύουσα του νησιού, η Ζεφυρία ή Παλαιόπολη.

Στη Ζεφυρία δε σώζονται σήμερα παρά ερείπια που θυμίζουν το μεσαιωνικό παρελθόν της. Τα περισσότερα από τα τέμπλα καθώς και οι εικόνες που στόλιζαν τις εκκλησίες της έχουν μεταφερθεί σε εκκλησίες της Πλάκας. Η παλαιότερη από τις εκκλησίες της Ζεφυρίας και παλιά μητρόπολη του νησιού είναι η εκκλησία της Παναγίας της Πορταΐτισσας ή Πορτιανής του 17ου αι.

Κλήμα

Βρίσκεται στα Δ του χωριού Τρυπητή και είναι μικρό χωριό χωρίς μόνιμους κατοίκους. Απέχει 2 χλμ. από τη Πλάκα και είναι ονομαστό για

τις κατακόμβες του. Οι κατακόμβες της Μήλου, το μοναδικό μνημείο του είδους στην Ελλάδα που μαζί με τις κατακόμβες της Ρώμης είναι ένα από τα σπουδαιότερα ευρήματα των πρώτων Χριστιανικών χρόνων. Οι κατακόμβες ανοίχτηκαν το 1ο αι. μ.Χ. ενώ τον 5ο αι. μετά από ένα ισχυρό σεισμό η είσοδός τους καταπλακώθηκε και δεν αποκαλύφθηκε ξανά παρά τυχαία το 1840. Από τις κατακόμβες μονοπάτι οδηγεί στα ερείπια του θεάτρου (3ος αι) που ανήκε στην πόλη των Ιστορικών χρόνων και η οποία καταστράφηκε τον 5ο αι μ.Χ. Από την αγορά, τους ναούς και τα οικοδομήματα που στόλιζαν την πόλη σε σώζεται τίποτα σήμερα. Οι ανασκαφές έφεραν στο φως πλούσια κεραμικά ευρήματα του 7ου αι. τα γνωστά μηλιακά αγγεία, τα οποία ήταν περιζήτητα στις τότε αγορές.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο τουρισμός έχει μπει στη ζωή των κατοίκων της Μήλου τα τελευταία χρόνια και πολλοί από αυτούς ασχολούνται πλέον επαγγελματικά μαζί του.

Ως οργανωμένες μορφές τουρισμού στο νησί, θεωρούνται ο πολιτιστικός-εκπαιδευτικός τουρισμός και ο τουρισμός υγείας. Η Μήλος ως ένα από τα κέντρα του Κυκλαδικού πολιτισμού διαθέτει χιλιάδες αξιόλογα πολιτιστικά μνημεία και τόπους που κινούν το ενδιαφέρον του κάθε επισκέπτη. Διοργανωτές εκπαιδευτικών εκδρομών του εξωτερικού αλλά κυρίως του εσωτερικού της Ελλάδας επιλέγουν πολύ συχνά τη Μήλο ως τόπο προορισμού τους.

Επίσης η Μήλος με τις δεκάδες ιαματικές πηγές που διαθέτει θεωρείται ιδανικός τόπος για τουρισμό υγείας.. Στην περιοχή του Προβατά, του Κόκκινου Κάβου, του Ριβαρίου, των Ζεστών, της Αγ. Ειρήνης και του Αδάμαντα υπάρχουν ιαματικές πηγές κατάλληλες για αρθριτικά, αδενοπάθειες, ραχιτισμό, οσφυαλγίες κ.α.

Τέλος, αργά αλλά με σταθερά βήματα αναπτύσσεται και ο θαλάσσιος τουρισμός στο νησί το οποίο διαθέτει δεκάδες όμορφες και γραφικές παραλίες που επιδέχονται κάποια αξιοποίηση.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Υπάρχουν ξενοδοχεία Β, Γ και Δ κατηγορίας στο λιμάνι της Μήλου και στην περιοχή του Αδάμαντα ενώ υπάρχουν πολλά επιπλωμένα διαμερίσματα και ενοικιαζόμενα δωμάτια σε διάφορες περιοχές του νησιού.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Η ακτή της Αγ.Μαρίνας βρίσκεται κοντά στον οικισμό του Προβατά. Είναι ερημική με κρυστάλλινα νερά. Η μεγάλη αμμουδιά Αλυκή βρίσκεται 8 χλμ. νότια της Πλάκας ενώ η Ακτή Απολλωνία είναι μία καταπληκτική αμμουδιά με καθαρά νερά. Η παραλία Χιβαδόλιμνη είναι η πιο όμορφη ακτή σπαρμένη με αχιβάδες ενώ άλλες ακτές είναι ο Προβατάς, τα Μανδράκια, η Λαγκάδα, το Ριβάρι, ο Αγ.Δημήτριος κ.α.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Το 15 Αύγουστο γίνονται μεγάλα πανηγύρια στον Αδάμαντα και τη Ζεφυρία με λαϊκούς χορούς. Άλλοι εορτασμοί γίνονται της Αγ.Παρασκευής στις 26 Ιουλίου στην Απολλωνία, στις 17 Ιουλίου γίνεται το πανηγύρι της Αγ.Μαρίνας ενώ στις 9 Ιουλίου γίνεται λειτουργία στις Κατακόμβες.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

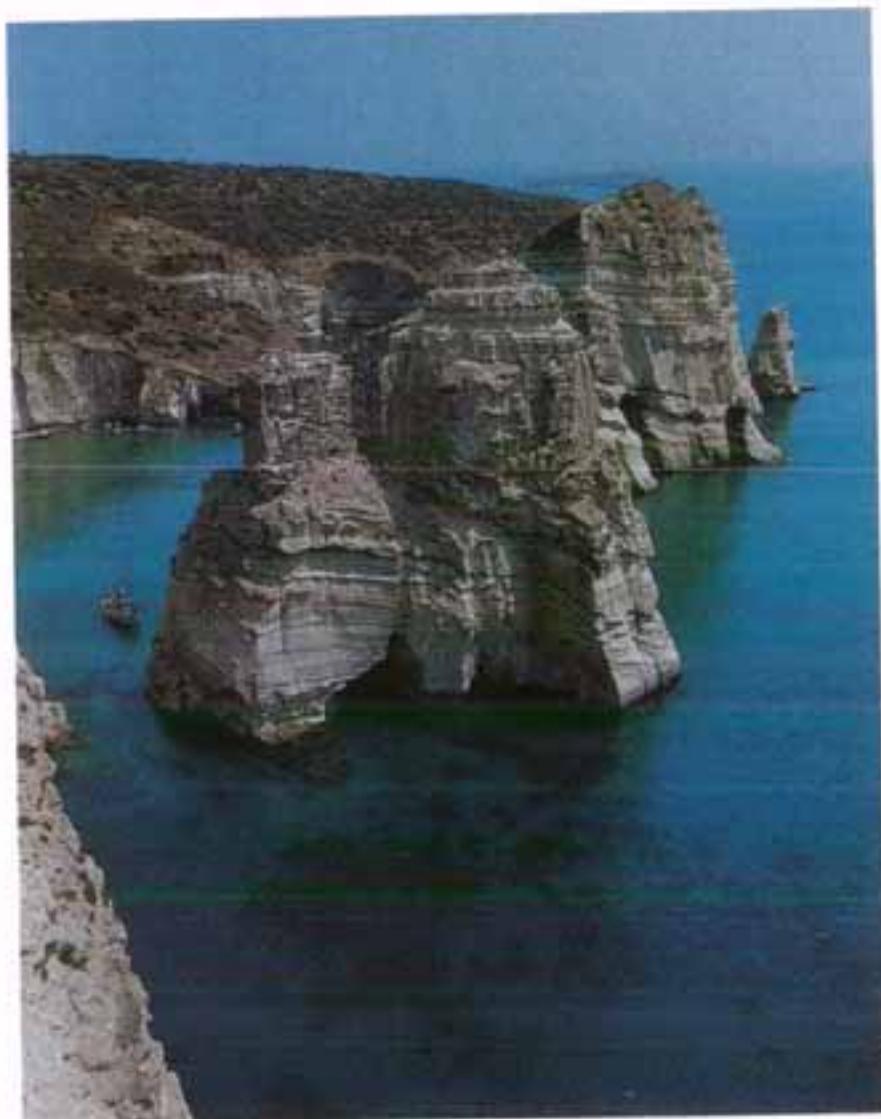
Στα πιο τουριστικά μέρη της Μήλου, τον Αδάμαντα και την Απολλωνία μπορεί κανείς να βρει βραδινή διασκέδαση για κάθε γούστο, με ελληνική και ξένη μουσική, ενώ ψαροταβέρνες και εστιατόρια υπάρχουν στις περισσότερες περιοχές.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Από το αεροδρόμιο της Αθήνας γίνονται τακτικές πτήσεις για το αεροδρόμιο της Μήλου που βρίσκεται 6 χλμ. από τη χώρα.

Με πλοίο από τον Πειραιά γίνονται τακτικά δρομολόγια για τον Αδάμαντα. Το ταξίδι διαρκεί 3 ώρες και 30 λεπτά.

Από τη Μήλο ακόμα μπορεί κανείς να ταξιδεύσει στα υπόλοιπα Κυκλαδονήσια στη Κρήτη και στα Δωδεκάνησα.

Μήλος - Κλέφτικο

KEA (TZIA)

Η Κέα είναι ένα καταπράσινο νησί με έκταση 131 τ.χλμ. Βρίσκεται πολύ κοντά στην Εύβοια, απέχει από την Αττική 15 ν.μ. και γεωλογικά θεωρείται συνέχεια του Σουνίου.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Αποικήθηκε για πρώτη φορά από τους Αρκάδες και ύστερα από τους Λοκρούς, επικεφαλής των οποίων ήταν ο ήρωας Κέως, απ'όπου πήρε το όνομά του το νησί. Στους Ιστορικούς χρόνους είχε τέσσερις αυτόνομες πόλεις (Ιουλίδα, Καρθαία, Κορησσία και Ποιήσσα) και ήταν η μόνη από τις Κυκλαδες που πήρε μέρος στη ναυμαχία του Αρτεμισίου (480 π.Χ.). Κατελήφθει από τους Μακεδόνες και ύστερα από τους Ρόδιους. Το 50 π.Χ. ο Αντώνιος τη δώρησε στους Αθηναίους. Το 1296 την κατέλαβαν οι Ενετοί ενώ συχνά βρίσκονταν υπό την εξουσία των πειρατών του Αιγαίου, που είχαν καταστήσει το νησί σε ορμητήριο. Τέλος κατελήφθει από τους Τούρκους και το 1832 ενσωματώθηκε με την ανεξάρτητη Ελλάδα.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Ιουλίς (χώρα)

Η πρωτεύουσα του νησιού είναι χτισμένη αμφιθεατρικά στην πλαγιά του λόφου, μακριά από τη θάλασσα. Τα κάτασπρα σπίτια, τα πέτρινα στενά, οι καμάρες, τα ερείπια του ενετικού κάστρου συνθέτουν τη γοητευτική εικόνα της χώρας.

Στην χώρα υπάρχουν πολλές εκκλησίες με αξιόλογες εικόνες όπως: η εκκλησία της Παναγίας Γκαμήλας, της

Παναγίας Ρεματιανής, του Αγ.Σπυρίδωνα, του Ευαγγελισμού. Λείζει επίσης να επισκεφτεί κανείς το αρχαιολογικό μουσείο όπου εκτίθονται μνημεία από τις ανασκαμμένες θέσεις του νησιού. Ακόμα στα ΒΑ της χώρας (1,5χλμ. περίπου) βρίσκεται ο Λέοντας ή Λιόντας όπως τον αποκαλούν οι ντόπιοι.

Πρόκειται για ένα επιβλητικό σύγκλιδες γλυπτό σκαλισμένο σε σχιστολιθικό πέτρωμα, που χρονολογείται στα Αρχαϊκά χρόνια.

Κορησσία

Είναι το λιμάνι της Κέας και οι ντόπιοι το αποκαλούν και Λιβάδι. Απέχει από τη χώρα 5,5χλμ. και είναι χτισμένη στη θέση της αρχαίας πόλης που έφερε το ίδιο όνομα. Εδώ ανακαλύφθηκε ένα από τα σημαντικότερα γλυπτά των Αρχαίων χρόνων, ο Κούρος της Κέας, που εκτίθεται στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας.

Στη περιοχή της Κορησσίας ο επισκέπτης μπορεί να δει λείψανα του τείχους και ορισμένων πύργων του στο λόφο του Αγ.Σάββα και κοντά στην εκκλησία της Αγ.Τριάδας, όπου και βρίσκονται τα iερά του Απόλλωνα, της Αφροδίτης, του Ποσειδώνα κ.α.

Κούντουρος

Τουριστικός οικισμός, 17 χλμ. ΝΔ από τη χώρα, που συγκεντρώνει αρκετούς παραθεριστές τους καλοκαιρινούς μήνες, χάρη στις όμορφες αιμουδιές του και τους απάνεμους όρμους του.

Μπορεί κανείς να επισκεφθεί την αρχαία Καρθαία η οποία σήμερα είναι γνωστή με το όνομα Πόλες. Στην αρχαιότητα ήταν η σημαντικότερη πόλη του νησιού. Σώζονται λείψανα του τείχους που περιέβαλλε τη πόλη, τα θεμέλια των ναών της Αθηνάς, του Απόλλωνα και της Δήμητρας, τμήματα του αρχαίου Θεάτρου και του υδραγωγείου.

Οτζιάς

Μικρός οικισμός 11 χλμ. Β από τη χώρα, χτισμένος σε κλειστό όρμο απέναντι από την Κάρυστο της Ευβοίας. Τα λιγοστά σπίτια είναι σκορπισμένα στο κέντρο του όρμου και προς το εσωτερικό ανάμεσα σε κήπους με αιμυγδαλιές. Σε απόσταση 7 χλμ. από τον Οτζιά βρίσκεται το μοναστήρι της Παναγίας της Καστριανής, χτισμένο σε απότομο βράχο στην ανατολική ακτή, που το δέρνουν τα κύματα. Στο μοναστήρι βρίσκονται δύο εκκλησίες, η μία του 18ου αι. και η άλλη των αρχών του αιώνα μας.

Από τον Οτζιά μπορεί κανείς να φτάσει στην περιοχή της

Κεφάλας, όπου ήρθε στο φως μιά σημαντική εγκατάσταση των νεολιθικών χρόνων, από τις αρχαιότερες στις Κυκλαδες. Στους τάφους που ανακαλύφθηκαν βρέθηκαν αξιόλογα κεραμικά ευρήματα τα οποία αποδεικνύουν τις στενές επαφές του νησιού, την εποχή εκείνη, με την Αττική.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Στο νησί της Κέας δεν υπάρχει μέχρι στιγμής κάποια οργανωμένη μορφή τουρισμού, παρ'όλο που οι κάτοικοι της ασχολούνται μ'αυτόν αρκετά τα τελευταία χρόνια. Η Κέα με τις δεκάδες παραλίες που διαθέτει θα μπορούσε κάλλιστα να αναπτύξει και να διαφημίσει τον θαλάσσιο τουρισμό που προσφέρει. Έτσι θα αναδείξει συγχρόνως και τις αξιόλογες παραθεριστικές περιοχές της οι οποίες διαθέτουν έντονα πολιτιστικά στοιχεία που μπορεί να θαυμάσει ο επισκέπτης.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Στη Κέα δεν υπάρχει ιδιαίτερα μεγάλος αριθμός ξενοδοχειακών μονάδων. Υπάρχουν μερικά ξενοδοχεία Β, Γ και Δ κατηγορίας στη χώρα, στο Κούντουρο και στη Κορησσία καθώς και ελάχιστα επιπλωμένα διαμερίσματα και ενοικιαζόμενα δωμάτια σε διάφορες περιοχές του νησιού.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Όμορφες παραλίες είναι του Οτζιά, του Σπαθιού καθώς και της Συκαμιάς στα ανατολικά του νησιού. Αγαπημένη παραλία των κατοίκων της Κέας θεωρείται το Γιαλισκάρι, 1 χλμ. από την Κορησσία ενώ άλλες παραλίες είναι το Καλυδονίχι, η Ψιλή Άμμος, ο Κούνδουρος, η Ξύλα, ο Όρκος και οι Ποίσσες.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Τα κυριότερα πανηγύρια στο νησί είναι: του Αγ.Πνεύματος και του 15Αύγουστου στην Ιουλιδα, στις 30 Ιουνίου των Αγ.Αναργύρων στο Βουρκάρι, στις 17 Ιουλίου του Αγ.Αιμιλιανού στον Κούνδουρο και στις 6 Αυγούστου της Μεταμορφώσεως στις Πήσσες.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Εκτός από τα παραδοσιακά γλέντια των καλοκαιρινών πανηγυριών ή τις βεγγέρες υπάρχουν ταβέρνες, καφετέριες και μπαρ κυρίως στη χώρα, στη Κορησσία και στο Βουρκάρι.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Με πλοίο γίνονται από το Πειραιά τακτικά δρομολόγια για τη Κορησσία ενώ με ταχύπλοο για το λιμάνι του Κούνδουρου. Επίσης από το Λαύριο γίνονται δρομολόγια για τη Κέα, η οποία συνδέεται και με την Κύθνο.

KYTHNOΣ

Η Κύθνος βρίσκεται ανάμεσα στη Κέα και στη Σέριφο, απέχει μόλις 3 ώρες από το Πειραιά με πλοϊού και 1,5 ώρες με ταχύπλοο. Έχει έκταση 99 τ.χλμ. και ορεινό τραχύ έδαφος που το απαλύνουν τα μικρά γραφικά κολπάκια του νησιού.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Οι πρώτοι που αποίκησαν το νησί ήταν οι Δρύοπες με αρχηγό τον Κύθνο. Την κλασική περίοδο αποτελόντες μια αυτόνομη κοινότητα που την αναφέρει ο Αριστοτέλης στο «Περί των Κυθνίων Πολιτεία», αλλά όπως και οι υπόλοιπες Κυκλαδίς έγινε μέλος της Αθηναϊκής Συμμαχίας. Αργότερα κατακτήθηκε διαδοχικά από τους Μακεδόνες τους Πτολεμαίους και τους Ρωμαίους οι οποίοι την χρησιμοποιούσαν ως τόπο εξορίας. Μετά τη πτώση της Κωνσταντινούπολης καταλήφθηκε από τους Βενετούς και στη συνέχεια από τους Τούρκους. Κατά τη διάρκεια της τουρκικής κατοχής το νησί ταλανίστηκε από επιδημίες και πειρατικές επιδρομές.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Μεσαριά (χώρα)

Είναι πρωτεύουσα του νησιού, χτισμένη από τον 17ο αι. αμφιθεατρικά σε πλαγιά λόφου, και ένας πανέμορφος οικισμός που διατηρεί έντονη τη Κυκλαδική αρχιτεκτονική με τα καλντερίμια, τις στοές και τα πέτρινα σπίτια.

Η χώρα όπως και όλο το νησί έχει πολλές εκκλησίες. Αξιοσημένωτη είναι η εκκλησία της Αγ.Τριάδας, η οποία είναι η παλαιότερη εκκλησία της χώρας, του Αγ.Σάββα με υπέρθυρη επιγραφή χρονολογίας 1613 και αξιόλογο τέμπλο του 17ου αι., η Μεταμόρφωση του Σωτήρα (17ος αι.), οι Ταξιάρχες και ο Αγ.Μηνάς. Λίγο έξω από τη χώρα βρίσκεται το μοναστήρι της Παναγίας του Νίκους και στην τοποθεσία Χαρδάκι το μοναστήρι του Προδρόμου.

Λουτρά

Παραθαλάσσιο, παραθεριστικό θέρετρο που διαθέτει πολύ καλή τουριστική υποδομή και συγκεντρώνει αρκετό τουρισμό. Τα Λουτρά πήραν το όνομά τους από τις ιαματικές πηγές τους, γνωστές από την αρχαιότητα.

Στα Β των Λουτρών βρίσκεται η περιοχή Κεφαλόκαστρο ή Κάστρο όπου βρίσκονταν η μεσαιωνική πρωτεύουσα του νησιού μέχρι το 16ο αι. Στο Κάστρο υπάρχουν μόνο ερείπια του τείχους και των σπιτιών, ενώ από τις πολλές εκκλησίες του δε σώζονται παρά οι εκκλησίες της Κεραλεούσας και της Αγ.Τριάδας.

Μέριχας

Λιμάνι του νησιού και επίνειο της περιοχής Δρυοπίδας παρέχει στους επισκέπτες του κάθε είδους διασκέδαση αφού διαθέτει όλων των ειδών τα μαγαζιά καθώς και καταλύματα. Στα ΒΔ του Μέριχα βρίσκεται το νησάκι του Αγ.Λουκά που συνδέεται με τη στεριά με στενή λωρίδα άμμου που ονομάζεται Κολώνα. Εκεί υπάρχουν λείψανα τείχους, θεμέλια ναών, βιωμάρια και τρία σπήλαια που χρησίμευαν για τη συγκέντρωση νερού. Προς τα Ν του Μέριχα είναι τα Φλαμπούρια με την εκκλησία της Παναγίας της Φλαμπουριάνης.

Παναγιά Κανάλα

Παραθαλάσσιος οικισμός που βρίσκεται 16 χλμ. ΝΑ της χώρας και περιβάλλεται από το μοναδικό πευκόδασος του νησιού. Στην εκκλησία φυλάσσεται η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας που είναι ένα θαυμάσιο δείγμα μεταβυζαντινής τέχνης, έργο του Ευαγγελιστή Λουκά. Δίπλα στον οικισμό της Παναγιάς Κανάλας βρίσκεται το μαγευτικό λιμανάκι Καλό Λιβάδι.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η Κύθνος όπως και πολλά άλλα νησιά των Κυκλαδών θεωρείται αναπτυσσόμενη όσον αφορά στον τουριστικό της τομέα. Παρ' όλα αυτά έχει αναπτύξει ιδιαίτερα μια μορφή τουρισμού, τον **τουρισμό υγείας**, αφού είναι από τα λέγα νησιά του νομού που διαθέτει σπάνιες ιαματικές πηγές. Πιο συγκεκριμένα στο χωριό Λουτρά υπάρχουν δύο ιαματικές πηγές, μία υπέρθερμος του Κάκαβου και η θερμή αλατούχος των

Αγ.Αναργύρων. Τα νερά των πηγών αυτών είναι κατάλληλα για τη θεραπεία ρευματισμών, αρθριτικών παθήσεων και καρδιοπαθειών.

Οι εγκαταστάσεις του υδροθεραπευτηρίου βρίσκονται στο ξενοδοχείο «ΞΕΝΙΑ» Γ κατηγορίας, το οποίο ανήκει στον Ε.Ο.Τ. και στο οποίο παρατηρείται αυξημένη τουριστική κίνηση τους καλοκαιρινούς μήνες.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Υπάρχουν τρία ξενοδοχεία Γ κατηγορίας στην περιοχή Λουτρά καθώς και ενοικιαζόμενα διαμερίσματα και δωμάτια στα Λουτρά και στο Μέριχα.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Στις παραλίες του Μέριχα και των Λουτρών υπάρχουν όμορφες αμμουδιές με αρμυρίκια. Από τη χώρα μπορεί κανείς να επισκεφτεί το Λιβαδάκι και τον Αγ.Στέφανο ενώ από τα Λουτρά με τα πόδια, με αυτοκίνητο ή καίκι τις συνεχόμενες ακρογιαλιές: Σχινάρι, Μαρούλα, Αγ.Ειρήνη, Σαράντου, Καβουροκέρι, Ποταμιά, Αγ.Σώστης και Μαμάκου. Από το Μέριχα που προσφέρεται για κολύμπι μπορεί κανείς να φτάσει στην Κολώνα, στα Φλαμπούρια και στον Αγ.Δημήτριο. Υπάρχει επίσης η αμμουδιά της Επισκοπής, τα Μαρτινάκια, η Απόκρουστη και πολλές άλλες.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Μεγάλα πανηγύρια γίνονται τον 15 Αύγουστο και στις 8 Σεπτεμβρίου, που προσελκύουν πολλούς προσκυνητές από όλο το νησί για τον εορτασμό της Παναγίας του Νίκους και της Παναγίας της Κανάλας αντίστοιχα. Στις 24 Αυγούστου γίνεται το πανηγύρι της Παναγίας της Φλαμπουριανής ενώ την ίδια ημερομηνία γιορτάζει και η Παναγία του Κάστρου. Ακόμα, στη γιορτή των Αγ.Αποστόλων διοργανώνεται από τη κοινότητα Δρυόπιδας λαϊκό πανηγύρι με γεύμα και κρασί. Τέλος πολύ θερμά γιορτάζονται οι Απόκριες στη χώρα όπου πραγματοποιείται παραδοσιακό καρναβάλι ενώ τη Κ.Δευτέρα γίνεται το κάψιμο του καρνάβαλου.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

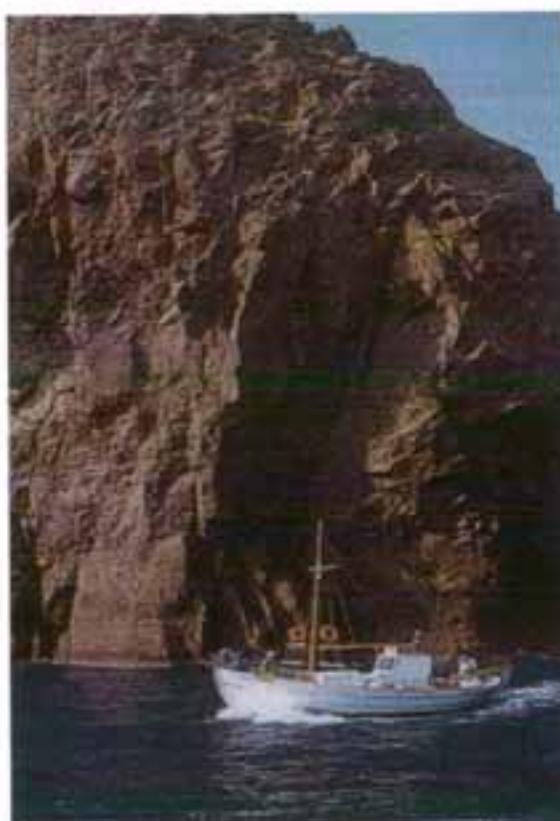
Στα πιο τουριστικά μέρη του νησιού, στη χώρα, στο Μέριχα και στα Λουτρά μπορεί κανείς να βρει βραδινή διασκέδαση για κάθε γούστο όπως επίσης άφθονα εστιατόρια, ψαροταβέρνες, ζαχαροπλαστεία κ.α.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Γίνονται τακτικά δρομολόγια από τον Πειραιά για τον Μέριχα, το λιμάνι της Κύθνου. Η απόσταση είναι 52ν.μ. Από το Λαύριο η απόσταση είναι 26ν.μ.

Με ταχύπλοο γίνονται επίσης τακτικά δρομολόγια από το λιμάνι της Ζέας για το λιμάνι της Κύθνου καθώς και από το λιμάνι της Ραφήνας.

Ακόμα από τη Κύθνο εκτελούνται καθημερινά δρομολόγια το καλοκαίρι για Σέριφο, Σίφνο, Μήλο, Κέα, Κίμωλο και Σύρο.

ΣΕΡΙΦΟΣ

Η Σέριφος νησί στη καρδιά του Αιγαίου, έχει έκταση 73 τ. χλμ. και απέχει από το Πειραιά 70 ν. μ. Βρίσκεται στη δυτική πλευρά των Κυκλαδών, ανάμεσα από την Κύθνο και τη Σίφνο και απέχει 7,5 ν. μ. από τη κάθε μία. Είναι ορεινό νησί με τον Τούρλο (585μ.) ως ψηλότερη κορυφή.

Σέριφος - Λιμάνι

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Το νησί είναι συνδεδεμένο με το μύθο της Δανάης, του Περσέα και της Μέδουσας. Η Σέριφος πρωτοκατοικήθηκε από τους Αιολούς και γιοθέτησε τη δημοκρατία από τον 7ο αι. π.Χ. Καταλήφθηκε διαδοχικά από τους Αθηναίους, τους Μακεδόνες, τους Πτολεμαίους και τελικά από τους Ρωμαίους.

Κατά τη διάρκεια της Ενετοκρατίας τα ορυχεία της γνώρισαν μεγάλη ευημερία. Η τουρκική κατοχή σημάδεψε τη Σέριφο καθώς αφέθηκε στο έλεος των πειρατικών επιδρομών. Το νησί απελευθερώθηκε μαζί με τις υπόλοιπες Κυκλαδίς με την Επανάσταση του 1821.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Σέριφος (χώρα)

Η χώρα είναι χτισμένη πάνω σε απότομο βράχο, 5 χλμ. Β από το Λιβάδι που είναι το λιμάνι του νησιού. Χωρίζεται σε δύο συνοικίες, την Κάτω Χώρα και την Πάνω Χώρα. Στη Πάνω, γραφικότατη είναι η πλατεία με το δημαρχείο, το μόνο νεοκλασικό κτίριο της περιοχής, η

εκκλησία του Αγ. Ιωάννη και η εκκλησία του Αγ. Αθανασίου η οποία είναι και η μητρόπολη.

Στη χώρα υπάρχουν αρκετές μεταβυζαντινές εκκλησίες που έχουν ανακαινιστεί. Αξιόλογες είναι οι εκκλησίες του Ευαγγελισμού, της Αγ. Σοφίας, του Αγ. Ελευθερίου και του Αγ. Κωνσταντίνου. Στη κορυφή του λόφου σώζονται τα ερείπια βενετσιάνικου κάστρου.

Μεγάλο Λιβάδι

Πρόκειται για ένα παραθαλάσσιο χωριούδακι 13 χλμ. ΝΔ της χώρας, το οποίο όμως σήμερα είναι εγκαταλελειμμένο. Είναι σαν επίνειο του Μεγάλου Χωριού (5 χλμ.Β) το οποίο ήταν από το 1880 ως το 1912 σημαντικό κέντρο του νησιού. Εδώ ανακαλύφθηκαν πολλοί αρχαίοι τάφοι και υποτίθεται πως βρισκόταν η αρχαία πόλη του νησιού.

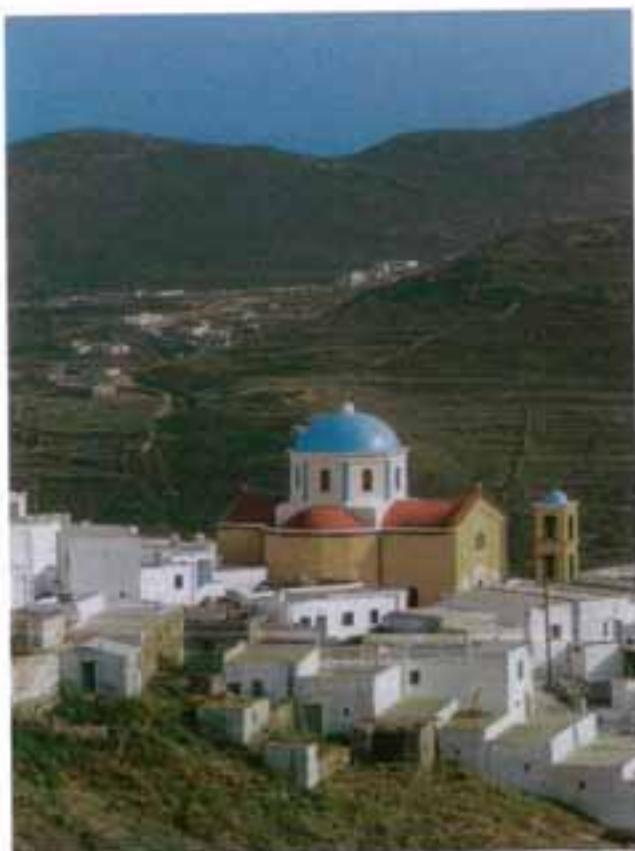
Στον όρμο του Αβεσαλού μπορείτε να επισκεφθείτε τη μεταβυζαντινή εκκλησία του Αγ. Ιωάννη του Πρόδρομου με τοιχογραφίες του 17ου αι.

Μονή Ταξιαρχών

Το σημαντικότερο μνημείο του νησιού είναι το μοναστήρι των Ταξιαρχών, χτισμένο στη ΒΑ πλευρά του. Απέχει από τη χώρα 8 χλμ. και από μακριά δίνει την εντύπωση κάστρου, καθώς περιβάλλεται από ψηλό μαντρόποιχο. Το δάπεδο της αυλής του είναι μαρμαροστρωμένο, με ανάγλυφο μαρμάρινο δικέφαλο αετό στο κέντρο και χρονολογείται στο 1690. Αξιόλογο είναι επίσης το τέμπλο (μαρμάρινο και ξυλόγλυπτο επιχρυσωμένο) με σημαντικές εικόνες, ο ξυλόγλυπτος δεσποτικός θρόνος και ο αλεξανδρινός επιτάφιος.

Παναγιά

Χωριό χτισμένο στη πλαγιά λόφου, 4χλμ. ΒΔ από τη χώρα. Έχει όμορφα κάτασπρα σπίτια και προσφέρει πανοραμική θέα στο εσωτερικό του νησιού, αλλά και στη θάλασσα. Στο κέντρο του χωριού βρίσκεται η εκκλησία της Παναγιάς η παλαιότερη εκκλησία της Σερίφου. Χτίστηκε ανάμεσα στο 950 και 1000, έχει σχήμα σταυροειδούς βασιλικής και στο εσωτερικό της διασώζει τοιχογραφίες του 1300. Από την Παναγιά, σε απόσταση 15 λεπτών στα Δ, υπάρχει μία ακόμη αξιόλογη εκκλησία, ο Αγ. Στέφανος, που διασώζει ίχνη βυζαντινών τοιχογραφιών.

Σέριφος - Παναγιά

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η Σέριφος είναι ένα επίσης αναπτυσσόμενο νησί σε ότι αφορά τον τουρισμό, όπως και η Κύθνος. Μέχρι στιγμής δεν έχει αναπτύξει κάποια οργανωμένη μορφή τουρισμού αν και διαθέτει αρκετή ξενοδοχειακή υποδομή και καταλύματα που μπορούν να φιλοξενήσουν μεγάλο μέρος τουριστικής κίνησης. Ως πρώτη μορφή τουρισμού που θα μπορούσε να αναπτυχθεί στη Σέριφο, όπως και σε πολλά άλλα νησιά του νομού, είναι ο θαλάσσιος τουρισμός. Οι δεκάδες γραφικές, μεγάλου μήκους και με ωραία αμμουδιά παραλίες του νησιού είναι κατάλληλες για την ανάπτυξη θαλάσσιων σπορ.

Επίσης η ανάπτυξη της μικρής κρουαζιέρας στα γύρω νησιά και γιατί όχι και σε όλη την νησιωτική Ελλάδα, είναι κάτι που εκλείπει ιδιαίτερα στο νομό των Κυκλαδών.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Υπάρχουν αρκετά ξενοδοχεία Β και Γ κατηγορίας στην περιοχή Λιβάδι. Επίσης υπάρχουν ενοικιαζόμενα δωμάτια, bungalows καθώς και ένα camping στη περιοχή Λιβαδάκια.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Πολύ κοντά στην περιοχή Λιβάδι είναι η παραλία Λιβαδάκια ενώ νοτιότερα είναι το Καράβι. Στις ανατολικές ακτές του νησιού είναι κατά σειρά: η Λία, ο Αγ.Σώστης, η Ψυλή Άμμος και ο Αγ.Ιωάννης. Όμορφες επίσης παραλίες αλλά μακρινές είναι: ο Κουταλάς, το Μεγάλο Λιβάδι και η Συκαμιά.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Στη Παναγιά γίνεται τριήμερο πανηγύρι τον 15 Αύγουστο που μαζεύει κόσμο απ'όλιο το νησί. Την ίδια ημέρα γίνονται πανηγύρια στο χωριό Ράμος και στη Παναγία την Σκοπιανή. Στο Καλό Αμπέλι γίνεται πανηγύρι στις 6 Αυγούστου ενώ στη χώρα της Αγ.Βαρβάρας στις 4 Δεκεμβρίου, του Χριστού στις 25 και του Αγ.Αθανασίου στις 18 Ιανουαρίου.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Τα εστιατόρια και οι ταβέρνες της Σερίφου προσφέρουν καλό και καθαρό φαγητό ενώ υπάρχουν επίσης πολλά ζαχαροπλαστεία, καφετέριες, μπαρ και νυχτερινά κέντρα (μπουζούκια).

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Με πλοίο από τον Πειραιά γίνονται τακτικά δρομολόγια τους καλοκαιρινούς μήνες. Η απόσταση είναι 73ν.μ.

Με ταχύπλοο γίνονται καθημερινά δρομολόγια το καλοκαίρι από το λιμάνι της Ραφήνας για τη Σέριφο και το ταξίδι διαρκεί 2 ώρες.

Η Σέριφος συνδέεται το καλοκαίρι και με την Κύθνο, Σίφνο, Μήλο και Κίμωλο όπως επίσης με την Σύρο και την Σαντορίνη.

ΣΙΦΝΟΣ

Η Σίφνος ανήκει στο σύμπλεγμα των δυτικών Κυκλαδών και βρίσκεται ανάμεσα στη Σέριφο, τη Κίμωλο, τη Μήλο και τη Πάρο. Η έκτασή της είναι 73 τ.χλμ. και απέχει από τον Πειραιά 75 ν.μ. Το ψηλότερο βουνό της είναι ο Προφήτης Ηλίας (680μ.)

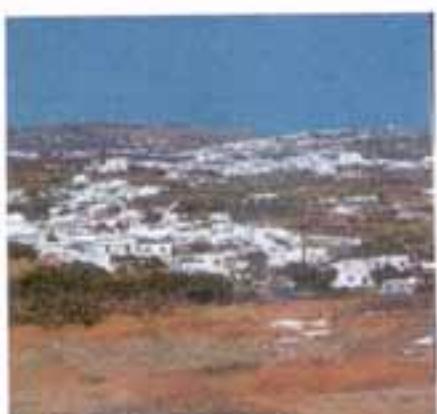
ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Ο μύθος αναφέρει ότι ο γιός του αττικού ήρωα Σουνίου, Σίφνος έδωσε το όνομά του στο νησί. Κάρες και Φοίνικες πιστεύεται ότι ήταν οι πρώτοι κάτοικοί του. Αργότερα εγκαταστάθηκαν στο νησί Κρήτες. Στον Πελοποννησιακό Πόλεμο το νησί πήρε το μέρος των Αθηναίων και στο τέλος έγινε μέλος της Αθηναϊκής Συμμαχίας. Μακεδόνες, Πτολεμαίοι και Ρωμαίοι πέρασαν διαδοχικά από το νησί, ενώ οι τελευταίοι το χρησιμοποίησαν ως τόπο εξορίας. Οι Τούρκοι το κατέλαβαν το 1207 και η απελευθέρωση ήρθε με την Επανάσταση του 1821.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Απολλωνία

Είναι η πρωτεύουσα του νησιού 6 χλμ. ΝΑ από το λιμάνι Καμάρες. Χτισμένη σε τρεις λόφους συναρπάζει με τη χαρακτηριστική Κυκλαδική αρχιτεκτονική της. Πήρε το όνομά της από το Θεό Απόλλωνα, τον οποίο οι κάτοικοι του νησιού λάτρευαν στην αρχαιότητα.

Ατεμώνας

Από την Απολλωνία, το πιθανότερο είναι ότι δεν θα αντιληφθεί ο επισκέπτης τα όρια του οικισμού κατά την είσοδο στον Αρτεμώνα. Εδώ αξιόλογη είναι η εκκλησία της Παναγίας της Κόχης.

Εξάμπελα

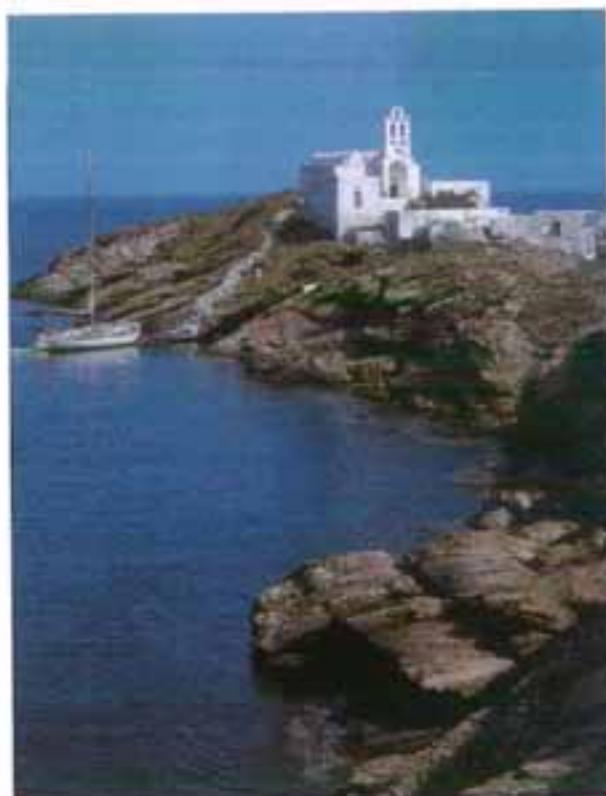
Άλλο ένα κάτασπρο χωριό της Σίφνου, σχεδόν ενωμένο με την χώρα. Πατρίδα του ποιητή Αριστομένη Προβελέγγιου και του Νίκου Τσελεμεντέ. Η θέα προς τη χώρα είναι πολύ όμορφη. Αξίζει να επισκεφτεί κανείς το μοναστήρι της Βρύσης όπου στο μικρό μουσείο του εκτίθενται εκκλησιαστικά κειμήλια.

Κάστρο

Η περιοχή αυτή θεωρείται το πιο όμορφο κομμάτι του νησιού. Διώροφα ή τριώροφα αρχοντικά, οικόσημα και βενετσιάνικες επιγραφές, παράθυρα με πολεμίστρες, καμάρες και λουλουδιασμένες αυλές που γοητεύουν.

Χρυσοπηγή

Το διαμάντι της Σίφνου, με το πανέμορφο μοναστήρι της Χρυσοπηγής πάνω σε έναν κομμένο βράχο στην αγκαλιά της θάλασσας. Η θέα, καθώς το αντικρύζει κανείς, μαγεύει.

Σίφνος - Μοναστήρι Χρυσοπηγής

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οι 2.500 περίπου κάτοικοι της Σίφνου, εκτός από την αγγειοπλαστική, την αλιεία και την εμπορική ναυτιλία ασχολούνται και με τον τουρισμό. Στο νησί τους έχει αναπτυχθεί ο πολιτιστικός-εκπαιδευτικός τουρισμός. Η Σίφνος είναι γνωστή ανά το πανελλήνιο και όχι μόνο, κυρίως ως τόπος παραθερισμού για το εξαίρετο φυσικό της κάλλος, την πνευματικότητα, τη φιλοξενία και την ευγένεια των κατοίκων της, τους 55 αρχαίους πύργους της, τους κάτασπρους παραδοσιακούς οικισμούς της, τις πολυάριθμες και γραφικές εκκλησίες και τα ιστορικά μοναστήρια της. Έτσι η τουριστική κίνηση προς το νησί της Σίφνου αφορά κυρίως την ανάγκη για πολιτιστικές-εκπαιδευτικές εκδρομές.

Τέλος έχει αρχίσει να αναπτύσσεται με αργούς ρυθμούς ο θαλάσσιος τουρισμός. Στις πολλές και οργανωμένες παραλίες οι λάτρεις των θαλάσσιων σπορ μπορούν να βρουν εγκαταστάσεις και εξοπλισμό προς ενοικίαση.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Υπάρχουν ξενοδοχεία Β, Γ και Δ κατηγορίας στις Καμάρες, στον Πλατύ Γιαλό, στην Απολλωνία, στον Φάρο, ενώ ενοικιαζόμενα δωμάτια υπάρχουν πολλά σε όλα τα χωριά και τις παραθαλάσσιες περιοχές του νησιού.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Η Σίφνος διαθέτει πολλές όμορφες αμμουδιές. Αξίζει κανείς να επισκεφτεί τις παραλίες στις Καμάρες, στο Φάρο, στο Πλατύ Γιαλό, στο Βαθύ και στην Χρυσοπηγή. Ακόμα υπάρχει ο Όρμος του Αγ.Γεωργίου στη Β ακτή του νησιού όπου ο επισκέπτης φτάνει με καίκι από τις Καμάρες. Υπέροχες επίσης παραλίες είναι: η Χερσόνησος, η Φυκιάδα, η Φασολού και η Βρουλήδα.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Στις Καμάρες γίνεται πανηγύρι τον 15 Αύγουστο ενώ στις 12 Ιουλίου και στις 8 Σεπτεμβρίου στο μοναστήρι των Ταξιαρχών. Στην

Παναγία του Βουνού γίνεται πανηγύρι στις 21 Νοεμβρίου ενώ στο μοναστήρι της Χρυσοπηγής τη παραμονή της Αναλήψεως. Στον Αρτεμόνα την τελευταία Κυριακή της αποκριάς πραγματοποιείται ο χορός του κυρ Βοριά, παλιό σιφνέικο έθιμο.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Υπάρχουν πολλές ταβέρνες, εστιατόρια και μπαράκια στο λιμάνι, στις Καμάρες, στην Απολλωνία, στο γραφικό Κάστρο καθώς και στον κοσμοπολίτικο Πλατύ Γιαλό.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Υπάρχει τακτική συγκοινωνία με τον Πειραιά με πλοίο (διάρκεια 6 ώρες) καθώς και με ταχύπλοο από τη Ραφήνα.

Επίσης από τη Σίφνο μπορεί κανείς να επισκεφτεί τη Σέριφο, τη Κίμωλο, τη Κύθνο, τη Μήλο, την Ίο και πιο αραιά τη Σαντορίνη, τη Σύρο, τη Πάρο και τη Νάξο.

KIMΩΛΟΣ

Η Κίμωλος είναι το μικρότερο νησί των δυτικών Κυκλαδών με έκταση 36 τ.χλμ. και απέχει από τον Πειραιά 88 ν.μ. Ο περίπλους του νησιού είναι 16 ν.μ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Το νησί πήρε το όνομά του από τον πρώτο οικιστή του, τον αρχαίο ήρωα Κίμωλο. Η ιστορία του νησιού είναι στενά συνδεδεμένη με τη Μήλο. Τον μεσαίωνα την κατέλαβαν οι Φράγκοι και στη συνέχεια η Κίμωλος πέρασε στη κυριαρχία του Δουκάτου της Νάξου. Έγινε γνωστή για το εμπόριο της κιμωλίας, είδος πρωτογενούς πετρώματος που χρησιμοποιούνταν για την κατασκεύη της πορσελάνης. Το νησί υπέστη ολοκληρωτική καταστροφή από τις επιθέσεις των πειρατών.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Χώρα

Η χώρα και πρωτεύουσα του νησιού αποτελείται από δύο οικισμούς, το Παλιό και το Καινούργιο χωριό στα ΝΑ. Απλώνονται γύρω από τον πηρύνα του Κάστρου και συνδέονται με τέσσερα περάσματα, τις λεγόμενες Πορτάρες.

Οι εξωτερικοί τοίχοι των παλαιών σπιτιών ενώνονται δημιουργώντας περίβολο που σε συνδιασμό με τα εξωτερικά διαμορφωμένα παράθυρα σε πολεμίστρες αποτελούν δείγμα της αιγαιοπελαγίτικης οχυρωματικής αρχιτεκτονικής.

Στη Κίμωλο μπορεί κανείς να θαυμάσει αξιόλογες εκκλησίες όπως η Ευαγγελίστρια, από τις παλαιότερες του νησιού, ο μητροπολιτικός ναός της Παναγίας της Οδηγήτριας, η Γέννηση του Χριστού, η οποία χτίστηκε το 1952. Ακόμα η εκκλησία του Αγ.Ιωάννη του Χρυσοστόμου, χτίστηκε τον 17ο αι. και το ξυλόγλυπτο τέμπλο της αποτελεί μοναδικό δείγμα λαϊκής τέχνης.

Στα Β της χώρας, στη θέση Παλαιόκαστρο σώζονται ερείπια σπιτιών από αρχαίο οικισμό. Στο εντυπωσιακό σπήλαιο στην περιοχή της Βρυολίμνης μπορεί κανείς να φτάσει περπατώντας ή με βάρκα και στα μισά της διαδρομής θα συναντήσει το εκκλησάκι του Αγ.Ανδρέα.

Ψάθη

Είναι το λιμάνι του νησιού, ένας μικρός παραθεριστικός οικισμός, σχεδόν ενωμένος με τα σπίτια της χώρας. Μία ώρα από εδώ βρίσκεται ο κυριότερος αρχαιολογικός χώρος του νησιού, τα Ελληνικά, όπου σώζονται ερείπια από την αρχαία Κίμωλο, η οποία βυθίστηκε από άγνωστη αιτία μέσα στη θάλασσα και έμεινε μόνο η ακρόπολή της.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η Κίμωλος δεν έχει αυξημένη τουριστική κίνηση καθώς δεν διαθέτει καν τις απαραίτητες εγκαταστάσεις διαμονής των τουριστών. Έτσι, μέχρι σήμερα δεν παρουσιάζει κάποια οργανωμένη μορφή τουρισμού.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Διαθέτει μόνο μερικά ενοικιαζόμενα δωμάτια στη χώρα και στη περιοχή Αλυκή.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Όμορφες παραλίες με αμμουδιά υπάρχουν στην Αλυκή, στη Ψάθη, στο Ρέμα, στη Γούπα, στη Μπονάτσα, στα Πράσσα και στα Ελληνικά. Στις κοντινές παραλίες μπορεί κανείς να φτάσει περπατώντας ενώ στις μακρινές με βάρκα από τη Ψάθη.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

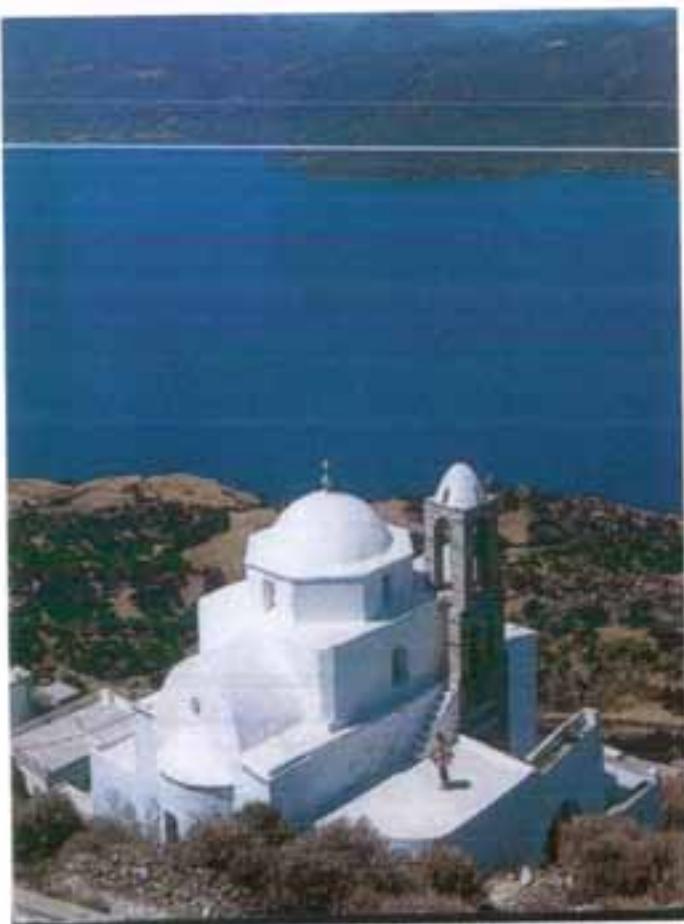
Τοπικές εκδηλώσεις στο νησί γίνονται στις 20 Ιουλίου με το πανηγύρι του Προφήτη Ηλία, στις 26 Ιουλίου της Αγ.Παρασκευής στο Ξαπλοβούνι, στις 27 Ιουλίου του Αγ.Παντελεήμονα στα Πράσσα και στις 15 Αυγούστου της Ευαγγελιστρίας με χορούς και παραδοσιακή μουσική.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Η Κίμωλος προσφέρεται για ήσυχες διακοπές. Στις ταβέρνες της χώρας ο επισκέπτης θα βρει παραδοσιακούς μεζέδες και τοπικό κρασί.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Εκτελούνται δρομολόγια με πλοίο από τη Ραφήνα. Επίσης η Κίμωλος συνδέεται αραιά με τα υπόλοιπα Κυκλαδονήσια, τα Δωδεκάνησα και την Κρήτη.

Κίμωλος - Εναγγελίστρια

3.4 ΝΟΤΙΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ

Ίος - Σαντορίνη (Θήρα) -
Σίκινος-Ανάφη-Φολέγανδρος -
Θηρασιά

ΙΟΣ

Στα νησιά του ΝΑ Αιγαίου και ειδικότερα στο σύμπλεγμα των Ν. Κυκλαδών, ανήκει η Ίος περιτριγυρισμένη από τη Νάξο, τη Σίκινο, τη Σαντορίνη και την Αμοργό. Έχει έκταση 108 τ.χλμ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Σύμφωνα με την παράδοση το νησί κατοικήθηκε από Φοίνικες και αναφέρεται σαν πατρίδα της μητέρας του Ομήρου, ενώ εικάζεται πως και ο ίδιος ο ποιητής πέθανε και τάφηκε εδώ. Ακολουθώντας την τύχη των όλων Κυκλαδών δέχτηκε Ίωνες αποικούς, έγινε μέλος της Αθηναϊκής Συμμαχίας, πέρασε στους Μακεδόνες και στους Πτολεμαίους της Αιγύπτου και κατακτήθηκε από τους Ρωμαίους. Στους μεσαιωνικούς χρόνους ανήκε στους Βενετούς. Τότε χτίστηκε για την προστασία της από τις πειρατικές επιδρομές το κάστρο στην κορυφή της χώρας. Σε όλη τη διάρκεια της βενετοκρατίας αλλά και της τουρκοκρατίας το νησί ταλαιπωρήθηκε από τις επιδρομές των πειρατών, οι οποίοι το χρησιμοποιούσαν ως μόνιμο ορμητήριο.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Χώρα

Είναι πρωτεύουσα του νησιού, τυπική, κυκλαδίτικη πόλη, γραφική και κατάλευκη, ιδιαίτερα στον παλιό οικισμό που είναι διατηρητέος. Απλώνεται χτισμένη στο λόφο πάνω από το Γιαλό, με τα κάτασπρα σπίτια της, τους ανεμόμυλους, τα στενά δρομάκια και τις εκκλησίες της. Στη κορυφή βρίσκεται το εκκλησάκι του Αγ. Νικολάου και γύρω του τα ερείπια του Μεσαιωνικού κάστρου. Κάτω από το κάστρο σε απόκρυφο βράχο με πανοραμική θέα είναι η βυζαντινή εκκλησία της Παναγίας της Γκρεμώτισσας, αφιερωμένη στη Κοίμηση της Θεοτόκου. Αξίζει να επισκεφτεί κανείς και το αρχαιολογικό, το λαογραφικό και το μουσείο τέχνης που διαθέτει το νησί.

Ίος - Χώρα

Αγία Θεοδότη

Είναι ένας παραδοσιακός οικισμός που απέχει 10 χλμ. από τη χώρα. Αξίζει να δει κανείς τα λείψανα ελληνιστικού πύργου, που οι ντόπιοι από το χρώμα της πέτρας του ονομάζουν Ψαρόπυργο και βρίσκεται σε πλαγιά λόφου κοντά στη περιοχή Πλακωτό όπως και τα ερείπια αρχαίου υδραγωγείου.

Μαγγανάρι

Μία από τις ομορφότερες περιοχές της Ίου στο νοτιότερο άκρο της. Μια καταπληκτική αλληλουχία πέντε κολπίσκων - παραλιών, με

χρυσή άμμο και κρυστάλλινα νερά. Στο Μαγγανάρι φθάνει κανείς με αυτοκίνητο, λεωφορείο ή βάρκα.

Μυλοπότας

Παραλιακός οικισμός που βρίσκεται 3 χλμ. ΝΑ από τη χώρα και διαθέτει μία από τις καλύτερες και μεγαλύτερες παραλίες του Αιγαίου (3χλμ. μήκος).

Όρμος (Μικρή Μάλτα)

Είναι το καλά προστατευόμενο λιμάνι του νησιού και απέχει 2 χλμ. από τη χώρα. Το λιμάνι της Ιου δίνει μια πολύ διμορφη πρώτη εικόνα στον επισκέπτη που το αντικρύζει φωτισμένο τη νύχτα, με τα σκάφη αναψυχής και τα λευκά τους πανιά.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οι πρώτοι τουρίστες της Ιου ήρθαν την δεκαετία του '60 και από τότε ο τουρισμός της άρχισε να αναπτύσσεται γρήγορα.

Ως οργανωμένη μορφή τουρισμού στο νησί είναι ο θαλάσσιος τουρισμός και οι παραλίες της Ιου θεωρούνται από τις ωραιότερες της Ελλάδας. Στο Μυλοπότα, στο Μαγγανάρι και στον Όρμο λειτουργούν κέντρα θαλάσσιων σπορ όπου μπορεί κανείς να διαλέξει ανάμεσα σε πολλές διαφορετικές δραστηριότητες. Ακόμα το λιμάνι της Ιου θεωρείται σταθμός για τους λάτρεις του yachting οι οποίοι αφού κάνουν την περιήγησή τους στο νησί με το σκάφος, εξορμούν για επίσκεψη στα γύρω κοντινά νησιά.

Τέλος μια ειδική μορφή τουρισμού που έχει αναπτυχθεί στο νησί της Ιου είναι ο γυμνιστικός τουρισμός. Παρ' όλο που η προσπάθεια οργανωμένης ανάπτυξης του γυμνιστικού τουρισμού στην Ελλάδα δεν είχε θετικά αποτελέσματα, στην Ιο η παραλία του Μυλοπότα έχει εξελιχθεί σε διεθνές κέντρο γυμνιστών.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Υπάρχουν ξενοδοχεία Α, Β και Γ κατηγορίας που βρίσκονται κυρίως στη χώρα, στον Όρμο, στο Μυλοπότα και στον Κάμπο. Ενοικιαζόμενα δωμάτια υπάρχουν αρκετά ενώ λειτουργούν και τρία camping, δύο στο Μυλοπότα και ένα στην Αγ.Ειρήνη.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Μπορεί κανείς να κολυμπήσει στον Όρμο, στο Μυλοπότα, στο Μαγγανάρι, στην Αγ.Θεοδότη, στη Ψάθη, στον Κάλαμο, στους Αγ.Αναργύρους, στο Κολιτσάνι, στις Πλάκες και σε πολλές ακόμα υπέροχες παραλίες.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Στις 24 Ιουνίου γίνεται το πανηγύρι του Αι Γιάννη του Κλειδωνιά στον Πύργο, στις 29 Αυγούστου του Αγ.Ιωάννου στη Ψαθή και στον Κάλαμο ενώ στις 8 Σεπτεμβρίου της Παναγίας στην Αγ.Θεοδότη και στο Παλιόκαστρο.

Επίσης σπουδαίο θεωρείται το Πανκυκλαδικό Φεστιβάλ που διοργανώνεται κάθε χρόνο στο νησί, τον μήνα Μάιο, με θεατρικές και χορευτικές παραστάσεις καθώς και βραδιές ποίησης στο αρχαίο θέατρο «Οδυσσέας Ελύτης».

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Η χώρα και ο Όρμος παρουσιάζουν τους καλοκαιρινούς μήνες μεγάλη υνχτερινή κίνηση. Υπάρχουν πολλές ταβέρνες, μπαράκια και καφετέριες σε πολλά χωριά του νησιού.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Καθημερινά δρομολόγια γίνονται με πλοίο από τον Πειραιά και με ταχύπλοο από τη Ραφήνα τη καλοκαιρινή περίοδο, όπως επίσης καθημερινά δρομολόγια συνδέουν την Ίο και με τις υπόλοιπες Κυκλαδίδες.

Ίος – Παραλία Ψάθη

ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ (ΘΗΡΑ)

Η Σαντορίνη ή Θήρα είναι ένα από τα νοτιότερα νησιά των Κυκλαδών. Βρίσκεται ανάμεσα στην Ίο και την Ανάφη και έχει έκταση 76 τ.χλμ. Απέχει από τον Πειραιά 128 ν.μ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Στα αρχαία χρόνια ονομαζόταν Καλλίστη ή Στρογγυλή από το σχήμα της. Σύμφωνα με το μύθο ο Κάδμος, βασιλιάς των Φοινίκων, ψάχνοντας την αδερφή του Ευρώπη που την είχε απαγάγει ο Δίας μεταμορφωμένος σε ταύρο, σταμάτησε στη Καλλίστη και άφησε εκεί τον Μελίαυρο, τον πρώτο κάτοικο του νησιού.

Ιστορικά, κατά τον Ηρόδοτο οι πρώτοι κάτοικοι του νησιού ήταν οι Δωριείς. Ο πρώτος κάτοικος, ο Θήρας έδωσε στο νησί το όνομά του. Στους Περσικούς Πολέμους υποτάχτηκε στους Πέρσες. Στον Πελοποννησιακό Πόλεμο ήταν στο πλευρό των Σπαρτιατών. Όπως όλες σχεδόν οι Κυκλαδίδες κατακτήθηκε διαδοχικά από τους Μακεδόνες, τους Πτολεμαίους, τους Ρωμαίους, τους Βυζαντινούς, τους Ενετούς, τους Τούρκους και τελικά απελευθερώθηκε με την Ελληνική Επανάσταση του 1821.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Φηρά (χώρα)

Η πρωτεύουσα χώρα ή Φηρά είναι χτισμένη στη κορυφή της δυτικής πλευράς του νησιού. Επίνειό της είναι ο όρμος Φηρών, απόπου ο επισκέπτης ανεβαίνει στη χώρα είτε με το σύγχρονο τελεφερίκ, είτε ακολουθώντας τη παράδοση με τα γαϊδουράκια είτε πεζοπορώντας στα ανηφορικά πλατύσκαλα. Τα σπίτια στα Φηρά εντυπωσιάζουν με την ξεχωριστή αρχιτεκτονική τους. Μικρά, κατάλευκα, με θόλους, καμάρες, πολλά παραθυράκια στην πλευρά που βλέπει στη θάλασσα, ξεπροβάλλουν μέσα στους στενούς δρόμους.

Μία αξιόλογη επίσκεψη θα είναι στο αρχαιολογικό μουσείο, στις δύο μητροπόλεις του νησιού (την ορθόδοξη και την καθολική) καθώς και στο βενετσιάνικο κτίριο Γκίζι όπου λειτούργει έκθεση με εικόνες, έγγραφα, πίνακες ζωγραφικής και άλλα αντικείμενα που αφορούν το νησί.

Ημεροβίγλι

Είναι ένας παραδοσιακός οικισμός που αξίζει να επισκεφτεί κανείς γιατί βρίσκεται στο ψηλότερο σημείο του νησιού και έχει εκπληκτική θέα προς το ηφαίστειο. Στον οικισμό αυτό βρίσκεται το κάστρο του Σκάρου, από το οποίο ένα μονοπάτι οδηγεί στο ναό της Θεοσκέπαστης που είναι χτισμένος σε ένα θεόρατο βράχο.

Στο Ημεροβίγλι δεν υπάρχουν πολλά καταστήματα ή σπίτια. Σχεδόν το σύνολο των κτισμάτων είναι ξενοδοχεία και εστιατόρια με πολύ υψηλές τιμές.

Καμάρι

Σύγχρονο τουριστικό κέντρο με καινούργια σπίτια λίγο πράσινο και απέραντη αμμουδιά. Απέχει 10 χλμ. από τα Φηρά. Στα Β του χωριού στη πλαγιά του Προφήτη Ηλία, βρίσκεται η Βυζαντινή εκκλησία της Επισκοπής που ονομάζεται και Παναγία της Γωνιάς. Εδώ ο επισκέπτης θα θαυμάσει τον όμορφο γλυπτό διάκοσμό της που προέρχεται από προηγούμενη εκκλησία του 6ου αι. καθώς και τοιχογραφίες του 11ου και 12ου αι.

Μεσαριά

Χτισμένη μέσα στους αμπελώνες και τα περιβόλια, απέχει 4 χλμ.

πάνω τα Φηρά. Έχει νεοκλασικά σπίτια και εδώ λειτουργεί εργοστάσιο ψινοποιίας. Στα Ν του χωριού (2χλμ.) βρίσκεται ο Βόθωνας χτισμένος στο βάθος κοιλάδας. Έχει όμορφα μικρά σπίτια και δύο αξιόλογες εκκλησίες χτισμένες μέσα σε σπηλιές, την Παναγία της Σεργείνας και την Παναγία της Τρύπας.

Oia

Είναι ο μεγαλύτερος παραδοσιακός οικισμός της Σαντορίνης. Υπήρξε η παλιά πρωτεύουσα του νησιού με πληθυσμό 9.000 κατ. στις αρχές του 20ου αι.

Ο επισκέπτης ξεκινώντας μια βόλτα στα γραφικά μονοπάτια της Οίας απολαμβάνει την υπέροχη θέα στη θάλασσα από τη μία μεριά και τους εντυπωσιακούς βράχους από την άλλη. Περνάει από την πλατεία του χωριού και καταλήγει σε ένα από τα βορειότερα σημεία του νησιού για να απολαύσει τη θέα προς τη Θηρασία και το φημισμένο ηλιοβασίλεμα.

Φοινικιά

Γνήσιος παραδοσιακός οικισμός 1,5 χλμ. Α από την Οία. Εντυπωσιάζει η είσοδός του με το μαντρότοιχο από σκούρα πέτρα.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η Σαντορίνη συγκαταλέγεται στους 10 ομορφότερους τουριστικούς προορισμούς στον κόσμο και οι επισκέπτες της είναι αμέτρητοι κάθε χρόνο.

Οι μορφές τουρισμού που έχουν αναπτυχθεί στο νησί είναι ο θαλάσσιος, ο περιηγητικός και ο συνεδριακός τουρισμός. Όσον αφορά στον θαλάσσιο τουρισμό, μπορεί οι δυνατότητες για θαλάσσια σπορ να είναι περιορισμένες, οι όμορφοι όμως χρωματισμοί και η γραφικότητα που έχουν οι παραλίες της Σαντορίνης λόγω του ηφαιστείου δεν υπάρχουν σε κανένα αλλό νησί της Ελλάδας.

Όσον αφορά τις περιηγήσεις με μικρά εκδρομικά πλοία είναι άφθονες. Τα τουριστικά γραφεία της Σαντορίνης διοργανώνουν εκδρομές στα γύρω νησάκια, Νέα Καμένη (ηφαίστειο), Παλιά Καμένη και Θηρασία με ειδικό ξεναγό. Εδώ ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να αντικρύσει το μοναδικό θέαμα των νησιών που δημιουργήθηκαν μετά τις εκρήξεις του ηφαιστείου. Οργανωμένες εκδρομές επίσης γίνονται και στα υπόλοιπα νησιά των Κυκλαδών.

Σχετικές με τον περιηγητικό τουρισμό είναι οι εκδρομές που δργανώνονται από άλλα μέρη της Ελλάδας και του εξωτερικού. Ομάδες απόμονων φθάνουν κάθε χρόνο στη Σαντορίνη αεροπορικώς ή με πλοίο με σκοπό την ολιγοήμερη συνήθως περιήγησή τους στα σημαντικότερα αξιοθέατα του νησιού. Οι οργανωμένες ομαδικές περιηγήσεις προσφέρονται με καλύτερες τιμές στο τουριστικό κοινό, κυρίως κατά τη διάρκεια της μέστης και χαμηλής τουριστικής περιόδου.

Τέλος όσον αφορά στο συνεδριακό τουρισμό, η Σαντορίνη διαθέτει τρία σύγχρονα συνεδριακά κέντρα στα Φηρά όπου διοργανώνονται κάθε χρόνο μεγάλα συνέδρια και πολλές πολιτιστικές εκδηλώσεις. Οι συμμετέχοντες που συνήθως είναι χιλιάδες συνδιάζουν έτσι τις επαγγελματικές τους υποχρεώσεις με τις διακοπές τους.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Στη Σαντορίνη υπάρχουν εκατοντάδες ξενοδοχεία όλων των κατηγοριών. Πιο συγκεκριμένα στην Οία, στο Μεγαλοχώρι και στο Πύργο υπάρχουν μονάδες πολυτελείας με ανέσεις υψηλής ποιότητας. Ξενοδοχεία των υπολοίπων κατηγοριών υπάρχουν σε όλες σχεδόν τις περιοχές του νησιού ενώ ο αριθμός των ενοικιαζόμενων δωματίων και επιπλομένων διαμερισμάτων ξεπερνάει όλα τα νησιά του νομού.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Από το Ακρωτήρι αρχίζει μία μεγάλη παραλία 10 χλμ. που φτάνει μέχρι το Μονόλιθο. Όμορφη παραλία με σκούρα νερά και μαύρη άμμο.

Άλλες γραφικές παραλίες που αξίζει να επισκεφτεί κανείς είναι η Κόκκινη παραλία, τα Μέσα Πηγάδια, η Λευκή παραλία, η Βλυχάδα, ο Καθαρός, οι Μπαξέδες, τα Πελόνια κ.α.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Στα Φηρά το καλοκαίρι διοργανώνεται φεστιβάλ κλασικής μουσικής ενώ πολύ γνωστό θεωρείται το πανηγύρι του Αγ. Αβερίκου στις 22 Οκτωβρίου. Επίσης στις 15 Αυγούστου γίνεται πανηγύρι για την Παναγία της Επισκοπής και στις 24 Σεπτεμβρίου για την Παναγία την Μυρτιδιώτισσα.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Το νησί έχει πολύ μεγάλη τουριστική κίνηση το καλοκαίρι και προσφέρεται για κάθε είδους νυχτερινή διασκέδαση. Σε όλες σχεδόν τις πανοκατοικημένες περιοχές υπάρχουν μπαρ, κέντρα με μπουζούκια, καφετέριες, εστιατόρια και κινηματογράφοι.

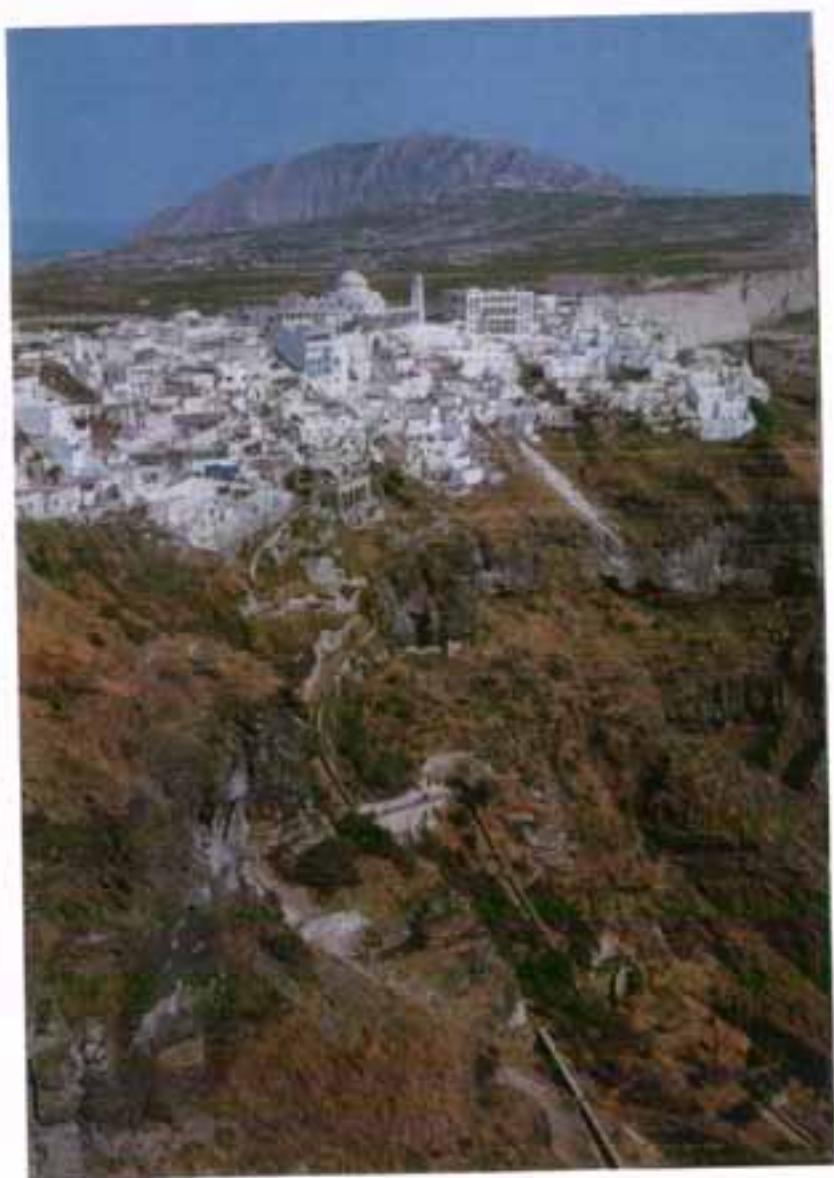
ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Με αεροπλάνο γίνονται τακτικές πτήσεις από τα αεροδρόμια της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης, της Ρόδου, της Κρήτης και της Μυκόνου. Επίσης το καλοκαίρι γίνονται πτήσεις charter από όλες σχεδόν τις ευρωπαϊκές χώρες.

Με πλοίο γίνονται καθημερινά δρομολόγια το καλοκαίρι από τον Πειραιά, τη Θεσσαλονίκη, τη Ρόδο και το Ηράκλειο Κρήτης.

Με ταχύπλοο γίνονται επίσης καθημερινά δρομολόγια από την Ραφήνα για Σαντορίνη και το ταξίδι διαρκεί 6 ώρες περίπου.

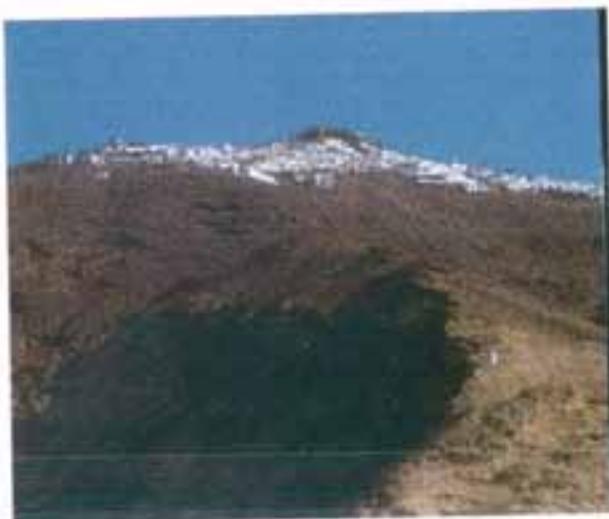
Ακόμα η Σαντορίνη συνδέεται με όλα σχεδόν τα νησιά των Κυκλαδών, τα Δωδεκάνησα, τη Χίο, τη Σάμο, τη Μυτιλήνη, τη Λήμνο και τη Καβάλα.

Σαντορίνη – Φηρά (χώρα)

ΣΙΚΙΝΟΣ

Η Σίκινος βρίσκεται ανάμεσα στην Ίο και στη Φολέγανδρο. Έχει έκταση 41 τ.χλμ. και απέχει από τον Πειραιά 113ν.μ.

Σίκινος – Χώρα

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Οφείλει το όνομά της στον Σίκινο, γιο του Θόαντα, μυθικού βασιλιά της Λήμνου. Οι πρώτοι κάτοικοι του νησιού ήταν οι Ιωνες, όπως προκύπτει από πολλές επιγραφές που έχουν βρεθεί. Σύμφωνα και με άλλες επιγραφές, στη Σίκινο αποίκησαν και Δωριείς. Το νησί ήταν γνωστό στην αρχαιότητα με το όνομα Οινόη, επειδή είχε πολλά αμπέλια. Τα νομίσματα που βρέθηκαν μαρτυρούν πως το νησί είχε μεγάλη ανάπτυξη τον 3ο αι. π.Χ. Κατά τη Ρωμαϊκή εποχή υπήρξε τόπος εξορίας.

Οι Φράγκοι κατείχαν τη Σίκινο από το 1207 μέχρι το 1262 οπότε πέρασε στους Βυζαντινούς. Το 1537 την κατέλαβαν οι Τούρκοι και το 1821 πήρε μέρος στην Ελληνική Επανάσταση. Έπειτα ενσωματώθηκε στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Χώρα

Απέχει 3,5 χλμ. από το λιμάνι και είναι χτισμένη στη ΒΔ πλευρά

του νησιού, στο χεῦλος του γκρεμού, με τα ασπροβαμμένα αρχοντικά της, τα στενά γραφικά δρομάκια της, τα ωραία ψηφιδωτά παράθυρα και τους τρεις ανεμόμυλους. Μέσα στη χώρα φαντάζει ολόλευκη η εκκλησία της Παντάνασσας, ενώ λίγο μακρύτερα το μοναστήρι της Ζωοδόχου Πηγής.

Άνω Πρόνοια (Αλοπρόνοια)

Μικρός οικισμός 3,5 χλμ. ΝΔ από τη χώρα, κατοικείται κυρίως το καλοκαίρι. Αποτελεί το λιμάνι του νησιού, στο οποίο όμως δεν μπορούν να παραμείνουν σκάφη γιατί δεν προφυλάσσεται από τους ανέμους. Από εδώ ξεκινάει και ο μοναδικός δρόμος του νησιού που οδηγεί στη χώρα.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Στη Σίκινο δεν έχουν αναπτυχθεί συγκεκριμένες μορφές τουρισμού γιατί η τουριστική κίνηση είναι πολύ μικρή και οι εγκαταστάσεις διαμονής των τουριστών σχεδόν ανύπαρκτες.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Υπάρχουν περίπου 100 μόνο ενοικιαζόμενα δωμάτια διαθέσιμα, σε όλο το νησί.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Δίπλα στο λιμάνι τα νερά είναι καθαρά και η παραλία αιμμουδερή. Στις υπόλοιπες παραλίες του νησιού, Αγ.Γεώργιος, Αγ.Παντελεήμονας και Διαλισκάρι υπάρχει πρόσβαση μόνο με βάρκες. Η Πουλάτη είναι μια υπέροχη παραλία κοντά στο Διαλισκάρι, με βραχώδεις πλάκες και καταγάλανα νερά, ιδανική για υποβρύχιο ψάρεμα.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Γίνονται πανηγύρια στις 15 Αυγούστου της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, στις 27 Μαρτίου της Ζωοδόχου Πηγής και στις 21 Νοεμβρίου τα Εισόδια της Θεοτόκου.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Στη χώρα υπάρχουν εστιατόρια και ταβέρνες, με παραδοσιακά φραγητά καθώς και μερικά μπαράκια.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Από τον Πειραιά γίνονται δρομολόγια με πλοίο ενώ από τη Ραφήνα με ταχύπλοο. Τους καλοκαιρινούς μήνες η Σίκινος συνδέεται καθημερινά και με τις υπόλοιπες Κυκλαδίδες.

ΑΝΑΦΗ

Η Ανάφη το νοτιοανατολικότερο νησί των Κυκλαδών βρίσκεται μεταξύ της Σαντορίνης και των Δωδεκανήσων. Έχει έκταση 38 τ.χλμ. και απέχει από τον Πειραιά 140 ν.μ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Ο πρώτος κάτοικος του νησιού, σύμφωνα με τη μυθολογία ήταν ο Μεμβλίαρος που ταξίδευε μαζί με τον Κάδμο αναζητώντας την Ευρώπη. Γι' αυτό, το νησί στην αρχαιότητα ονομάζονταν Μεμβλίαρος ή Βλιάρος. Εδώ λατρεύτηκαν ο Απόλλωνας και η Άρτεμης. Σύμφωνα με τη μυθολογία κατά τη διάρκεια του ταξιδιού των Αργοναυτών, ξέσπασε μεγάλη καταιγίδα και ύστερα από εντολή του Απόλλωνα, προκειμένου να σωθούν οι Αργοναύτες, αναδύθηκε (αναφύη) μέσα από τα κύματα η Ανάφη για να τους σώσει και να τους προσφέρει καταφύγιο.

Το νησί άλλαξε πολλούς αφέντες με τελευταίους τους Τούρκους. Απελευθερώθηκε το 1832.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Χώρα

Η χώρα διατηρεί ζεχωριστή αρχιτεκτονική, στην οποία επικρατούν οι θόλοι και οι καμπύλες. Γύρω από το βράχο σώζονται ερείπια από βενετσιάνικο κάστρο. Επίσης στη χώρα υπάρχουν αξιόλογες εκκλησίες: ο Αγ. Νικόλαος με παλιές εικόνες, η Κοίμηση της Θεοτόκου και ο Τίμιος Σταυρός.

Καστέλλι

Ανατολικά της χώρας είναι το Καστέλλι. Εδώ υπάρχουν ερείπια της αρχαίας πόλης και κατόπιν της Ρωμαικής που φτάνει μέχρι την κορυφή του λόφου. Γύρω από τα σωζόμενα τμήματα υπάρχουν αγάλματα ελληνιστικών χρόνων που διατηρούνται σε καλή κατάσταση μέχρι και σήμερα.

Ανεβαίνοντας προς το Καστέλλι είναι το ξωκκλήσι της Παναγίας Δόκαρη, με μαρμάρινη ρωμαϊκή σαρκοφάγο απ'έξω. Επίσης στην ινατολική πλευρά του νησιού βρίσκεται και το μοναστήρι της Παναγίας της Καλαμιώτισσας ενώ στην δυτική του πλευρά βρίσκεται η περιοχή Βάγια με ανακμετάλλευτες θειούχες ιαματικές πηγές.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οι επισκέπτες που παραθερίζουν στην Ανάφη τους καλοκαιρινούς μήνες είναι λίγοι και έτσι δεν έχει διαμορφωθεί κάποιο συγκεκριμένο είδος τουρισμού.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Υπάρχουν περίπου 40 ενοικιαζόμενα δωμάτια στη χώρα.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Οι βόρειες ακτές του νησιού είναι βραχώδεις και απότομες ενώ οι νότιες έχουν αμμουδιές. Μερικές από τις πιο όμορφες είναι: το Κλεισίδι, ο Μικρός και Μεγάλος Ρούκανας, το Κατούνι, η Φλαμουρού, η Καταλιμάτσα, ο Άι Γιάννης και ο Μέγας Ποταμός.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Στις 8 Σεπτεμβρίου γίνεται μεγάλο πανηγύρι στο μοναστήρι της Καλαμιώτισσας όπου χορεύονται τοπικούς χορούς.

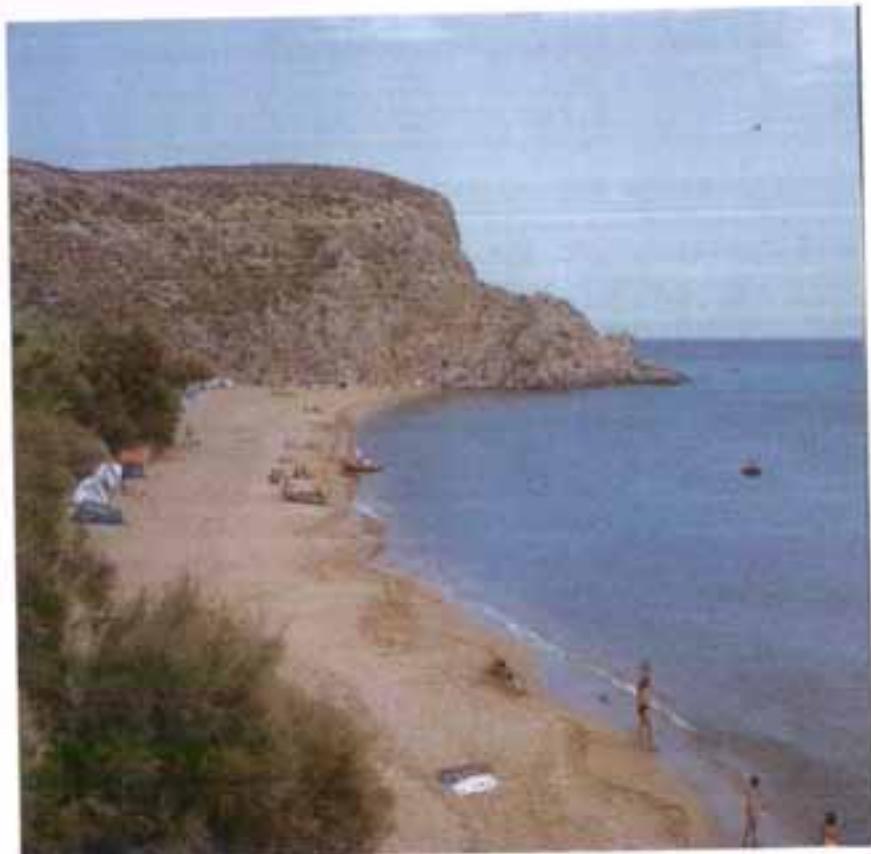
ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Στη χώρα θα βρει κανείς ελάχιστα ταβερνάκια με παραδοσιακό φαγητό.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Δρομολόγια γίνονται από το λιμάνι του Πειραιά και το ταξίδι διαρκεί 13 ώρες.

Επίσης από την Ανάφη γίνονται δρομολόγια για πολλά νησιά των Κυκλαδών, την Κρήτη και τα Δωδεκανήσα.

Ανάφη – Παραλία Κλεισίδι

ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ

Μικρό νησί, η Φολέγανδρος βρίσκεται ανάμεσα στη Μήλο και στη Σίκινο. Έχει έκταση 32τ.χλμ. και απέχει 102 ν.μ. από τον Πειραιά.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Πρώτοι κάτοικοι της Φολεγάνδρου ήταν οι Κάρες, οι Φοίνικες έπειτα οι Κρήτες και οι Δωριείς. Η τύχη του νησιού ακολούθησε τα γεγονότα που επηρέασαν την ιστορία και των άλλων Κυκλαδών στο πέρασμα των αιώνων. Οι Τούρκοι την κατέλαβαν στις αρχές του 17ου αι. και απελευθερώθηκε με την επανάσταση του 1821.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Χώρα

Είναι χτισμένη μέσα και γύρω από το κάστρο, 150μ. πάνω από τη θάλασσα στην Α πλευρά του νησιού. Το κυκλαδίτικο τοπίο της, σε φόντο λευκό και γαλάζιο, με κόκκινες πινελιές από τα γεράνια, είναι τουλάχιστον ρομαντικό.

Τα πιο περίτεχνα και παλαιότερα σπίτια της χώρας βρίσκονται στη συνοικία του κάστρου που είναι χτισμένο κυριολεκτικά πάνω από το γκρεμό. Στην χώρα μερικές από τις θαυμάσιες εκκλησίες της είναι: της Παναγίας της Ελεούσας, της Παντάνασσας και της Αγ. Σοφίας.

Άνω Μεριά

Πρόκειται για τις αγροτικές εγκαταστάσεις του νησιού απλωμένες σε μεγάλες εκτάσεις 4χλμ. από τη χώρα. Εδώ ζουν και οι περισσότεροι κάτοικοι του νησιού. Το λαογραφικό μουσείο, μοναδικό στο είδος του, περιλαμβάνει αναπαραστάσεις απ'όλες τις δραστηριότητες της αγροτικής ζωής.

Φολέγανδρος – Άνω Μεριά

Καραβοστάσης

Είναι το λιμάνι του νησιού όπου δενούν πολλά κότερα. Ωστόσο δεν υπαρχει δυνατότητα ανεφοδιασμού με καύσιμα, αλλά μόνο με νερό.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οι κάτοικοι της Φολεγάνδρου ασχολούνται κυρίως με την γεωργία και την κτηνοτροφία. Ο τουρισμός έχει μπει στη ζωή τους τα τελευταία χρόνια και χωρίς μεγάλες απαιτήσεις. Έτσι δεν έχουν ανεπτυχθεί ακόμη συγκεκριμένες μορφές τουρισμού αν και πιστεύεται ότι ο πρώτος που θα ανθίσει θα είναι ο θαλάσσιος.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Το νησί διαθέτει μερικές μικρές νεόκτιστες ξενοδοχειακές μονάδες Β και Γ κατηγορίας κυρίως στη χώρα, στον Ανεμόμυλο και στο Καραβοστάση. Όσον αφορά τα ενοικιαζόμενα δωμάτια υπάρχουν περίπου 200 ενώ υπάρχει και ένα camping δυναμικότητας 150 ατόμων.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Η Αγκάλη και ο Αγ.Νικόλαος είναι από τις ομορφότερες παραλίες υπό νησιού. Τις υπόλοιπες παραλίες είναι προτιμότερο να τις προσεγγίσει ονείς με κάικι που κάνει τον γύρω του νησιού. Έτσι θα έχει την οκαριά να γνωρίσει την παραλία Κάτεργο, το Λιβάδι, το Αμπέλι, τη άρδια και τον Αγ.Γεώργιο.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Το Πάσχα γιορτάζεται παραδοσιακά, με περιφορά της εικόνας της Ιαναγίας στη χώρα, στην Άνω Μεριά και στο Καραβοστάση με κάικι. Το 15 Αύγουστο επίσης γίνεται πανηγύρι στη χώρα και στις 27 Ιουλίου στην Άνω Μεριά, του Αγ.Παντελεήμονα.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Στη χώρα θα βρει κανείς παραδοσιακά ταβερνάκια καθώς και μερικές καφετέριες και μπαράκια για τη νεολαία.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Από τον Πειραιά με πλοίο εκτελούνται συχνά δρομολόγια, αναλόγως με την εποχή. Το ταξίδι διαρκεί 13 ώρες περίπου.

Επίσης από τη Φολέγανδρο μπορεί κανείς να ταξιδεύσει προς όλα σχεδόν τα Κυκλαδονήσια, τα Δωδεκάνησα και την Κρήτη.

ΘΗΡΑΣΙΑ

Γύρω από τη Σαντορίνη υπάρχουν ακατοίκητα νησάκια που δημιουργήθηκαν από τη δραστηριότητα του ηφαιστείου. Μεγαλύτερο από αυτά είναι η Θηρασιά, η οποία κατοικείται.

Η Θηρασιά, με 9 τ.χλμ. και 268 κατοίκους βρίσκεται απέναντι από την Οία με την οποία συνδέεται με καίκι. Έχει τη δική της ομορφιά, 250 σκαλοπάτια οδηγούν από το λιμανάκι στο χωριό με τα μικρά, λευκά σπίτια χτισμένα το ένα δίπλα στο άλλο.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Μπορούμε να πούμε πως στο μικρό νησί της Θηρασιάς δημιουργείται μια μορφή περιηγητικού τουρισμού αν και διοργανώνεται από τα τουριστικά γραφεία της Σαντορίνης. Παρ'όλα αυτά είναι χιλιάδες οι επισκέπτες που επιθυμούν και κανούν τη περιήγησή τους γύρω και μέσα στο νησάκι της Θηρασιάς κάθε καλοκαίρι.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Στο νησάκι υπάρχουν λιγοστά ενοικιαζόμενα δωμάτια.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Λόγω της ηφαιστιακής της προέλευσης έχει απότομες ακτές, όμοιες με της δυτικής ακτής της Σαντορίνης, και ελάχιστες παραλίες.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Τους καλοκαιρινούς μήνες υπάρχουν τακτικά δρομολόγια με καίκι για τα Φηρά, διάρκειας 45 λεπτών και για το Αθηνιό, διάρκειας 1 ώρας. Το χειμώνα εκτελούνται δύο δρομολόγια την εβδομάδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ-ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

Τα προγράμματα της τελευταίας δεκαετίας με τα μέτρα που έλαβε η Νομαρχία Κυκλαδων κυρίως όσον αφορά στη στασιμότητα και υποφόρτιση των κορεσμένων περιοχών, στην ισοδύναμη χωροκατανομή της τουριστικής κίνησης μεταξύ των νησιών αλλά και στο εσωτερικό τους, στη διεύρυνση της τουριστικής περιόδου και πολλά αλλά, ήταν άμεσα και τα αποτελέσματά τους θετικά. Δεν κατάφεραν όμως να λύσουν τουριστικά τα υπάρχοντα προβλήματα. Στον Νομό παρουσιάζονται κυρίως, προβλήματα υποδομής, συγκοινωνιακά, πολιτιστικά, προβλήματα που έχουν σχέση με το περιβάλλον και είναι τα εξής:

- Η ακατάλληλη χωροκατανομή της τουριστικής κίνησης.**

Το πρόβλημα αυτό αφορά στην υπερσυγκέντρωση των τουριστικών δραστηριοτήτων σε λίγες μόνο ζώνες και στην αυθαίρετη δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων στις αναπτυγμένες τουριστικές περιοχές π.χ. Μύκονος.

- Η ύπαρξη μικρής τουριστικής περιόδου.**

Η τουριστική κίνηση στα μεγαλύτερα τουριστικά κέντρα διαρκεί 6 μήνες, από Απρίλιο ως Σεπτέμβριο, ενώ στα μικρότερα μέχρι 3 μήνες, από Ιούνιο ως Αύγουστο. Τους δε χειμερινούς μήνες τα νησιά αυτά είναι «κεκρά» από τουρισμό.

- Έλλειψη αυστηρού πολεοδομικού σχεδίου.**

Παρατηρείται το φαινόμενο κυρίως στις κορεσμένες περιοχές να βγαίνουν συνεχώς άδειες από την πολεοδομία για κατοικίες οι οποίες στη συνέχεια γίνονται παράνομα ενοικιαζόμενα δωμάτια. Γι' αυτό το λόγο αλλά και για να προστατεύονται οι φυσικοί και ιστορικοί πόροι των νησιών είναι απαραίτητο να καθορίζονται οι χρήσεις γης.

Ανεπαρκής ύδρευση.

Προβλήματα ύδρευσης παρουσιάζονται κυρίως τους θερινούς μήνες, σχεδόν σε όλα τα νησιά του νομού. Έτσι οι δήμοι αναγκάζονται να διακόπτουν την παροχή νερού για αρκετές ώρες, έτσι ώστε να μην εξαντληθεί. Τα τελευταία χρόνια γίνεται μεταφορά νερού με υδροφόρα πλοία στα νησιά: Σύρο, Τήνο, Μύκονο, Αμοργό, Ηρακλειά, Κουφονήσια, Σχοινούσα, Κίμωλο και Φολέγανδρο από σημεία της Ηπειρωτικής χώρας ή άλλα νησιά. Επίσης έχουν εγκατασταθεί και κάποιες μονάδες ασφαλάτωσης.

Δεν μπορούμε να ελπίζουμε στην αύξηση του τουριστικού ρεύματος χωρίς να δίνουμε τη δυνατότητα στους τουρίστες να χρησιμοποιούν για τις ανάγκες τους καθαρό νερό.

Ανεπαρκής ηλεκτροδότηση.

Είναι απαραίτητη η επέκταση του δικτύου παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος στα νησιά που υπάρχει πρόβλημα. Επίσης πρέπει τα ξενοδοχεία να είναι εφοδιασμένα με γεννήτριες παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος που θα χρησιμοποιούνται σε περιπτώσεις διακοπής του.

Συγκοινωνιακά προβλήματα.

Στο συγκοινωνιακό δίκτυο των νησιών παρουσιάζονται ελλείψεις. Το οδικό δίκτυο δεν είναι πλήρες σε όλα τα νησιά με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή η αξιοποίηση σημαντικών αρχαιολογικών χώρων καθώς και παραλιακών περιοχών.

Στα νησιά που υπάρχει οδικό δίκτυο παρατηρείται το φαινόμενο της ύπαρξης λιγοστών ασφαλτοστρωμένων δρόμων με συνέπεια να εμφανίζεται το πρόβλημα των πολλών ακατάλληλων και επικύνδυνων δρόμων (χωματόδρομοι) που σε πολλά σημεία τους είναι ολοσχερώς κατεστραμμένοι. Επίσης η σηματοδότηση των δρόμων είναι ελλιπής εώς ανύπαρκτη.

Οσον αφορά στα ακτοπλοϊκά δρομολόγια προς όλα τα νησιά των Κυκλαδών πρέπει να αυξηθούν καθώς επίσης θα πρέπει να γίνει κυρίως, αύξηση της αεροπορικής σύνδεσης των νησιών με την υπόλοιπη Ελλάδα αλλά και το εξωτερικό. Είναι πλέον διαπιστωμένο ότι το μεγαλύτερο

εσοστό των σύγχρονων τουριστών διακινείται με αεροπλάνο. Συνεπώς ίνεται κατανοητή η σημασία της ύπαρξης αεροδρομίου στα νησιά των Κυκλαδών για την περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού στο Νομό.

Διεθνή αεροδρόμια στις Κυκλαδες υπάρχουν στη Μύκονο και στη Σαντορίνη ενώ τα αεροδρόμια της Πάρου, της Μήλου και της Σύρου συνδέονται κυρίως με το εσωτερικό. Το χειμώνα οι πτήσεις αραιώνονται ή δεν γίνονται καθόλου.

■ Λιμάνια και μαρίνες.

Πρόβλημα αποτελεί και η υποτυπώδης υποδομή αρκετών λιμανιών, κυρίως αυτών που βρίσκονται στα νησιά της άγονης γραμμής των Κυκλαδών, όπου δεν υπάρχει ούτε μάλος για να αράξει το καράβι και οι επιβάτες αναγκάζονται να επιβιβαστούν στο νησί από το πλοίο με βάρκες. Δυσκολίες προκαλούν η στενότητα των λιμανιών και η έλλειψη εγκαταστάσεων αναγκαίων για την αναμονή των πλοίων (υπόστεγα).

Οι Κυκλαδες βρίσκονται στη μέση του Αιγαίου και η δημιουργία οργανωμένων μαρίνων θα βοηθούσε σημαντικά την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού (κρουαζιέρες) σε όλο το Αιγαίο και στη ποιοτική αναβάθμισή του. Το τουριστικό κοινό που επιλέγει τον θαλάσσιο τουρισμό είναι υψηλής εισοδηματικής στάθμης συνεπώς η δημιουργία μαρίνων θα αποδώσει μεγάλα οφέλη σ' αυτή τη μορφή τουρισμού.

■ Η διατήρηση της καθαρότητας των ακτών.

Οι Κυκλαδες πρέπει να προσφέρουν στον επισκέπτη καθαρές ακτές και θάλασσα για να απολαύσει τις διακοπές του και να θελήσει να επιστρέψει στον ίδιο τόπο και την επόμενη περίοδο των διακοπών του.

Παρ' όλο που οι κάτοικοι των νησιών φροντίζουν να διατηρούν καθαρές τις ακτές η μεγάλη προσέλκυση τουριστών στις παραλίες δημιουργεί προβλήματα ρύπανσης. Σημαντικό πρόβλημα επίσης είναι τα λύματα αποχέτευσης τα οποία μολύνουν τη θάλασσα και έτσι δεν εξασφαλίζεται η ασφάλεια της υγείας των επισκεπτών.

■ Η μη ύπαρξη αφάλειας των ταξιδιωτών.

Η ανάπτυξη του τουριστικού φαινομένου προυποθέτει την ύπαρξη

αι σωστή λειτουργία ορισμένων βασικών παραγόντων οι οποίοι είναι άλιπεις εώς ανύπαρκτοι στα περισσότερα νησιά. Ένας βασικός παράγοντας είναι η σωστή παροχή ιατροφαρμακευτικής περιθαλψης κάτι ο οποίο προυποθέτει την ύπαρξη νοσοκομείων, άρτιου εξοπλισμού και επαρκούς προσωπικού. Άλλος βασικός παράγοντας είναι η ύπαρξη γεορανομικής υπηρεσίας για έλεγχο των προιόντων αλλά και των τιμών.

Επίσης πρέπει να αναβαθμιστεί ο ρόλος της τουριστικής αυτονομίας για σωστή παροχή υπηρεσιών στον τουριστικό πληθυσμό. Να προσληφθεί κατάλληλο προσωπικό (εκπαιδευμένο) ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε νησιού.

• **Η μη ύπαρξη εκπαιδευμένου προσωπικού.**

Είναι πολύ μικρός ο αριθμός των ατόμων που ασχολούνται επαγγελματικά με τον τουρισμό σήμερα και διαθέτουν κάποιο αναγνωρισμένο τίτλο του επαγγέλματός τους. Συνεπώς πρέπει να γίνει προσπάθεια με την συνεργασία της Νομαρχίας Κυκλαδων και των τουριστικών επιχειρήσεων για επιμόρφωση των απασχολουμένων με τον τουρισμό.

Η οργάνωση σεμιναρίων καθώς και η λειτουργία σχολών στοιχειώδους εκπαίδευσης πάνω στα βασικά σημεία του επαγγέλματος θα συντελέσουν στη βελτίωση του επιπέδου των προσφερόμενων υπηρεσιών, στη παροχή γνώσεων στους εκπαιδευθέντες και στη δημιουργία του επαγγελματισμού. Για την καλύτερη προσφορά υπηρεσιών, σημαντικό βήμα θα είναι η ίδρυση τουριστικής σχολής Πανεπιστημιακού επιπέδου σε νησί των Κυκλαδων.

• **Ελλειπής στελέχωση των γραφείων του Ε.Ο.Τ. Κυκλαδων.**

Η αδυνμία του Ε.Ο.Τ. να ελέγξει τόσο τα μεγάλα τουριστικά κέντρα όσο και τις αναπτυσσόμενες περιοχές έχει εντείνει το πρόβλημα της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών. Τα άτομα που απασχολούνται στον Ε.Ο.Τ. του νομού δεν επαρκούν για να ανταπεξέλθουν στα προβλήματα που αφορούν τον τουρισμό των Κυκλαδων.

Διατάραξη της κοινωνικής ισορροπίας

Αναφορικά με την εξέλιξη, η κοινωνική ζωή στα νησιά δέχεται ωπωσδήποτε επιρροές πάνω στο τοπικό χαρακτήρα και αποδίδονται στο τουρισμό γιατί ο τουρίστας είναι φορέας μιας ιδεολογίας και ενός τρόπου ζωής που σε κάποιο βαθμό φθείρει και συχνά εξαφανίζει τις παραδόσεις, τις τοπική κυρίως κλίμακα. Η συγχώνευση λοιπόν του ντόπιου στοιχείου με το ξενόφερτο θα πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να αποφέρει το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα για την ανάπτυξη του τόπου, γεγονός που απαιτεί σωστά κριτήρια επιλογής των κατοίκων.

4.2 ΣΤΟΧΟΙ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Έχοντας προαναφέρει τα προβλήματα και τις αδυναμίες του νομού Ζυκλαδών σχετικά με τον τουριστικό τομέα, θέτουμε ως απαραίτητη τρουπόθεση για την επίλυσή τους την εφαρμογή μιας τουριστικής τολιτικής η οποία θα επικεντρώνεται στους εξής στόχου:

- **Παροχή κινήτρων για ανάπτυξη νέων και ως τώρα ανεκμετάλλευτων πηγών τουριστικού ενδιαφέροντος.**

Για παράδειγμα οι ανεκμετάλλευτες ιαματικές πηγές που διαθέτουν πολλά νησιά (Σαντορίνη, Ανάφη κ.α.).

- **Χωροταξική ανακατανομή της τουριστικής ζήτησης και προσφοράς με αντίστοιχη ανάσχεση της ανάπτυξης σε περιοχές που εμφανίζουν σημεία κορεσμού.**

Για να διορθωθεί αυτή η ανισορροπία είναι αναγκαίο να προσδιοριστούν αναπτυξιακά προγράμματα και επιχορηγήσεις για τις περιοχές που θα επιλεγούν σαν νέοι τουριστικοί προορισμοί οι οποίοι θα υποστηριχτούν με δημόσια έργα και πολυετή διαφήμιση.

- **Άμβλυνση της εποχικότητας.**

Ο σοβαρότερος λόγος που είναι μικρή η τουριστική περίοδος για τα νησιά είναι η προβολή και διαφήμιση του ελληνικού τουρισμού κυρίως ως θερινού-θαλάσσιου τουρισμού. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να αναπτυχθούν και να προωθηθούν είδη χειμερινού τουρισμού σε περιοχές που έχουν τη δυνατότητα όπως η Σύρος, η Τήνος και άλλες.

- **Προώθηση νέων μορφών τουρισμού.**

Μια μορφή τουρισμού που θα μπορούσε να αναπτυχθεί σε κάποια

επό τα νησιά των Κυκλαδών είναι ο αγροτοτουρισμός ο οποίος εναφέρεται σε δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού που εναπτύσσονται στον αγροτικό χώρο και εντάσσονται στα πλαίσια του γραπτικού περιβάλλοντος και της αγροτικής ζωής.

- Ενίσχυση μεσαίων και μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων και ταυτόχρονα εκσυγχρονισμό των ήδη υπαρχόντων μικρών μονάδων.

Αυτός ο στόχος θα θεωρείται ιδιαίτερα αποτελεσματικός στην προσέλκυση τουριστών όταν οι επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα εναρμονιστούν με αυτές του δημοσίου.

- Ανάπτυξη των συγκοινωνιακών δικτύων προς τις νέες τουριστικές περιοχές π.χ. Μικρές Ανατολικές Κυκλαδες.

- Συνεχής προσπάθεια προσέλκυσης τουριστών υψηλής εισοδηματικής στάθμης.

Βασική προϋπόθεση αυτού του στόχου είναι η δημιουργία κατάλληλης υποδομής, δηλαδή ξενοδοχείων πολυτελείας και Α κατηγορίας με πολλούς συμπληρωματικούς χώρους, υψηλής ποιοτικής στάθμης σέρβις, νυχτερινή ζωή, καλλιτεχνική κίνηση, μουσεία, πινακοθήκες, καλό συγκοινωνιακό δίκτυο κ.α.

- Προώθηση της εκπαίδευσης και επιμόρφωσης στον τουριστικό κλάδο.

Η εξασφάλιση κατάλληλου εργατικού δυναμικού θα επιδιωχτεί με την εντατική εκπαιδευτική προσπάθεια που θα περιλαμβάνει τη δημιουργία σχολών πανεπιστημιακού επιπέδου, την αύξηση του αριθμού των κέντρων μετεκπαίδευσης, την επαγγελματική κατοχύρωση των εργαζομένων και την προώθηση προγραμμάτων επιμόρφωσης.

- Διοικητική και περιφερειακή αναδιοργάνωση του Ε.Ο.Τ.

• **Εντατική προβολή και διαφήμιση στο εξωτερικό και εσωτερικό.**

Σημαντικός παράγοντας επιτυχίας στην άσκηση της τουριστικής
τολιτικής θα είναι η προβολή και διαφήμιση της υπάρχουσας προσφοράς
της συνδιασμό με τις προσπάθειες για τον αναπροσανατολισμό της
τουριστικής ανάπτυξης σε νέες και κοινωνικά θεμελιωμένες βάσεις.

4.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Γνωρίζοντας ότι ο τουρισμός αποτελεί τη μεγαλύτερη έλουτοπαραγωγική πηγή της χώρας μας θα πρέπει να καταβάλουμε σεράστιες προσπάθειες για να αυξήσουμε τα οφέλη από τη τουριστική δραστηριότητα. Βασιζόμενοι δε στο γεγονός ότι η Ελλάδα δεν μονοπωλεί τέλον τη προσέλκυση τουριστών που επιθυμούν φτηνές διακοπές αναψυχής αλλά υπάρχουν και άλλες ανταγωνιστικές χώρες (Πορτογαλία, Μαρόκο, Τυνησία κ.α.) θα πρέπει να υπάρξει αναθεώρηση των στόχων και οργάνωση της υπάρχουσας τουριστικής πολιτικής.

Οι Κυκλαδες λόγω της ευνοϊκής γεωγραφικής τους θέσης, της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής τους, των ιστορικών χωριών τους καθώς και της φιλοξενίας των κατοίκων τους παρουσιάζουν δυνατότητες ανάπτυξης πολύ μεγάλες κυρίως στον τριτογενή τομέα. Μέχρι στιγμής μέσα απ' την έρευνα της εργασίας παρατηρήθηκε ότι από τα 25 νησιά των Κυκλαδων μόνο στα 10 έχουν γίνει κάποιες οργανωμένες προσπάθειες αξιοποίησής τους ενώ τα υπόλοιπα εξελίσσονται πολύ αργά ως καθόλου (Μικρές Ανατολικές Κυκλαδες, Ανάφη κ.α.). Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητη η στροφή προς νέες μορφές τουρισμού (επιλεκτικός, αγροτοτουρισμός, παραχείμασης ή 3ης ηλικίας κ.α.) καθώς και η συνεχής προώθηση και διαφήμιση νέων νησιών ως τόπους προορισμού για διακοπές στις Κυκλαδες. Η κίνηση αυτή θα αποφέρει σημαντικά κέρδη καθώς και θα ενισχύσει την αναβάθμιση περιοχών που θεωρούνται άγνωστες. Για να γίνει λοιπόν περισσότερο ανταγωνιστικό το ελληνικό προϊόν χρειάζεται αναβάθμιση και ανανέωση των προσφερόμενων τουριστικών υπηρεσιών. Αυτό το γενικό συμπέρασμα αφορά ολόκληρο τον ελληνικό τουρισμό αλλά ειδικότερα το νομό Κυκλαδων. Για να επιτευχθεί αυτή η αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος χρειάζεται η συστράτευση όλων, Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Περιφέρειας, φορέων και πολιτών της περιοχής, τουριστικών επιχειρήσεων, τουριστικής εκπαίδευσης.

Τέλος η τουριστική ανάπτυξη θα γίνει πραγματικότητα αν επιλυθούν τα βασικότερα προβλήματα, που ισχύουν για δλους τους ασχολούμενους με τον τουριστικό τομέα και αφορούν την εποχικότητα, τη δράση της τουριστικής προβολής, τις υποδομές και την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

5.1 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ 2000-2006

« Στατιστικά στοιχεία »

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Γ. Γ. ΕΣΥΕ)

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΑΘΗΝΑ, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2002

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

A. Αφίξεις αλλοδαπών στα σύνορα

Πηγή πληροφοριών της τουριστικής κίνησης από το εξωτερικό είναι οι Υπηρεσίες Ελέγχου Διαβατηρίων, που συγκεντρώνουν τα σχετικά στοιχεία κατά την είσοδο των αλλοδαπών στη Χώρα.

B. Ξενοδοχειακό δυναμικό

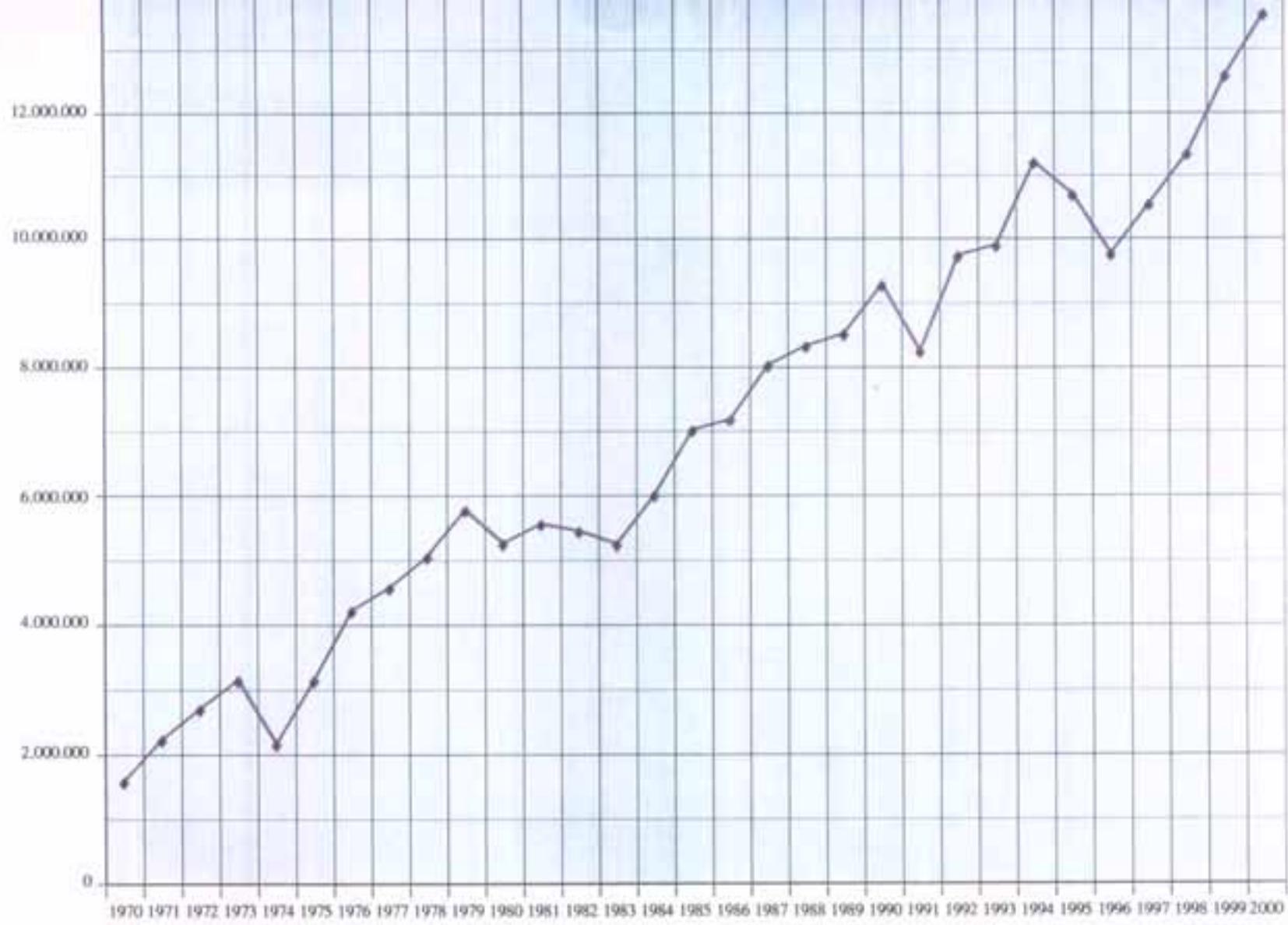
Τα στοιχεία του ξενοδοχειακού δυναμικού προέρχονται από τις άδειες λειτουργίας, τις οποίες χορηγεί ο ΕΟΤ στα πάσις φύσεως ξενοδοχειακά καταλύματα, τα οποία διακρίνονται σε κύρια (ξενοδοχεία, μοτέλ, μπανγκαλόους) και συμπληρωματικά (επιτλαμένα διαμερίσματα, οικοτροφεία, ξενώνες, κέντρα παραθερισμού και διακοπών, κάμπινγκ και πανδοχεία).

Γ. Κίνηση στα ξενοδοχειακά καταλύματα

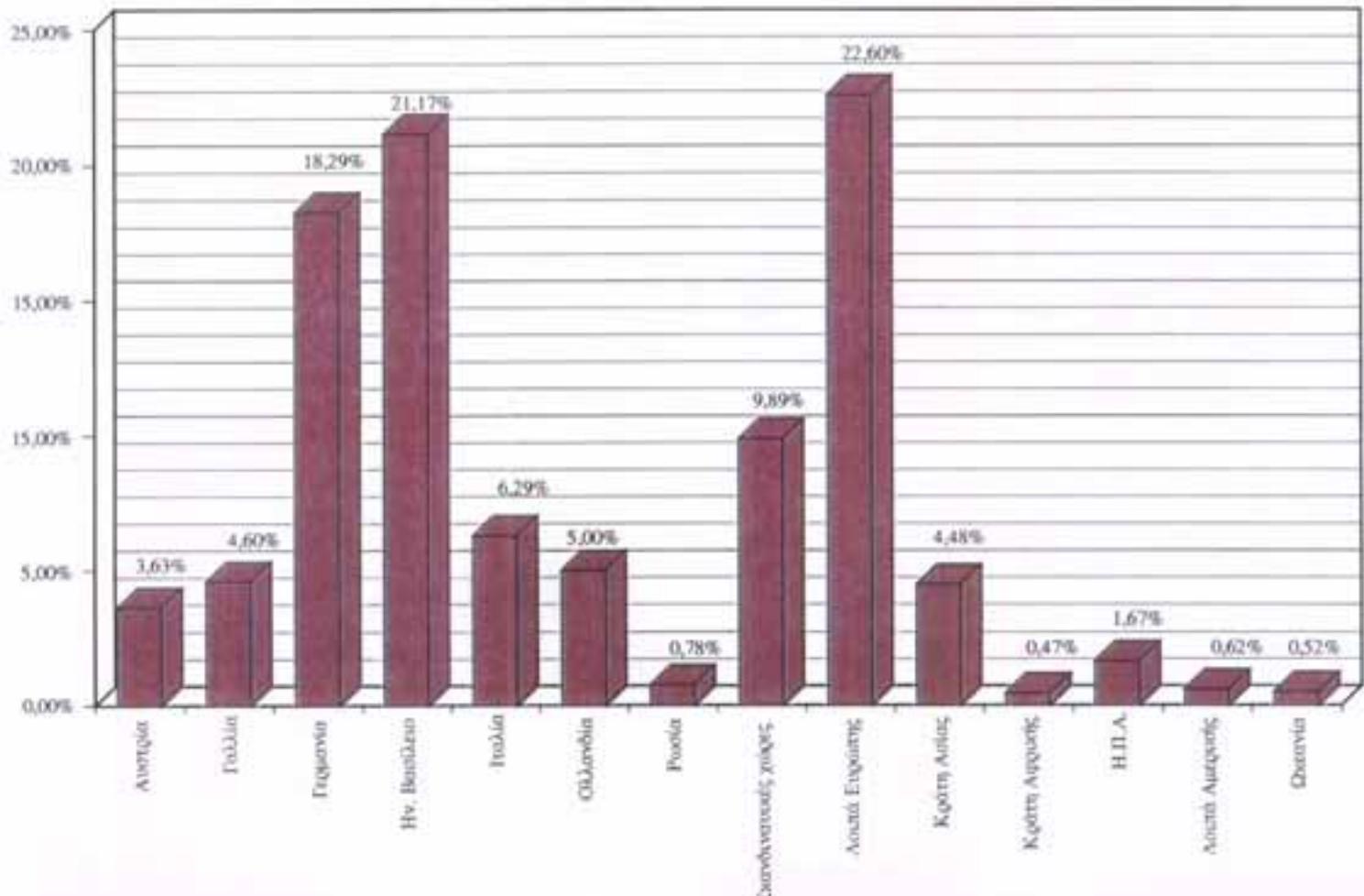
Πηγή πληροφοριών της ξενοδοχειακής κίνησης (αριθμός πελατών, διανυκτερεύσεις, πληρότητα) είναι όλα τα ξενοδοχειακά καταλύματα που λειτουργούν νόμιμα. Οι πληροφορίες συλλέγονται από τις κατά τόπους Αστυνομικές Αρχές.

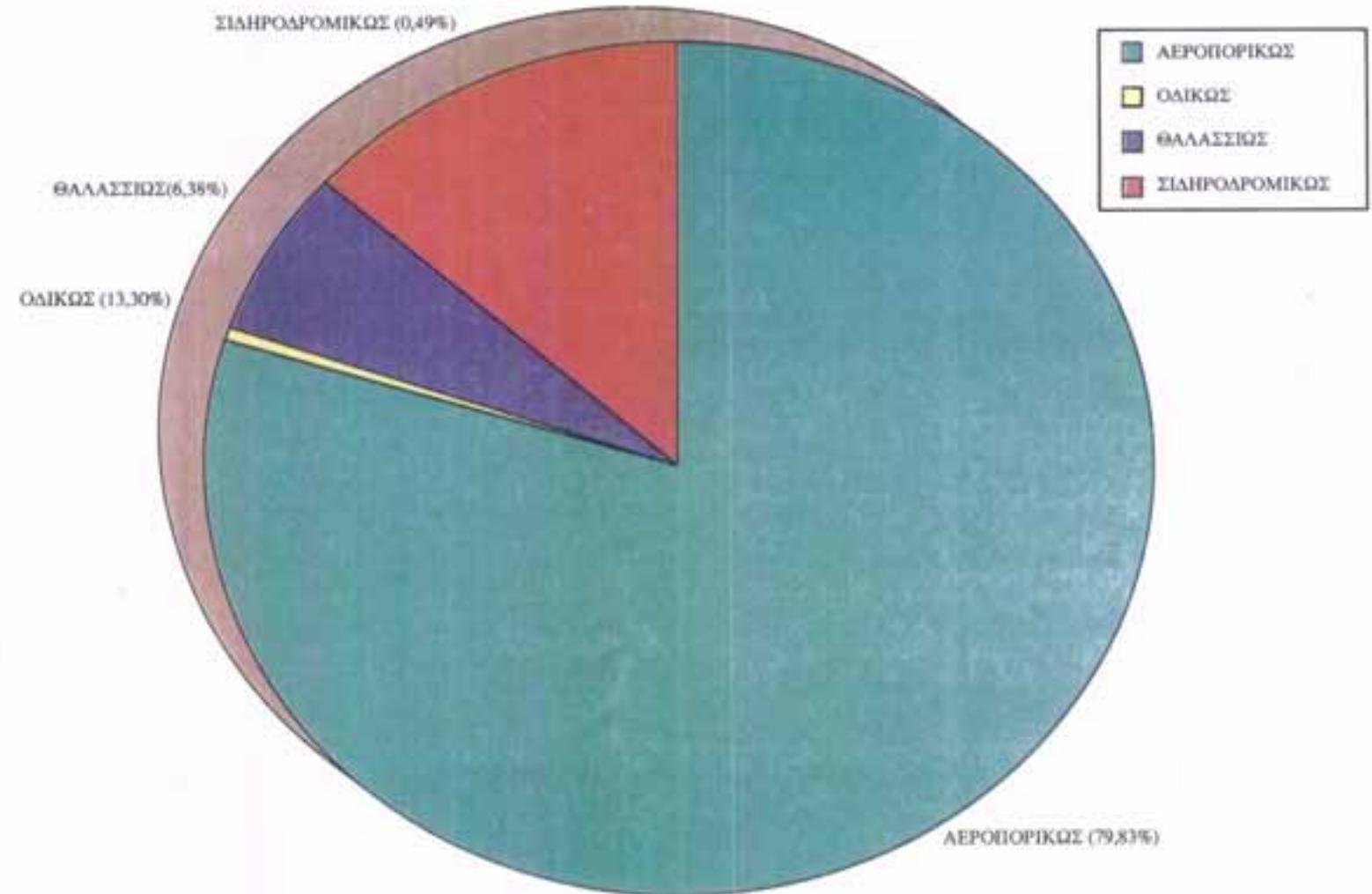
Δ. Ταξιδιωτικό συνάλλαγμα

Πηγή πληροφοριών για το ταξιδιωτικό συνάλλαγμα είναι η Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία συγκεντρώνει τα σχετικά στοιχεία από τις διάφορες Τράπεζες, που λειτουργούν στην Ελλάδα και διενεργούν πράξεις αγοραστικούς ένοντα συναλλάγματος. Έτσι, τα στοιχεία αυτά αφορούν μόνο τις συναλλαγές που γίνονται μέσα στα πλαίσια του Ελληνικού τραπέζικου συστήματος.

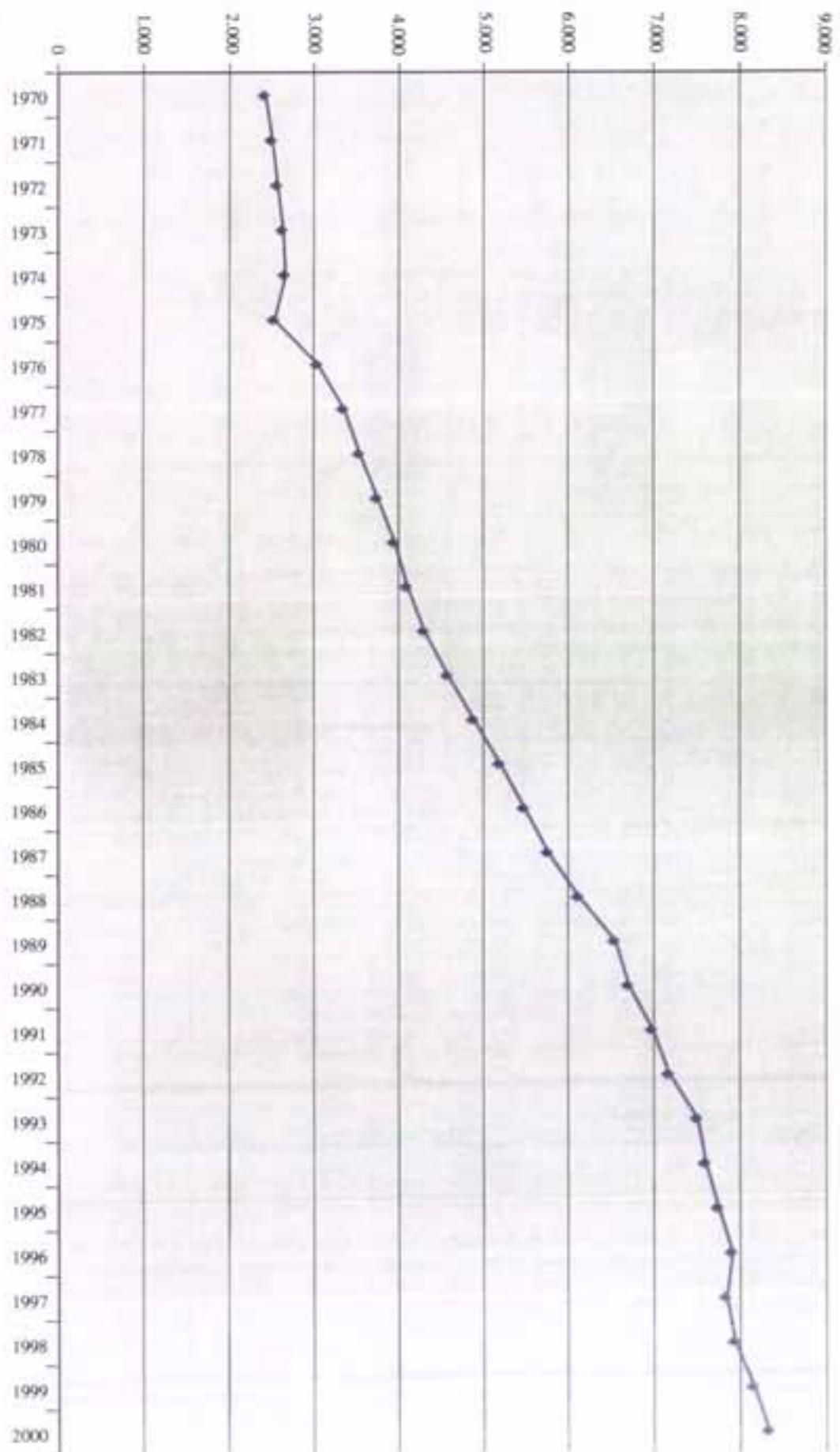

Αφίξεις αλλοδαπών, κατά εθνικότητα: 2000

Εξέλιξη ξενοδοχειακού δυναμικού: 1970 – 2000

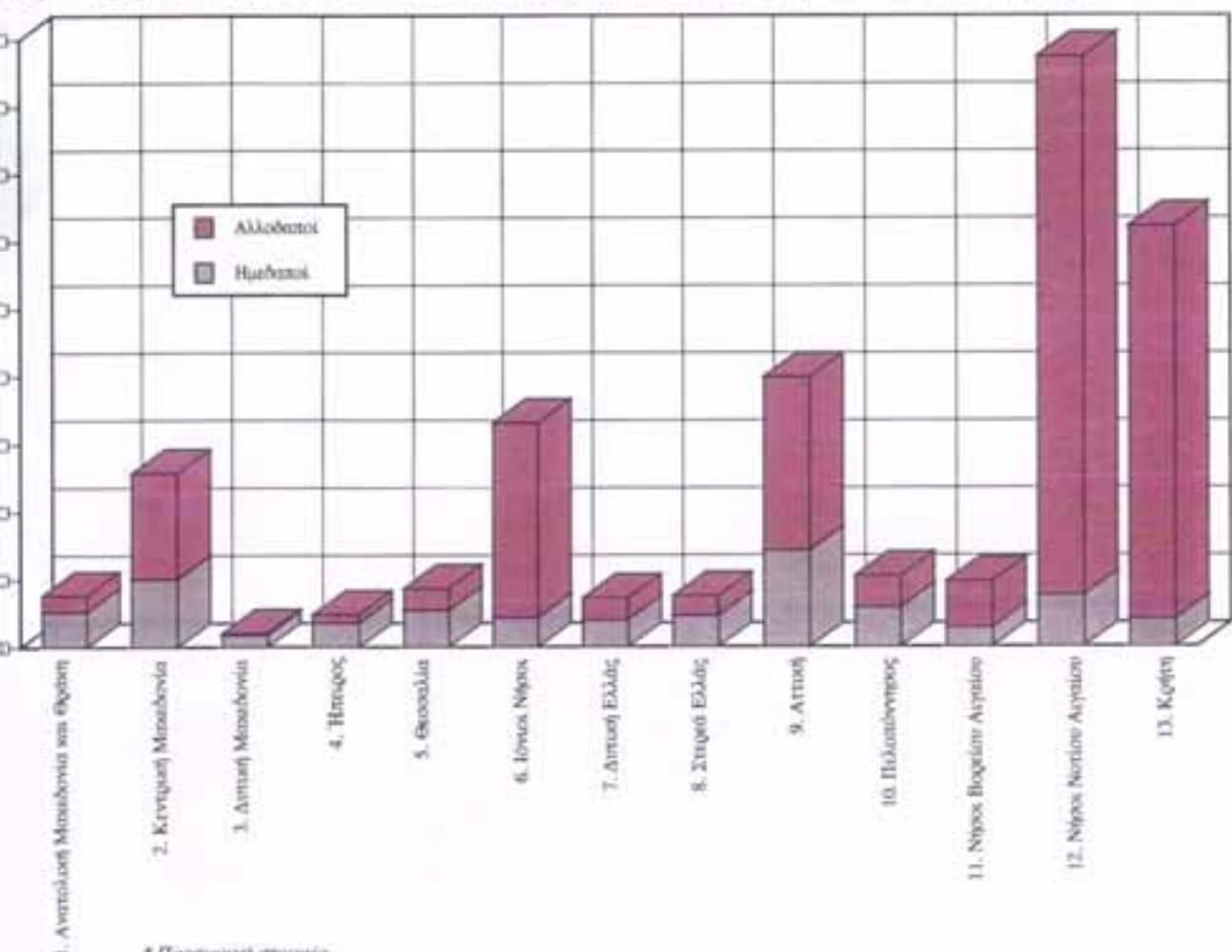

Διανοτερέστερες και πληρότερες % των ξενοδοχειακών καταλέγματων, κατά διοικητική περιφέρεια:
Ιανουάριος – Δεκέμβριος 2000 *

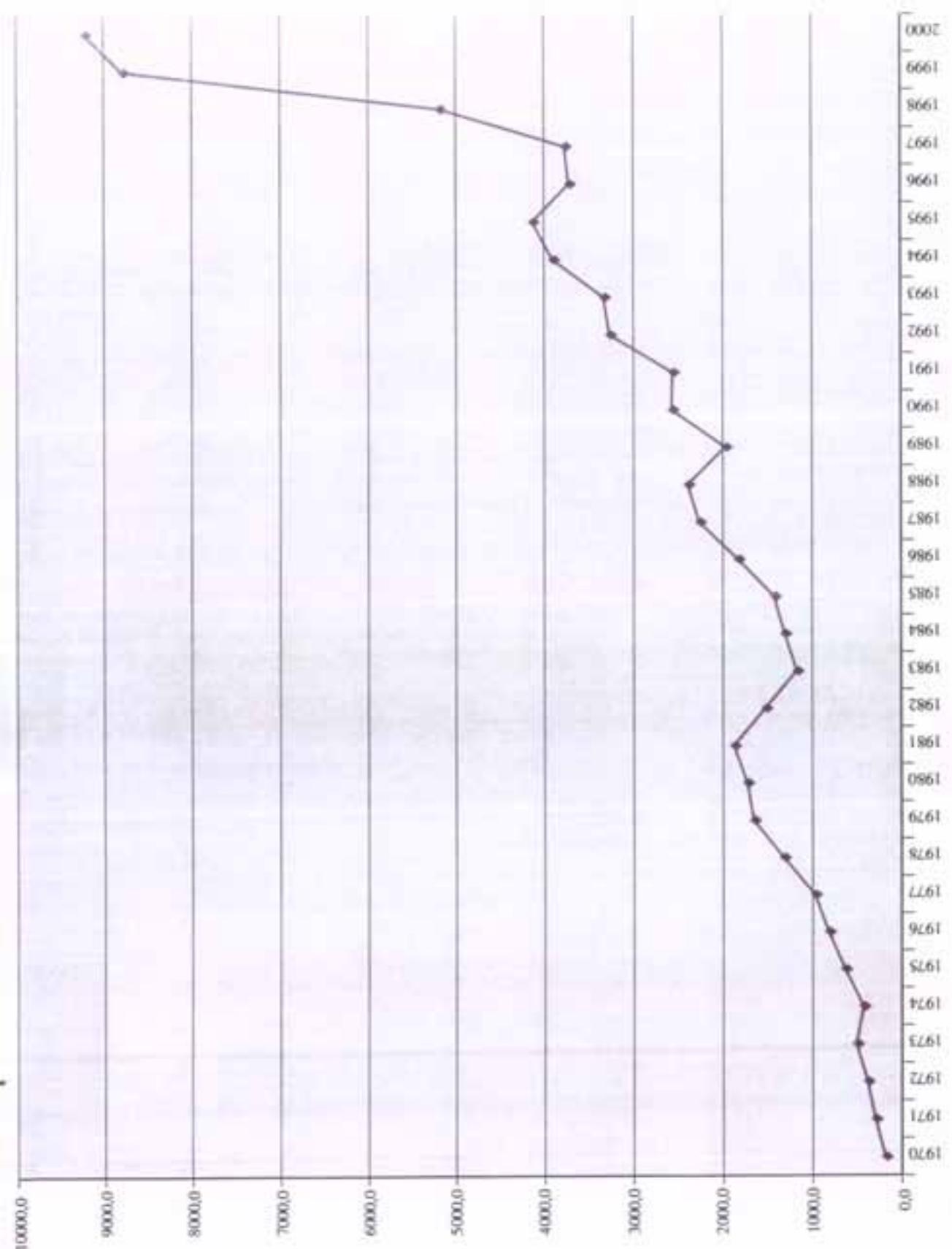
Γεωγραφική περιφέρεια και νομός	Σύνολο	2000			
		Διανοτερέστερες		Κλίνες που λατούγησαν	Πληρότερο %
		Ημεδαποί	Αλλοδαποί		
Σύνολο	61.302.903	14.666.610	46.636.293	3.145.354	64,97
1. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	1.520.962	1.040.682	480.280	105.407	48,10
2. Κεντρική Μακεδονία	5.147.096	2.007.001	3.140.095	286.000	59,99
3. Δυτική Μακεδονία	402.942	350.640	52.302	37.985	35,36
4. Στερεά Ελλάς	960.259	704.281	255.978	69.355	46,15
5. Βορειοδυτική Ελλάς	1.724.886	1.083.601	641.285	126.946	45,29
6. Ηπειρος	6.631.389	858.465	5.772.924	262.283	84,28
7. Κεντρική Ελλάς	3.689.507	412.774	3.276.733	148.143	83,02
8. Στερεά Ελλάς	1.441.499	791.111	650.388	103.157	46,58
9. Δυτική Ελλάς	1.499.028	919.565	579.463	129.700	38,53
10. Πελοπόννησος	7.992.225	2.844.532	5.147.693	495.699	53,74
11. Αττική	4.882.596	1.639.285	3.243.311	286.742	56,76
12. Βορειοδυτική Ελλάς	2.095.332	1.166.033	929.299	179.025	39,01
13. Δυτική Ελλάς	1.933.000	566.588	1.366.412	108.322	59,48
14. Πελοπόννησος	17.496.918	1.518.445	15.978.473	722.006	80,78
15. Αττική	11.226.328	695.598	10.530.730	416.895	89,76
16. Κρήτη	12.457.367	815.666	11.641.701	519.469	79,94

*Προσωρινή στοιχεία.

Διανοτερέστερες ημεδαπών και αλλοδαπών, στα ξενοδοχειακά καταλέγματα, κατά διοικητική περιφέρεια: 2000*

*Προσωρινή στοιχεία.

**5.2 ΣΧΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ Π.Ε.Π.
Ν.ΑΙΓΑΙΟΥ 2000 - 2006**

« ΕΡΓΑ ΣΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ »

ΝΑΚ : Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Κυκλαδων

ΤΕΔΚ : Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων

ΔΕΞΑΜΕΝΗ Α "ΕΡΓΑ ΣΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ"

**ΣΧΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΠΕΠ Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ 2000 - 2006
(Πίνακας σε έξι ήπη)
ΔΕΞΑΜΕΝΗ Α' ΈΡΓΑ ΣΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ"**

(ΠΛΑΚΑΣ ΟΣ ΕΞΕΝΤΥΠΩ)
ΔΕΞΑΜΕΝΗ Α "ΕΡΓΑ ΣΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ"

Αξόνας	Μέτρο	Τομείς	Τίτλος Έργου	Νομός	Νησί	Δήμος	Π/Υ (σε δρχ)	Φοριας Πρόσωπης 1	Φοριας Πρόσωπης 2	Φοριας Πρόσωπης 3	Φοριας Υλοποιησης	Φοριας Χρηματοδότησης	Πρότεινόμενος Βαθμός Προτεραιότητας Φασούλικη	Προτινόρ ενη ιεράρχηση	Πριμότη- της Πρόσωπης / Μελίτες	Πριμότητα Πρόσωπης / Αδιοισο- τήσιας	Παρατηρήσεις
1	2		Λιμάνι Γαυρίου (αποπεράτωση κριτικών διαδρόμων / οδός προσπλάσσεις)	KYK	Ανδρος	Υδρούσας	300.000.000	NAK	ΤΕΔΚ	ΤΕΔΚ2	ΔΤΥΝΑΚ						Συνεχίζομενο
1	2		Έργα διαμόρφωσης και προστασίας λιμένος Μπατασίου	KYK	Ανδρος	Υδρούσας	600.000.000	NAK	ΤΕΔΚ	ΤΕΔΚ2						Υποβλήθηκε μελίτη Π/Υ 497 εκατ./Πρόσωπη NAK ως ώριμο	
1	3		Οδοποιία Δήμου Ανδρου, οδός Χώρας προς Ποροπόρη (Σινεμά - Σφαγιό)	KYK	Ανδρος	Ανδρου	350.000.000			ΤΕΔΚ2						Προμελέτη - οριστική	
1	3		Παράκαμψη οικιομού Χώρας.	KYK	Ανδρος	Ανδρου	400.000.000							Υπάρχει μελέτη		Συγκεκριμένοποίση φυσικού αντικειμένου από τεχνική επιτροπή	
1	3		Παράκαμψη δρμου Κορθίου	KYK	Ανδρος	Κορθίου	200.000.000									Συγκεκριμένοποίση φυσικού αντικειμένου από τεχνική επιτροπή	
1	3		Βελτίωση αδικού δικτύου Γαυρίου - Μπατασίου - Χώρας	KYK	Ανδρος	Υδρούσας	3.000.000.000	NAK	ΤΕΔΚ								
2	1	Περιβάλλον	Αποχέτευση - Ε.Ε.Α. Κορθίου	KYK	Ανδρος	Κορθίου	800.000.000	NAK	ΤΕΔΚ	ΤΕΔΚ2						Υπάρχει παλιά μελέτη	
2	1	Περιβάλλον	Ε.Ε.Α. Ανδρου	KYK	Ανδρος	Ανδρου	1.200.000.000	NAK	ΤΕΔΚ	ΤΕΔΚ2						Προκηρύχθηκε μελέτη από ΕΠΤΑ	
2	1	Περιβάλλον	Ε.Ε.Α. Δημοτικών Διαμερισμάτων Μπατασίου - Γαυρίου - Δήμου Υδρούσας	KYK	Ανδρος	Υδρούσας	2.000.000.000	NAK	ΤΕΔΚ	ΤΕΔΚ2						Προμελέτη	
2	1	Περιβάλλον	ΧΥΤΑ Ανδρου	KYK	Ανδρος	Υδρούσας	1.000.000.000	NAK	ΤΕΔΚ	ΤΕΔΚ2						Έχει προκηρυχθεί μελέτη από το Δήμο Υδρούσας	
3	4	Πολιτισμός	Αναδείξεις - Αξιοποίηση πολιτιστικών χώρων και διαδρομών	KYK	Ανδρος	Ανδρου	100.000.000	NAK		ΤΕΔΚ2							

**ΣΧΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΠΕΠ Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ 2000 - 2006
(Πίνακας σε εξέλιξη)
ΔΕΞΑΜΕΝΗ Α "ΕΡΓΑ ΣΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ"**

**ΣΧΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΠΕΠ Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ 2000 - 2006
(Πίνακας σε εξέλιξη)
ΔΕΞΑΜΕΝΗ Α "ΕΡΓΑ ΣΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ"**

ΔΕΞΑΜΕΝΗ Α "ΕΡΓΑ ΣΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ"

Αξόνας	Μέτρο	Τομείς	Τίτλος Έργου	Νομός	Νησί	Δήμος	Π.Υ (σε δρχ)	Φορέας Πρόσωπος 1	Φορέας Πρόσωπος 2	Φορέας Πρόσωπος 3	Φορέας Υλοποίησης	Φορέας Χρηματοδότησης	Προτεινόμενος Βαθρός Προτεραιότητας Φορέων	Προτινόρμη ενημέρωση	Πριμότητα Πρόσωπος Μελέτες	Πριμότητα Πρόσωπος Αδειοδοτήσεις	Παρατηρήσεις
1	2	~~Μεταφορές Θερμόδασας~~	Βελτίωση εκάδου Λιμανιού Αθηναίου (προβλήματα εξυπέρτησης ταχύπλοων)	KYK	Θήρα	Θήρας	500.000.000										Μελέτη από ΠΕΠ2
1	3	~~Μεταφορές Εργασίας~~	Δρόμος Α/Δ - Φηρών - Βουρβουλών - Οίας ν. Θήρας	KYK	Θήρα	Θήρας	1.000.000.000	NAK		ΤΕΔΚ2							Συγκεκριμένοποιηση φυσικού αντικειμένου τεχνικής επιρροπής
1	3	~~Μεταφορές Εργασίας~~	Βελτίωση δρόμου και κατασκευή κόμβων στην αδό Αγ. Ειρήνης - Αθηναίου.	KYK	Θήρα	Θήρας	150.000.000										
1	3	~~Μεταφορές Εργασίας~~	Βελτίωση αδού Φοινικιάς - Οίας - Αμμουδίου	KYK	Θήρα	Θήρας	400.000.000		ΤΕΔΚ	ΤΕΔΚ2							Υπάρχει μελέτη Οίας - Αμμουδίου
5	6	Αλιεία	Αλιευτικό Καταφύγιο Βλυχόδας (Β' φάση)	KYK	Θήρα	Θήρας	500.000.000	NAK	ΤΕΔΚ	ΤΕΔΚ2							
2	1	Περιβάλλον	Κεντρικοί ουλεκτήριοι αγωγοί και δίκτυο ύδρευσης Δ.Δ. Νύργου - Ακρωτηρίου - Μεγαλοχωρίου - Περισσας	KYK	Θήρα	Θήρας	1.200.000.000			ΤΕΔΚ2							Εξιδίκευση φυσικού αντικειμένου τεχνικής Επιρροπής
2	1	Περιβάλλον	Επέκταση Ε.Ε.Δ. Φηρών - Βουρβουλών - Ημεροθιγλίου	KYK	Θήρα	Θήρας	500.000.000			ΤΕΔΚ2							Εξιδίκευση φυσικού αντικειμένου τεχνικής Επιρροπής
3	4	Πολιτισμός	Κατασκευή ανοιχτού θεάτρου στη θέση Περιβόλλα Οίας	KYK	Θήρα	Θήρας	300.000.000		ΤΕΔΚ	ΤΕΔΚ2							
1	4	Πρόνοια	Κατασκευή παιδικού σταθμού Φηρών	KYK	Θήρα	Θήρας	250.000.000	NAK	ΤΕΔΚ	ΤΕΔΚ2							
1	4	Πρόνοια	Όλοκλήρωση παιδικού σταθμού Εμπορείου	KYK	Θήρα	Θήρας	100.000.000										
1	4	Εκπαίδευση	Κατασκευή Δημοτικού Σχολείου στα Φηρά	KYK	Θήρα	Θήρας	300.000.000	NAK	ΤΕΔΚ	ΤΕΔΚ2							

ΔΕΞΑΜΕΝΗ Α "ΕΡΓΑ ΣΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ"

**ΣΧΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΠΕΠ Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ 2000 - 2006
(Πίνακος σε εξέλιξη)
ΔΕΞΑΜΕΝΗ Α "ΕΡΓΑ ΣΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ"**

**ΣΧΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΠΕΠ Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ 2000 - 2006
(Πίνακας σε εξέλιξη)
ΔΕΣΜΑΜΕΝΗ Α' ΈΡΤΑ ΣΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ**

**ΣΧΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΠΕΠ Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ 2000 - 2001
(Πίνακας σε έξι λινέτες)
ΔΕΞΑΜΕΝΗ Α "ΕΡΓΑ ΣΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ"**

**ΣΧΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΠΕΠ Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ 2000 - 2006
(Πίνακας απ' εξέλιξη)
ΔΕΞΑΜΕΝΗ Α' ΈΡΓΑ ΣΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ"**

**ΣΧΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΠΕΠ Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ 2000 - 2004
(Πίνακας σε ξέλιξη)
ΔΕΣΜΑΝΕΝΗ Α΄ ΈΡΓΑ ΣΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ**

**ΣΧΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΠΕΠ Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ 2000 - 2006
(Πίνακας σε εξέλιξη)
ΔΕΞΑΜΕΝΗ Α' ΈΡΓΑ ΣΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ"**

ΣΧΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΠΕΠ Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ 2000 - 2008
(Πίνακας σε εξέλιξη)
ΔΕΙΞΑΜΕΝΗ Α "ΕΡΓΑ ΣΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ"

ΔΕΞΑΜΕΝΗ Α "ΕΡΓΑ ΣΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ"

**ΣΧΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΠΕΠ Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ 2000 - 2006
(Πινακάς σε τελίξη)
ΔΕΞΑΜΕΝΗ Α' ΕΡΓΑ ΣΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ"**

**ΣΧΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΠΕΠ Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ 2000 - 2004
(Πίνοκος σε εξέλιξη)
ΔΕΞΑΜΕΝΗ Α' ΈΡΓΑ ΣΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ**

**ΙΧΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΠΕΠ Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ 2000 - 2006
(Πίνακας σε έξι ήπ.)
ΔΕΞΑΜΕΝΗ Α "ΕΡΓΑ ΣΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ"**

• ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΝΣ

ΣΧΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΠΕΠ Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ 2000 - 2006
(Πλάκας στις εξέλιξη)
ΔΕΣΜΑΜΕΝΑ Α΄ΕΡΓΑ ΣΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ

ΔΕΞΑΜΕΝΗ Α "ΕΡΓΑ ΣΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ"

20/12/2000

**ΣΧΕΔΙΟ ΕΞΣΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΠΕΠ Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ 2000 - 2008
(Πίνακος σε εξέλιξη)
ΔΕΣΜΑΝΗ Α' ΈΡΓΑ ΣΕ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ"**

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Λαμβάνοντας υπ'όψην ότι ο τουρισμός αποτελεί μία δραστηριότητα ουσιώδη για τη ζωή των εθνών, λόγω των άμεσων επιπτώσεών του στους κοινωνικούς, πολιτιστικούς, μορφωτικούς και οικονομικούς τομείς των εθνικών κοινωνιών και των διεθνών τους σχέσεων και σε συνδιασμό με το ότι αποτελεί μεγάλη πηγή πλούτου για τη χώρα μας θα πρέπει να προσταθήσουμε να αυξήσουμε τα οφέλη από την τουριστική δραστηριότητα.

Οι αναξιοποίητοι πόλοι έλξης που διαθέτει η Ελλάδα είναι αμέτρητοι και θα μπορούσαν κάλλιστα με την κατάλληλη και προγραμματισμένη τουριστική πολιτική να αποφέρουν τεράστια κέρδη. Εμείς ως πολίτες αυτής της χώρας αν επωμιστούμε τις ευθύνες μας, αν συνεργαστούμε όλοι σε κάποια κοινή βάση και αναλάβουμε κάποιες πρωτοβουλίες σίγουρα τα αποτελέσματα θα είναι θεαματικά σε όλους τους τομείς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΗΓΕΣ

- Ηγουμενάκης Γ. (1997) Τουριστική Πολιτική, Αθήνα: εκδόσεις Interbooks
- Παπακωνσταντινίδης Λ. (1992) “Αγροτοτουρισμός” σταθμός στο δρόμο για την τοπική ανάπτυξη, Αθήνα
- Κοκκίνης Σ. (1996) Μουσεία της Ελλάδας, Αθήνα
- Λάσκαρις Σπ. (1994) Τουριστική Οικονομία, ΤΕΙ Πάτρας
- Ζαφειροπούλου Α. (1992) Τουριστική Γεωγραφία, ΤΕΙ Πάτρας
- Κανδηλώρου Σ., Μπουζάκη Κ. (1993) Τουρισμός στις Κυκλαδες, ΤΕΙ Πάτρας.

Περιοδικά:

- Tourismos και Οικονομία, Τεύχος: Δεκέμβριος 2002
- Διακοπές, Τουριστικός Οδηγός 2000
- Greek Travel Pages, Τεύχος: Νοέμβριος 2002

Internet:

- www.thalassa.gr

- www.tinos.gr
- www.pigeons.gr
- www.gtp.gr
- www.kapatel.gr

Δημόσιες Υπηρεσίες:

- E.S.Y.E. Λυκούργου 14-16, Αθήνα
(Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος)
- Ε.Ο.Τ. Κυκλαδων Σύρος
- Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Κυκλαδων Σύρος
- Επαρχείο Τήνου Τήνος
- Δήμος Τήνου Τήνος
- Δήμος Εξωμβούργου Εξώμβούργο, Τήνος